

№ 33 от 11.12.2020

на № ___ от _____

КАРАР

Татарстан Республикасы Саба муниципаль
районы Иштуган авыл жирлегенең
Генераль планын раслау турында

Шәһәр төзелеше эшчәнлегә өлкәсендә гамәлдәге законнарны үтәү максатларында, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 24 статьясы, “Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясындагы 4 өлеше, “Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында” 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 5 өлеше, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Уставының 19 статьясы, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының 2006 елның 21 ноябрәндәге 94 номерлы карары белән расланган Саба муниципаль районында ачык тыңлаулар турындагы Нигезләмә нигезендә, авыл жирлекләренәң жирле үзидарә органнары вәкаләтләре муниципаль районнарның жирле әһәмияттәге мәсьәләләре булып торуйн һәм авыл жирлекләре территорияләрендә муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан хәл ителүен исәпкә алып, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты бәяләмәсенәң булуын исәпкә алып, уздырылган ачык тыңлаулар нәтижәләре буенча, Саба муниципаль районы Советы **КАРАР БИРДЕ:**

1. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иштуган авыл жирлегенең Генераль планын расларга (кушымта итеп бирелә).

2. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының “Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иштуган авыл жирлегенең Генераль планын раслау турында” 2017 елның 12 апрелендәге 111 номерлы карарын үз көчен югалткан дип танырга.

3. Әлеге карарны Интернет челтәрендә - Татарстан Республикасының Хокукый мәгълүматлар турындагы <http://pravo.tatarstan.ru> рәсми порталында һәм Саба муниципаль районының <http://saby.tatarstan.ru> рәсми сайтында бастырып чыгарырга.

Саба муниципаль
районы Башлыгы

Р. Н. Минниханов

**“Татарстан Республикасының пространство мәгълүматлары фонды”
дәүләт бюджет учреждениесе**

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ИШТУГАН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ
ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫ**

**Генераль план проектын нигезләү материаллары
Аңлатма язуы**

Казан 2020

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы
Иштуган авыл жирлегенең генераль планы
ПРОЕКТЫ СОСТАВЫ

№ т/б	Атамасы	бит/битләр номеры
1 Том Генераль план		
Текст материаллары		
1	Территориаль планлаштыру турында Нигезләмә	29
График материаллар		
2	Жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын планлаштырып урнаштыру картасы М1:10000	1/1
3	жирлек составына керүче торак пунктларның чикләре (шул исәптән төзелә торган торак пунктларның чикләре) картасы М1:10000	2/1
4	Жирлекнең функциональ зоналары картасы М1:10000	3/1
Кушымта		
5	Торак пунктлар чикләре турында белешмәләр	7
Том 2 Генераль планын нигезләү буенча материаллар		
Текст материаллары		
1	Аңлатма язуы	95
2	Әйләнә-тирә мохитне саклау. Аңлатма язуы	38
График материаллар		
3	Жирлек территориясен заманча файдалануның картасы М1:10000	1/1
4	Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы янаган территорияләр, гражданнар оборонасы чаралары картасы М1:10000	2/1
5	Инженерлык инфраструктурасы картасы М1:10000	3/1
6	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар картасы (гамәлдәге урыны) М1:10000	4/1
7	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар картасы (проект тәкъдире) М1:10000	5/1

ЭЧТӘЛЕК

1. Кереш.....	4
2. ИШТУГАН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫНЫҢ МАКСАТЛАРЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ.....	6
3. ИШТУГАН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ХӘЗЕРГЕ ТОРЫШЫ.....	8
3.1. Икътисадый-географик урыны. Иштуган авыл жирлегенең Саба муниципаль районы халкының таралу системасындагы урыны	9
3.2. Жир фондына характеристика	10
3.3. Демографик потенциал.....	11
3.4. Житештерү территорияләре.....	12
3.5. Агросәнәгать комплексы.....	12
3.6. Урман комплексы.....	12
3.7. Торак фонды	13
3.8. Халыкка социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары	14
3.9. Зиратлар	18
3.10. Рекреацион потенциал. Жирле халыкның ялын оештыру	18
3.11. Тарихи-мәдәни мирас	18
3.12. Транспорт-коммуникация инфраструктурасы	19
3.13. Инженерлык инфраструктурасы	22
3.14. Территорияне инженер эзерләү	27
4. ИШТУГАН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ 2040 ЕЛГА КАДӘР ҮСЕШ ЮНӘЛЕШЛӘРЕ. ТЕРРИТОРИАЛЬ ПЛАНЛАШТЫРУ БУЕНЧА ЧАРАЛАРНЫ НИГЕЗЛӘУ.....	30
4.1. Халык саны фаразлары.....	29
4.2. Икътисадый үсеш.....	29
4.3. Сәнәгать житештерүен үстерү	30
4.4. Агросәнәгать комплексын үстерү	30
4.5. Урман комплексын үстерү	32
4.6. Торак инфраструктурасын үстерү	32
4.7. Халыкка социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларын үстерү.....	32
4.8. Зиратларны үстерү	39
4.9. Туристлык-рекреация территорияләрен үстерү.....	39
4.10. Транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерү.....	41
4.11. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Иштуган авыл жирлегендәге торак пунктлар чикләрен билгеләү.....	43
4.12. Инженерлык инфраструктурасын үстерү чаралары	48
4.13. Территорияне инженерлык эзерләү чаралары	64
5. ТЕХНИК-ИКЪТИСАДЫЙ КҮРСӘТКЕЧЛӘР.....	80
6. ФАЙДАЛАНЫЛГАН ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ.....	83
7. КУШЫМТАЛАР.....	88

1. КЕРЕШ

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иштуган авыл жирлегенен Генераль план проекты, проектлауга бирем нигезендә, «Татарстан Республикасының пространство мәгълүматлары фонды» ДБУ тарафыннан эшләнде.

Генераль планны эшләүгә заказчы - Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты.

Саба муниципаль районы Иштуган авыл жирлегенен Генераль планы - шәһәр төзелеше стратегиясен, тормыш эшчәнлеге мохитен булдыру шартлары, жирлек территорияләренен үсеш юнәлешләре һәм чикләре, жирлек составындагы торак пунктларның чикләрен билгеләү һәм үзгәртү, территорияләренен функциональ зоналарын билгеләү һәм үзгәртү, инженерлык, транспорт һәм социаль инфраструктураларны үстерү, тарихи-мәдәни мирас объектларын һәм аеруча саклана торган табигать территорияләрен саклауга, экологик һәм санитария иминлегенә шәһәр төзелеше таләпләрен билгели торган территориаль планлаштыру документы.

Генераль план аны гамәлгә ашыруның түбәндәге вакытлыча срокларына эшләнде:

Генераль планны гамәлгә ашыру буенча беренче чираттагы чаралар билгеләнгән беренче чират - 2025 елга кадәр.

Генераль планның барлык төп проект карарлары планлаштырылган хисап срогы - 2040 елга кадәр.

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 23 статьясы нигезендә Иштуган авыл жирлегенен генераль планы проектына түбәндәгеләр керә:

Текстлы материаллар - территориаль планлаштыруның максатлары һәм бурычларын, территориаль планлаштыру чаралары исемлеген һәм генераль планны гамәлгә ашыру этаплары буенча аларны үтәү эзлеклелеген үз эченә алган нигезләмә.

График материалларда территориаль планлаштыру карталары (схемалары) бар.

Территориаль планлаштыру тәкъдимнәрен нигезләү һәм аңлату максатларында эзерләнә торган проектны нигезләү материаллары авыл жирлегенен генераль планын раслау процессын килештерү һәм тәмин итү өчен, текст һәм график материаллар составында эшләнган.

Текст материаллары жирлек территориясенен торышын, аны комплекслы үстерү проблемаларын һәм юнәлешләрен анализлауны, территориаль һәм пространство-планлаштыру үсешен нигезләүне, территориаль планлаштыру чаралары исемлеген, аларны гамәлгә ашыру этапларын, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычының төп факторлары исемлеген үз эченә ала.

График материалларда жирлекнең генераль планы проектын нигезләү схемалары бар.

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы (ФЗ-190), «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»

Федераль закон (ФЗ-131) нигезендә жирлекнең жирле әһәмияттәге чаралары расланьрга тиеш.

Саба муниципаль районының Иштуган авыл жирлегенең Генераль планы проектын эшлэгәндә түбәндәге материаллар файдаланылды:

- Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2011 елның 21 февралендәге 134 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы (Министрлар Кабинетының 09.07.2020 № 569 карары редакциясендә);

- Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының 2012 елның 19 декабрендәге 165 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы Саба муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы;

- Саба муниципаль районы һәм аның составына керүче Иштуган авыл жирлеге администрациясе тарафыннан бирелгән рәсми белешмәләр.

2. ИШТУГАН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫНЫҢ МАКСАТЛАРЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ

Жирлекнең Генераль планы - жирлекнең шәһәр төзелеше үсеше стратегиясен билгели торган территорияль планлаштыру документы.

Генераль план халыкның һәм дәүләт мәнфәгатьләрендә тормыш эшчәнлеге мохитен формалаштыру шартларын, жирлекләрнең территорияләрен үстерү юнәлешләрен һәм чикләрен билгеләүче, территорияләрне зоналаштыру, инженерлык, транспорт һәм социаль инфраструктураларны үстерү, тарихи-мәдәни мирас объектларын һәм аеруча саклана торган табигать территорияләрен саклауга шәһәр төзелеше таләпләрен, экологик һәм санитария иминлеген билгеләүче төп шәһәр төзелеше документы булып тора.

Иштуган авыл жирлегенең генераль планын эшләгәндә территорияль планлаштыруның төп максатлары түбәндәгеләр:

- федераль законнар һәм Россия Федерациясе субъекты законнары нигезендә территорияне үстерүгә идарә итүнең нәтижәле инструментын булдыру;
- авыл жирлегенең муниципаль берәмлек буларак бөтенлеген территорияль планлаштыру чаралары белән тәэмин итү;
- инженерлык һәм транспорт инфраструктурасын үстерүне исәпкә алып, жирлекнең рекреацион һәм социаль-икътисадый потенциалын максималь ачуга туры килә торган территорияне планлаштыру оешмасы, территорияне функциональ яктан зоналарга бүлү һәм шәһәр төзелешен зоналаштыру өчен шартлар тудыру буенча рациональ карарлар эзерләү.

Генераль планының проект карарлары планлаштыру структурасын оештыру мәсьәләләрен комплекслы хәл итү; жирлекнең территорияль, инфраструктура һәм социаль-икътисадый үсеше; территорияль зоналардан файдалануның хокукый режимын билгели торган жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләрен эшләү; инвестицион үсеш зоналарын билгеләү өчен нигез булып тора.

Күрсәтелгән максатларны гамәлгә ашыру территорияль планлаштыруның түбәндәге бурычларын хәл итү юлы белән гамәлгә ашырыла:

- әлеге проблемаларны муниципаль мохит параметрларын, яшәп килгән тормыш тәэмин итү ресурсларын, шулай ук аерым кабул ителгән шәһәр төзелеше карарларын анализлау нигезендә хәл итүне тәэмин итә торган торак пунктлар территорияләренең шәһәр төзелеше үсеше проблемаларын ачыклау;
- территорияне функциональ зоналаштыру (функциональ зоналарның планлаштырыла торган чикләрен чагылдыру);
- шәһәр төзелешен зоналаштыру, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен эзерләү өчен территорияләрне гармонияле һәм тотрыклы үстерү өчен алшартлар тудыручы торак пунктларның оптималь функциональ-планлаштыру структурасын эшләү;
- үсешнең шәһәр төзелеше, инфраструктура, табигый, социаль һәм рекреацион компонентларының үзара килештерелгән һәм балансланган динамикасын тәэмин итә торган Иштуган авыл жирлеген үстерү параметрларын билгеләү;

- әйләнә-тирә табигать мохитен саклап калган очракта, авыл жирлегенең инвестицион жәлеп итүчәнлеген тәэмин итү буенча беренчел чаралар һәм гамәлләр исемлеген әзерләү;
- капитал төзелеш объектларын урнаштыру, сәнәгать, энергетика, транспорт һәм элемтә жирләренең гамәлдәге һәм планлаштырыла торган чикләре.

3. ИШТУГАН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ХӘЗЕРГЕ ТОРЫШЫ

3.1. Икътисадый-географик урыны. Иштуган авыл жирлегенен Саба муниципаль районы халкының таралу системасындагы урыны

Иштуган авыл жирлеге чиге «Саба муниципаль районы» муниципаль берәмлегенен һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнен территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән) нигезендә кабул ителде.

Иштуган авыл жирлеге составына әлеге канун нигезендә Иштуган (административ үзәк) тимер юл аерылышы бистәсе керә.

Иштуган авыл жирлеге Татарстан Республикасының төньяк-көнбатышында, Саба муниципаль районының төньяк өлешендә урнашкан. Иштуган авыл жирлеге Саба муниципаль районының Явлаштау, Эзмә, Шәмәрдән, Шекше авыл жирлекләре һәм Татарстан Республикасының Кукмара муниципаль районы белән чиктәш.

Иштуган авыл жирлегенен гомуми мәйданы 2781,1350 га тәшкил итә, шул исәптән Иштуган тимер юл аерылышы бистәсенен мәйданы 72,2071 га (картографик материал буенча).

2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән расланган 2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясе нигезендә Саба муниципаль районы Казан икътисадый зонасына керә. Казан икътисадый зонасының тармак структурасы химия сәнәгате (химия һәм нефть химиясе), электр энергетикасы, машина төзелеше (авиатөзелеш, судно төзелеше, электр жиһазлары житештерү), жиңел сәнәгать, агросәнәгать комплексы, яңа төзелеш һәм төзелеш материаллары житештерү тармаклары белән билгеләнә.

Жирлектә балалар бакчасы, урта гомуми белем бирү мәктәбе, фельдшер-акушерлык пункты, авыл мәдәният йорты, китапханә, почта элементәсе бүлгәе һәм сәүдә объектлары бар.

Иштуган авыл жирлегенен Татарстан Республикасының башка жирлекләре һәм районнары белән транспорт элементәсе хәзерге вакытта региональ яисә муниципальара әһәмияттәге «Лесхоз-Иштуган», «Олыяз-Иштуган» автомобиль юллары һәм жирле әһәмияттәге автомобиль юллары аша гамәлгә ашырыла.

Халыкны күчерү системасындагы роле

Иштуган авыл жирлегенен территориаль оешмасы Саба муниципаль районының урнашу системасының бер өлеше булып тора, ул Татарстан Республикасының халыкны күчерү системасына керә һәм аның территориясен үстерүнен гомуми билгеләре белән дә, шәһәр төзелеше ситуацияләре белән дә характерлана.

Халыкны күчерү системасында төп система барлыкка китерүче фактор булып автомобиль юлы тора, аның буенча торак пунктларның бер-берсе белән, Байлар Сабасы һәм Казан шәһәре район үзәге белән элементәсе гамәлгә ашырыла. Иштуган авылы жирлегендә әлеге автомобиль юллары булып төбәк яки муниципальара әһәмияткә ия «Лесхоз-Иштуган», «Олыяз-Иштуган» автомобиль юллары тора.

Елга челтәре икенче система барлыкка китерүче фактор булып тора, аның буенча тарихи үсеш нәтижәсендә жирлек, район һәм Татарстан Республикасының бөтен территориясен күчереп утырту системасы формалаша башлады. Иштуган авылы жирлегендә елга челтәре юк.

2019 ел башына Иштуган авыл жирлегенең уртача тыгызлыгы 1 кв. километрга 21,6 кеше тәшкил иткән.

3.2. Жир фондына характеристика

Жир фондын категорияләр буенча бүлү

Теге яки бу территория чикләрендә урнашкан барлык жирләр аның жир ресурслары буларак карала, алар я хужалык әйләнешенә жәлеп ителгән, я анда файдаланылырга мөмкин.

Россия Федерациясе Жир кодексының 7 нче маддәсе нигезендә Россия Федерациясендәге жирләр максатчан билгеләнеше буенча түбәндәге категорияләргә бүленә:

- авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр;
- торак пунктлар жирләре;
- сәнәгать, энергетика, транспорт, элементә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлеккә тәмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр;
- махсус сакланылучы территорияләренең һәм объектларының жирләре;
- урман фонды жирләре;
- су фонды жирләре;
- запас жирләр.

Иштуган авыл жирлегенең гомуми мәйданы 2781,1350 га тәшкил итә (картографик материал буенча).

Урман фонды жирләре 2641,9502 гектар мәйданны били, бу авыл жирлегенең бөтен мәйданының 95,0%ын тәшкил итә (картографик материал буенча).

Жир фондын милек рәвешләре буенча бүлү

Татарстан Республикасы Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгы мәгълүматлары буенча, Иштуган авыл жирлеге территориясендә кадастр номеры 16:35:080101:223 булган федераль милектәге бер жир кишәрлеге бар, аның гомуми мәйданы - 0,001 га һәм ул Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә урнашкан .

Иштуган авыл жирлеге территориясе буенча шулай ук «Казан – Кукмара» Горький тимер юлы участогы да уза.

Урман кодексының 8 маддәсе нигезендә, урман фонды жирләре составындагы урман кишәрлекләре федераль милек булып тора. Иштуган авыл жирлегендә федераль милектәге 2641,9502 гектар урман жирләре бар.

Татарстан Республикасы Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгы мәгълүматлары буенча, Иштуган авыл жирлеге территориясендә кадастр номеры 16:35:080101:259 булган Татарстан Республикасы милкендәге бер жир кишәрлеге урнашкан, аның гомуми мәйданы 7,4987 га һәм ул Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә (Саба укыту-тәжрибә урман хужалыгы ДКУ) урнашкан.

Иштуган авыл жирлеге территориясендә башка төр һәм милек хокукларындагы жир кишәрлекләре барлыгы турында мәгълүмат юк.

3.3. Демографик потенциал

Демографик фактор территорияне хужалык ягыннан үзләштерү һәм жәмгыятьне икътисадый үстерү дәрәжәсенә иң зур йогынты ясый.

Иштуган авыл жирлеге Башкарма комитеты тарафыннан бирелгән мәгълүматларга караганда, 2019 ел башына халык саны 600 кеше тәшкил иткән.

Иштуган авыл жирлегенең демографик структурасы торак пунктлар киселешендә 3.3.1 нче таблицада күрсәтелгән.

3.3.1 нче таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иштуган авыл жирлеге халкының демографик структурасы
2019 ел башына, кеше

№ т/б	Күрсәткечләр	Иштуган тиер юл аерылышы бистәсе	Иштуган авыл жирлеге буенча барлыгы
1	Халык саны, барлыгы	600	600
Шул исәптән:			
1.1	Балалар яшендә:	107	107
1.1.1	1 яшькә кадәр	5	5
1.1.2	1-6 яшь	48	48
1.1.3	7-15 яшь	54	54
1.2	Эшкә яраклы яшьтә:	344	344
1.2.1	16-17 яшь	10	10
1.2.2	18-пенсия яше (хатын-кызлар өчен)	146	146
1.2.3	18-пенсия яше (ир-атлар өчен)	188	188
1.3	Эшкә сәләтле яшьтән өлкәнрәк:	149	149
1.3.1	Пенсия яшеннән өлкәнрәк (хатын-кызлар өчен)	98	98
1.3.2	Пенсия яшеннән өлкәнрәк (ир-атлар өчен)	51	51
2	Халыкның гомуми үсеше	4	4
Шул исәптән:			
2.1	Табиغый	-6	-6
2.1.1	Туды	2	2
2.1.2	Үлдә	8	8
2.2	Халыкның механик үсеше	10	10
2.2.1	Килүчеләр саны	26	26
2.2.2	Китүчеләр саны	16	16

Шуны да билгеләп үтәргә кирәк: Иштуган авыл жирлегендә хезмәткә сәләтле яшьтәге халык саны (344 кеше) хезмәткә яраксыз яшьтәге (149 кеше) халыктан югарырак (149 кеше), бу билгеле бер уңай тенденция булып тора.

Шулай итеп, гамәлдәге торак пунктларның яшь структурасы хезмәткә сәләтле яшьтәге халыкның шактый өлеше, хезмәткә сәләтле яшьтән өлкәнрәк төркемнең шактый аз өлеше һәм хезмәткә сәләтле яшьтән кечерәк төркемнең дәрәжәсе белән характерлана.

Югарыда китерелгән мәгълүматлардан күренгәнчә, 2019 ел башына жирлектә үлүчеләр саны туучылар саныннан артып китә. Шунның нәтижәсе буларак, халыкның табиغый артуы тискәре күрсәткечкә ия.

Халыкның миграция үсеше унай әһәмияткә ия, килүчеләр саны Иштуган авыл жирлегеннән китүчеләр саныннан югарырак.

Нәтижәдә, жирлектә халык санының берәз кимүе күзәтелә.

3.4. Житештерү территорияләре

Иштуган авыл жирлегендә, Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә Кытай таяклары әзерләү заводы эшләп килә. Шулай ук жирлек территориясендә, Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе янында гамәлдә булмаган асфальт-бетон заводы урнашкан.

3.5. Агросәнәгать комплексы

Агросәнәгать комплексы азык-төлек продуктлары житештерү һәм халыкны тәмин итү, авыл хужалыгы өчен житештерү чаралары житештерү һәм авыл хужалыгына хезмәт күрсәтү белән шөгыйльләнгән макроикътисад тармаклары жыелмасыннан гыйбарәт.

Агросәнәгать комплексының мөһим тармаклары - үсемлекчелек һәм терлекчелек тармаклары.

Иштуган авыл жирлегенә төп авыл хужалыгы белгечлеге-сөт-ит терлекчелеге һәм умартачылык.

Терлекчелекнең төп тармаклары - сөт һәм ит терлекчелеге.

Иштуган авыл жирлегендә түбәндәгеләр эшли:

- «Әхмәдуллин» КФХның 60 башка исәпләнгән мөгезле эре терлекләр фермасы, ул Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә урнашкан;
- жирлекнең көнчыгыш өлешендә урнашкан умарталык;
- жирлекнең көнбатыш өлешендә урнашкан умарталык;
- жирлекнең көньяк-көнбатыш өлешендә урнашкан умарталык.

3.6. Урман комплексы

Россия Федерациясе Урман кодексы, шулай ук Россия Федерациясе Жир кодексы нигезендә урман фонды жирләренә урман белән капланган һәм капланмаган жирләренә кертәләр.

Россия Федерациясе Жир кодексы нигезендә урман фонды жирләренә урман жирләре (урман үсемлекләре белән капланган һәм капланмаган жирләр һәм аны торгызу өчен билгеләнгән жирләр - (алан һәм башкалар) һәм урман хужалыгын алып бару өчен билгеләнгән урман түгел жирләр (урман юллары, сазлыклар һәм башкалар) керә. Оборона жирләрендә һәм торак пунктлар жирләрендә урнашкан урманнардан, шулай ук урман фондына кермәгән урман утыртмаларыннан тыш, барлык урманнар урман фондын барлыкка китерә.

Иштуган авыл жирлегенә урман фонды 2641,9502 гектар мәйданны били, бу барлык авыл жирлегенә 95,0 % ын тәшкил итә.

Иштуган авыл жирлеге территориясендә «Саба урманчылыгы» ДКУнең Шәмәрдән кишәрлеге урманчылыгының урманнары урнашкан.

Урман фонды урманнарыннан тыш, жирлек территориясендә шулай ук 17,7850 гектар урман фондына кермәгән урман жирләре һәм урман утыртмалары (агач-куаклык) да бар. Әлеге урман утыртмалары авыл хужалыгы

билгеләнешендәге жирләрдә, сәнәгать, энергетика, транспорт, элементә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләрендә, космик эшчәнлекне тәмин итү өчен жирләрдә, оборона жирләрендә, башка махсус билгеләнештәге жирләрдә урнашкан һәм жирләрне тискәре табигый, антропоген һәм техноген күренешләрдән яклауны тәмин итү өчен билгеләнгән.

Урман фондын максатчан билгеләнеше һәм яклау категорияләре буенча бүлү

Урман фонды жирләрендә урнашкан урманнар максатчан билгеләнеше буенча яклау, эксплуатацияләү һәм резерв урманнарына бүленә.

Иштуган авыл жирлегә чикләрендә урнашкан урман фонды саклагыч урманнардан һәм эксплуатация урманнарыннан гыйбарәт.

Саклагыч урманнар, әйләнә-тирә мохитне саклау, су саклау, саклау, санитар-гигиена, сәламәтләндрү һәм башка файдалы функцияләрне саклау максатларында, аларны саклау урманнарының максатчан билгеләнеше һәм алар башкара торган файдалы функцияләр белән бер үк вакытта файдалану шарты белән бер үк вакытта урманнардан файдаланып үзләштерелергә тиеш.

Жирлек территориясендә саклагыч урманнар - табигать һәм башка объектларны саклау функцияләрен башкаручы урманнар - гомуми файдаланудагы тимер юллары, гомуми файдаланудагы федераль автомобиль юллары, Россия Федерациясе субъектлары милкендә булган гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буенда урнашкан урманнары саклау полосалары.

Эксплуатацион урманнар агач эзерләү өчен билгеләнгән. Мондый урманнар урманнарының файдалы вазыйфаларын саклауны тәмин итеп, югары сыйфатлы агач һәм башка урман ресурсларын, аларны эшкәртү продуктларын тотрыклы һәм максимал нәтижәле алу максатларында үзләштерелергә тиеш.

3.7. Торак фонды

2019 елның 1 гыйнварына Иштуган авыл жирлегенә торак фонды күләме гомуми торак күләменә 12,76 мең кв.м тәшкил итә. Хәзерге вакытта Иштуган авыл жирлегенә торак фонды шәхси төзелеш белән тәмин ителгән.

3.7.1 нче таблица

2019 ел башына Иштуган авыл жирлегенә гамәлдәге торак фонды характеристикасы

№ т/б	Атамасы	Тәмин ителеш кв.м/кеше.	Күпфатирлы (күпкатлы) торак фонды, мең кв.м.	Шәхси торак фонды, мең кв.м
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	21,3	-	12,76
Барлығы жирлек буенча:		21,3	-	12,76

Халыкның торак белән тәмин ителеш күрсәткече (бер кешегә гомуми майданның квадрат метры) тормыш дәрәжәсен һәм сыйфатын характерлаучы күрсәткечләренә берсе булып тора. Иштуган авыл жирлегә буенча 2019 ел башына бер кешегә торакның гомуми майданы 21,3 кв.м. туры килә.

Соңгы 5 елда Иштуган авыл жирлегендә 2 шәхси йорт файдалануга тапшырылган, 1 йортның уртача күләме 108 кв.м. Шунисын да билгеләп үтәргә кирәк, бары тик шәхси торак йортлар гына төзелә.

Файдалануга тапшырылган йортларның саны характеристикасы
5 ел эчендә

Еллар	Йортлар саны	Гомуми майдан, кв.м	Шул исәптән:	
			Күпфатирлы йортлар, кв.м.	Шәхси йортлар, кв.м
2014	-	-	-	-
2015	1	142	-	142
2016	-	-	-	-
2017	-	-	-	-
2018	1	75	-	75

Искәрмә: таблица авыл жирлеге администрациясе биргән күрсәткечләр буенча төзелгән.

3.8. Халыкка социаль һәм мәдәни-көн күреш хезмәт күрсәтү объектлары **Гомуми белем бирү оешмалары**

Хәзерге вакытта Иштуган авылы жирлегендә (Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе) проект сыйдырышлылыгы 45 урынлы булган балалар бакчасы бар. Бакчага йөрүче балалар саны 50 кеше тәшкил итә. Димәк, балалар бакчасы проект сыйдырышлылыгының 111%ына тулган. Мәктәпкәчә мәгариф оешмаларында урыннар белән халыкның тәмин ителеше норматив ихтыяжның 110%ын тәшкил итә.

Балалар бакчасы бинасында Иштуган авыл жирлеге Башкарма комитеты (Авыл советы) урнашкан. Балалар бакчасы яхшы хәлдә.

Бүгенге көндә Иштуган авылы жирлегендә - Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә 160 укучыга проект куәте булган урта гомуми белем бирү мәктәбе эшли, мәктәптә укучылар саны 67 кеше тәшкил итә. Мәктәптәге урыннар белән халыкның тәмин ителеше норматив ихтыяжның 250%ын тәшкил итә.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, Вильмон, Филипповка, Яңа Кукмара, Кызыл Чәчәк авылыннан берничә укучы Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендәге мәктәптә укый, аларны анда мәктәп автобусы йөртә.

Урта гомуми белем бирү мәктәбе бинасы яхшы хәлдә.

Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары

Хәзерге вакытта Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә урта мәктәбе каршында 40 урынлы балалар ижат түгәрәкләре эшләп килә. Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары тарафыннан халыкның тәмин ителеше норматив ихтыяжның 52%ын тәшкил итә.

Дәвалау-профилактика медицина оешмалары

Саба муниципаль районы халкына медицина хезмәте күрсәтү Байлар Сабасы шәһәр тибындагы поселогында урнашкан ашыгыч медицина ярдәме станциясе белән (4 автомобиль) район үзәк хастаханәсендә (157 ятак һәм сменага 285 кеше килә) һәм Шәмәрдән авылында урнашкан Шәмәрдән участок хастаханәсендә (24 ятак һәм сменага 150 кеше килә) ашыгыч медицина ярдәме күрсәтү станциясе (4 автомобиль) белән бергә гамәлгә ашырыла. Үзәк район хастаханәсендә стационарлары бөтен район халкына хезмәт күрсәткәнлектән, хастаханә оешмалары белән тәмин ителешне Саба муниципаль районы халкы өчен дә исәпләп чыгарганнар. Район буенча сәламәтлек саклау объектлары белән

тээмин ителеш норманың 44% ын гына тәшкил итә. Больница ятаклары белән тээмин ителешнең житәрлек дәрәжәдә булмавы ятак көннәре санын (койкада булу көннәре) кыскартуның гомумроссия тенденциясе белән бәйле һәм рольне көчәйтүгә һәм беренчел медицина-санитария ярдәменең сыйфатын күтәрүгә юнәлдерелгән структур үзгәртеп корулар үткәрелүгә бәйле рәвештә, ятакның эш көннәре санын арттыру белән бәйле.

Саба муниципаль районы халкына ашыгыч медицина ярдәме күрсәтү өчен Үзәк район хастаханәсе каршында ашыгыч медицина ярдәме станцияләре бар, аның карамагында 4 махсулаштырылган автомобиль һәм Шәмәрдән участок хастаханәсе каршында - 4 махсулаштырылган автомобиль бар. Ашыгыч медицина ярдәме станцияләре бөтен районга хезмәт күрсәтә.

Ашыгыч медицина ярдәме станциясе көче нормадан чыгып, 10 мең кешегә исәпләнгән 1 автомобиль нормасыннан чыгып, махсулаштырылган автомобильдә 15 минутлык зона чикләрендә исәпләнә. Иштуган авыл жирлегә ашыгыч медицина ярдәме станциясенә хезмәт күрсәтү зонасы радиусында урнашкан.

Иштуган авылы жирлегендә халыкка медицина хезмәте күрсәтүне Иштуган тимер юл аерылышы бистәсенәң мәдәният йорты бинасында урнашкан сменага 20 йөрешле фельдшер-акушерлык пункты гамәлгә ашыра. Дәвалау-профилактика медицина оешмалары тарафыннан халыкның тээмин ителеше норматив ихтыяжның 184%ын тәшкил итә.

Мәдәни - ял итү учреждениеләре

Иштуган авылы жирлегендә мәдәният учреждениеләреннән 200 урынлы Иштуган авыл мәдәният йорты эшли. Әлеге объект белән тээмин ителеш норматив дәрәжәдән 67% тәшкил итә.

Хәзерге вакытта Иштуган авыл китапханәсе эшли, ул авыл мәдәният йорты бинасында урнашкан 7,2 мең данә китап фонды куәте белән эшли. Халыкны китапханәләр белән тээмин итү норматив ихтыяжның 160%ын тәшкил итә.

Авыл мәдәният йорты яхшы хәлдә.

Спорт учреждениеләре

Авыл жирлегә халкының гомуми кулланылыштагы спорт залларына ихтыяжы 210 кв. м. идәнне тәшкил итә. Иштуган авылы жирлегендә Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе урта мәктәбендә 205 кв.м майданлы спорт залы бар. Жирлек халкының спорт заллары белән тээмин ителеше 98 % тәшкил итә.

Яссы спорт корылмалары

Иштуган авылы жирлегендә Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе урта мәктәбендә урнашкан 3000 кв.м майданлы спорт майданчыгы бар. Халыкны яссы спорт корылмалары белән тээмин итү норматив ихтыяжның 257%ын тәшкил итә.

Сәүдә предприятиеләре

Иштуган авыл жирлегенәң гамәлдәге кибетләренәң гомуми сәүдә майданы 136 кв.м тәшкил итә (Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә). Бөтен авыл жирлегә кибетләренәң сәүдә майданы норматив ихтыяжның 76%ына туры килә.

Кредит-финанс учреждениеләре һәм элементә предприятиеләре

Иштуган авылы жирлегендә (Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе) элементә бүлегә бар. Авыл жирлегә территориясендә банк бүлекләре юк.

Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре

Бүгенге көндә Иштуган авыл җирлегендә көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре юк.

Полиция

Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә (авыл мәдәният йорты бинасында) 1 участок полиция хезмәткәре эшли торган полиция участок пункты урнашкан.

Мәдәният билгеләнешендәге объектлар

Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә мәчет урнашкан.

Административ-эшлекле билгеләнештәге объектлар

Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә, балалар бакчасы бинасында Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Иштуган авыл җирлеге Башкарма комитеты (Авыл советы) урнашкан.

Иштуган авыл җирлегендә яшәүче халыкның хезмәт күрсәтү объектларына булган ихтыяҗы гамәлдәге демографик структура, шулай ук "Шәһәр төзелеш" 42.13330.2016 Авыл җирлеге кагыйдәләре җыелмасы тарафыннан тәкъдим ителгән нормативлар нигезендә исәпләнде. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү» ярдәмче программасы Татарстан Республикасын шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары белән СНИП 2.07.01-89 Актуальләштерелгән редакция (раслаулар). Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районын шәһәр төзелешен проектлауның җирле нормативлары (раслаулар). Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының 2018 елның 9 апрелендәге 211 нче номерлы карары белән, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иштуган авыл җирлеге шәһәр төзелешен проектлауның җирле нормативлары (раслаулар) белән. Татарстан Республикасы Саба районы Советының 2018 елның 9 апрелендәге 219нчы номерлы карары һәм башка тармак нормалары белән.

Хезмәт күрсәтү объектларының кирәкле куәтләрен исәпләү гамәлдәге нормативлар нигезендә 3.8.1 нче таблицада бирелгән.

3.8.1 нче таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Иштуган авыл жирлеге халкын социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары белән тәэмин итү

№ т/б	Атамасы	Үлчәү берәмлеге	Норма	Нормалар буенча барысы бергә кирәк	Башлангыч елга гамәлдәге нигезләмә	Тәэмин ителеш, %
1	Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары	урыны	1-6 яшьлек балалар 85%	41	45	110
2	Гомуми белем бирү оешмалары	урыны	7-17 яшьлек балалар 100%	64	160	250
3	Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары	урыны	Мәктәп укучылары 120%	77	40	52
4	Хастаханәләр	ятаклар	1000 кешегә 13,47 ятак.	8	юк	0*
5	Дәвалау-профилактика медицина оешмалары	1 сменага кабул итү	1000 кешегә сменага 18,15 кабул итү	11	20	184
6	Ашыгыч ярдәм станцияләре	автомобиль	1 автомобиль 10 000 кешегә.	1	юк	0*
7	Даруханәләр	объект	6,2 мең кешегә 1 объект	1	юк	0
8	Гомуми файдаланудагы спорт заллары	Идән мәйданы кв.м	1000 кешегә 350 кв.м.	210	205	98
9	Яссы корылмалар	кв.м	1000 кешегә 1949,4 кв.м	1169	3000	257
10	Бассейннар	кв.м.	1000 кешегә 75 кв.м.	45	юк	0*
11	Клублар, мәдәният йортлары	урыны	300 урын	300	200	67
12	Китапханәләр	мең нөсхә	1000 кешегә 7,5 мең данә.	4,5	7,2	160
13	Кибетләр	кв.м. сәүдә мәйданы	1000 кешегә 300 кв.м.	180	136	76
14	Жәмәгать туклануы предприятиеләре	урыны	1000 кешегә 40 урын.	24	юк	0
15	Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	эш урыны	1000 кешегә 4 эш урыны	2	юк	0
16	Элемтә бүлекләре	объект	0,5-6,0 мең кешегә 1 объект	1	1	100
17	Банк бүлекчәләре	объект	1000 кешегә 0,5 объект	1	юк	0
18	Полиция	кеше.	3-3,5 мең кешегә 1 участок инспекторы.	1	1	100
19	Жәмәгать жыештыру урыннары	прибор	1 прибор 1000 кешегә.	1	юк	0

* хастаханәләргә, ашыгыч медицина ярдәме станцияләренә һәм бассейннарга район хезмәт күрсәтү дәрәжәсенә ия, тәэмин ителеш тулаем район халкына исәпләнә.

3.9. Зиратлар

Иштуган авылы жирлегендә Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендәге , майданы 0,5297 га , кадастр номеры 16:35:080101:103 (жир кишәрлеге категориясе - «торак пунктлар жирләре»)булган жир кишәрлегендә һәм кадастр исәбенә куелмаган жирләрдә урнашкан гамәлдәге бер зират бар. Зиратның тулылығы - 55%. Зиратның ирекле территорияләре 0,24 га тәшкил итә.

Иштуган авыл жирлеге халкының зират территорияләренә ихтыяжы халыкның гамәлдәге демографик структурасы нигезендә, шулай ук СП 42.13330.2016 “СНиП 2.07.01-89 Шәһәр төзелеше” авыл жирлегенә кагыйдәләре жыелмасы нормативлары нигезендә исәпләнде. Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (1000 кешегә 0,24 га).

Шулай итеп, авыл жирлегенә традицион каберлекләргә ихтыяжы 0,14 гектар тәшкил итә. Авыл жирлегенә традицион каберлекләр белән тәэмин ителеше халыкның норматив ихтыяжының 171% ын тәшкил итә.

3.10. Рекреацион потенциал. Жирле халыкның ялын оештыру

Иштуган авыл жирлеге территориясендә Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә, мәчет янында 0,25 га майданлы төзелеп бетмәгән буа урнашкан. Иштуган тимер юл аерылышы бистәсенә көньягында 0,96 га майданлы буа урнашкан.

Иштуган авыл жирлеге территориясендә (Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе янында) майдан (Сабантуй үткөрү урыны) урнашкан.

Иштуган авыл жирлегенә рекреацион ресурслары жирле халык ялы өчен кулланыла торган саклагыч урманнардан гыйбарәт (урман культуралары, жиләк-жимеш, декоратив үсемлекләр, дару үләннәре жыю һәм эзерләү, аучылык хужалыгын алып бару). Шулай ук агач-куаклык, болын һәм көтүлекләр белән капланган, шулай ук табигый-рекреацион үзлекләргә ия булган авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр майданнары да бар.

3.11. Тарихи-мәдәни мирас

Россия Федерациясе халыкларының "Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният ядкарьләре) турында" 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә (2002 елның 24 маенда Дәүләт Думасы тарафыннан кабул ителде, 2002 елның 14 июнендә Федерация Советы тарафыннан хупланды), Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларына (тарих һәм мәдәният ядкарьләренә) рәсем сәнгате, скульптуралар, декоратив-гамәли сәнгать объектлары, фән һәм техника объектлары һәм башка матди мәдәният предметлары белән бәйле күчмәс мөлкәт объектлары керә. Алар тарихи вакыйгалар нәтижәсендә тарих, археология, архитектура, шәһәр төзелеше, сәнгать, сәнгать, фән һәм техника, эстетика, этнология һәм социаль мәдәният объектлары, эпоцияләр һәм антропология чыганакалары барлыкка килү һәм барлыкка килү турында мәгълүматлар барлыкка килә.

Иштуган авыл жирлегендә тарихи-мәдәни мирас объектлары юк.

3.12. Транспорт-коммуникация инфраструктурасы

Транспорт, башка инфраструктур тармаклар белән беррәттән, жәмгыятьнең тормыш эшчәнлегенең төп шартларын тәэмин итә, социаль һәм икътисадый максатларга ирешүдә мөһим инструмент булып тора.

Иштуган авыл жирлегенең транспорт структурасы Саба муниципаль районының транспорт структурасының бер өлеше булып тора, ул, үз чиратында, Татарстан Республикасының транспорт челтәренә интеграцияләнгән һәм автомобиль транспорты белән тәкъдим ителгән.

Гомуми файдаланудагы автомобиль юллары

Милек формасы буенча гомуми файдаланудагы Иштуган авыл жирлегенең гамәлдәге автомобиль юллары региональ яисә муниципальара һәм жирле әһәмияттәге юллардан гыйбарәт.

Гомуми файдаланудагы региональ яисә муниципальара әһәмиятле автомобиль юллары түбәндәгеләр була:

– «Лесхоз-Иштуган» IV категорияле автомобиль юлы жирлекнең көнчыгыш өлеше буенча меридиан юнәлештә Иштуган тимер юл аерылышы бистәсенә кадәр 4,2 км озынлыктагы асфальт-бетон өслекле юл уза;

– «Олыяз-Иштуган» IV категорияле автомобиль юлы жирлекнең үзәк өлешендә киң юнәлештә 5,1 км озынлыктагы асфальт-бетон өслекле юл уза.

Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары түбәндәгеләр:

– «Нырья-Иштуган» IV категорияле автомобиль юлы жирлекнең төньяк-көнчыгыш өлешендә киңлек һәм меридиональ юнәлештә, асфальт-бетон өслекле 0,6 км озынлыктагы Иштуган тимер юл аерылышы бистәсенә кадәр уза;

– «Иштуган тимер юл аерылышы бистәсенә килү» V категорияле автомобиль юлы, меридиональ юнәлештә Иштуган тимер юл аерылышы бистәсенә көньяк өлешенә 0,5 км озынлыкта күчешле өслек белән якынлаша;

– «Гамәлгә яраксыз асфальт-бетон заводына якынлашу» V категорияле автомобиль юлы, гамәлдә булмаган асфальт-бетон завод территориясе аша меридиональ юнәлештә Иштуган тимер юл аерылышы бистәсенә кадәр 1,7 км озынлыктагы күчешле өслек белән уза;

– «Шәмәрдән-Иштуган» V категорияле автомобиль юлы жирлекнең көнбатыш өлешендә меридиональ юнәлештә күчешле өслек белән 0,7 км озынлыкта уза;

– «Тимер юлга якынлашу» IV категорияле автомобиль юлы киңлек юнәлешендә гамәлдә булмаган асфальт-бетон заводтан алып тимер юлга 0,4 км озынлыкта асфальт-бетон өслек белән уза;

– "Кызыл Чәчәк-Иштуган» V категорияле автомобиль юлы, жирнең төньяк-көнчыгыш өлешендә киңлек юнәлешендә грунт өслекле 0,2 км озынлыкта уза;

– «Умарталыкка килү» категориясез автомобиль юлы, авыл жирлегенең көнчыгыш өлешендәге умарталыкка меридиональ юнәлештә 0,2 км озынлыктагы грунт өслек белән килә.

Иштуган авыл жирлеге чикләрендә региональ яисә муниципальара һәм жирле әһәмияттәге автомобиль юллары исемлеге һәм озынлыгы 3.12.1 нче таблицада бирелгән.

3.12.1 нче таблица

**Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Иштуган авыл жирлегенде
чикләрендә автомобиль юллары исемлеген**

№ т/б	Юлларның исеме	Суүткәргеч чөлтәрләрнен (жирлек чикләрендә), км	шул исәптән		
			асфальт-бетон	күчешле	грунт
Региональ яисә муниципальгара әһәмияттәге автомобиль юллары					
1	«Лесхоз-Иштуган»	4,2	4,2	-	-
2	«Олыяз Иштуган»	5,1	5,1	-	-
	Барлығы	9,3	9,3	-	-
Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары (торак пунктларның урам-юл чөлтәрәннен тыш)					
1	«Нырья- Иштуган»	0,6	0,6	-	-
2	«Иштуган тимер юл аерылышы бистәсенә килү»	0,5	-	0,5	-
3	"Гамәлгә яраксыз асфальт-бетон заводына яқынлашу"	1,7	-	1,7	-
4	«Шәмәрдән-Иштуган»	0,7	-	0,7	-
5	"Тимер юлга килү"	0,4	0,4	-	-
6	"Кызыл Чөчәк-Иштуган"	0,2	-	-	0,2
7	"Умарталык янына килү"	0,2	-	-	0,2
	Барлығы	4,3	1,0	2,9	0,4
	БАРЛЫГЫ	13,6	10,3	2,9	0,4

Тимер юл транспорты

Жирлекнен төньяк өлешеннен Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе буйлап 3,8 км озынлыктагы "Казан-Кукмара" Горький тимер юлы участогы уза. Жирлек территориясендә «Иштуган» тимер юл станциясе урнашкан.

Торбаүткәргеч транспорт

Торбаүткәргеч транспорт - сыек, газ хәлендәге яки каты ярымпродуктларны торбаүткәргеч буенча тапшыруны (перекачканы) гамәлгә ашыручы транспортның үзенчәлекле тар махсулаштырылган төре. Иштуган авылы жирлегендә магистраль торбаүткәргечләр юк.

Торак пунктларның урам-юл чөлтәре

Торак пунктлар чикләрендә урнашкан автомобиль юллары төп урамга һәм торак төзелешендәге урамга бүленә. Төп урам торак территорияләренән ижтимагый үзәк белән элементәсен гамәлгә ашыра. Торак төзелештәге урам торак территорияләр эчендә төп урам белән элементә алып бара.

Иштуган авыл жирлегенән административ үзәге булып Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе тора. Тимер юл урамы һәм Үзәк урам торак пунктның төп урамы булып тора. Тимер юл урамында торак пунктка керү гамәлгә ашырыла. Үзәк урамында ижтимагый билгеләнештәге барлык төп объектлар урнашкан.

Урам-юл чөлтәренән житешсезлеген - төп һәм икенчел дәрәжәдәге урамнарның юл өлешен каплауның канәгатьләнерлек булмаган торышы.

Торак пунктларның урам-юл чөлтәрен турьнда мәгълүмат 3.12.2 нче таблицада бирелгән.

3.12.2 нче таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Иштуган авыл
жирлеген составына керүчел торак пунктларның урам-юл чөлтәрен торышына
характеристика

№ т/б	Урамнарның исеме	Озынлыгы, км	Шул исәптән:		
			асфальт-бетон өслек, км	күчешле катлам, км	грунт катламы, км
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе				
1.1	Железнодорожная ур.	0,34	0,34	-	-
1.2	Ленин ур.	0,28	-	0,28	-
1.3	Центральная ур.	0,63	0,63	-	-
1.4	Первомайская ур.	0,55	0,15	0,40	-
1.5	Первомайский тыкрыгы	0,18	0,18	-	-
1.6	Вокзальная ур.	0,10	-	-	0,10
1.7	Лесная урамы	0,25	-	0,25	-
1.8	Гагарин ур.	0,43	-	0,43	-
1.9	Лермонтов ур.	0,40	-	0,40	-
1.10	Озерная ур.	0,35	-	0,35	-
1.11	Киров ур.	0,48	0,14	0,34	-
1.12	Октябрьская ур.	0,29	0,16	0,13	-
1.13	Октябрьский тыкрыгы	0,25	-	0,25	-
1.14	Тукай ур.	0,21	-	0,21	-
1.15	Тукай тыкрыгы	0,28	-	-	0,28
1.16	Жиңу ур.	0,33	0,33	-	-
Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе буенча барлыгы		5,35	1,93	3,04	0,38
Барлыгы жирлек буенча		5,35	1,93	3,04	0,38

Төп һәм ярдәмче урамнарның машиналар йөрү өлеше капламының канәгатьләнәрлек булмавы урам-юл челтәренең житешсезлеге булып тора. Гамәлдәге транспорт каркасын анализлау хәл итүне таләп итә торган кайбер проблемаларны ачыклады. Иштуган авыл жирлегендә яшәүчеләрнең медицина оешмалары, мәдәният һәм сәнгать объектлары, мәгариф, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтүнең махсулаштырылган предприятиеләре хезмәтләреннән файдалануын исәпкә алып, шәхси һәм ижтимагый транспорттан файдаланып, торақ пунктлар чикләрендә һәм чикләреннән соң юллар сыйфатын яхшырту зарур.

3.13. Инженерлык инфраструктурасы

3.13.1. Су белән тәмин итү

Иштуган авыл жирлегеге халкын хужалык-эчәр су белән тәмин итүнең төп чыганагы - жир асты сулары. Халык су белән артезиан скважиналарыннан да, чишмәләрдән дә файдалана.

Иштуган авыл жирлеген су белән тәмин итү системасы корылмалары турындагы гомуми мәгълүматлар 3.13.1.1 нче таблицادا бирелгән.

3.13.1.1 нче таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иштуган авылы
жирлегенен
газны редуцияләүнең гамәлдәге пунктларына характеристикалар

№ т/б	Жирлек составына керүче торак пунктларның исемнәре	Скважиналар саны, берәмлек	Башнялар саны, берәмлек	Су алу куәте М ³ /тәүлек	Санитария саклау зонасының беренче поясы үлчәме, м.	Суүткәргеч челтәрләрнең озынлыгы, км/искергәнлек %
1	Иштуган авыл жирлегеге	3	3	-	-	-
2	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	3	3	721,8	30	10,812/1,0

Су алу скважиналар белән башкарыла. 1 нче күтәртмә насос станциясе су кабул итү корылмалары белән берләштерелгән, скважиналар тамагы павильон белән капланган. Чистарткыч корылмалар, суны исәпкә алу төене юк, кулланучыларга башлангыч (табигый) су бирелә. Су белән тәмин итү чыганагын санитар саклау зонасының беренче поясы су алу скважиналарыннан 30 м радиуста кабул ителде.

Химик составы буенча су гидрокарбонатлы магний-кальцийлы һәм СанПиН 2.1.4.1074-01 «Эчәргә яраклы су» таләпләренә туры килә.

Су белән тәмин итү системасы, хужалык-эчә торган һәм янгынга каршы ихтыяжларны канәгатьләндерүне исәпкә алып, түбән басым кабул итте. Су үткәрү челтәрләре 110 мм диаметрлы төрле материаллардан салынган, су жыю колонкалары һәм янгындан гидрантлары белән жиһазландырылган. Су башнясы торак пунктны су белән тәмин итүне жайга сала, челтәрдә кирәкле басым ясый, шулай ук 10 минутлык янгынга каршы запас саклай.

Жәйге чорда суүткәргеч торбаларның ерак участкаларында су житмәү күзәтелә, бу исә бакча янындагы кишәрлекләргә су тотуның шактый артуына бәйле. Әлегә торак пунктларның торак йортларының бер өлеше жәйге чорда гына дачалар сыйфатында файдаланыла. Су кытлыгын киметү судан файдалануга лимитны кертү юлы белән башкарыла.

3.13.2. Канализация

Иштуган авыл жирлегендә үзәкләштерелгән су чыгару системасы юк. Халык септик яки чүп ташлау чокырларыннан файдалана, бу, гидроизоляциянең житәрлек дәрәжәдә булмавы сәбәпле, территориянең пычрануына китерә.

Жирлек территориясендә яңгыр сулары канализациясе юк. Яңгыр һәм кар суларын бүлеп чыгару жайга салынмаган һәм гамәлдәге рельефның түбән урыннарына жибәрелә.

3.13.3. Территорияне санитар чистарту

Әлеге бүлектә каты һәм сыек көнкүреш калдыкларын оештыру, жыю, алып ташлау, зарарсызландыру, шулай ук поселок территорияләрен жыештыру мәсьәләләре карала.

Атмосфера һавасын, су ресурсларын саклау, зарарлы йогынты чыганаclarын ачыклау, юкка чыгару, файдаланылмый торган сәнәгать калдыкларын зарарсызландыру мәсьәләләре «Әйләнә-тирә моxитне саклау» бүлегендә карала.

Гамәлдәге төзелеш каты коммуналь калдыкларны барлыкка китерү чыганагы булып тора. Аларны шартлы рәвештә 4 нче һәм 5 нче класслы куркыныч калдыкларга кертергә мөмкин.

Иштуган авыл жирлегендә каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен контейнерлар юк. Авыл жирлегендәге торак пунктларда яшәүчеләр шәxси йорт жыентыкларыннан чүп-чар жыюны турыдан-туры чүп-чар транспортының кабул итү bunkerына ташый (каты көнкүреш калдыкларын «капчыкка» жыю системасы).

Иштуган авыл жирлегеннән коммуналь калдыклар Байлар Сабасы шәһәр тибындагы поселогына, аннары Арча муниципаль районындагы муниципальара полигонга чыгарыла. Авыл жирлегендә КKK чыгаруга шартнамә «ТКX Саба МПП» АЖ белән төзелде. Жирлек территориясендә чүплекләр юк.

3.13.4. Жылылык белән тәмин итү

Хәзерге вакытта йорт корылмаларын жылыту табигый газда түбән басым ясаучы 2 яки бер контурлы индивидуаль көнкүреш казаннарын жылылык белән тәмин итүнең локаль чыганаclarыннан гамәлгә ашырыла.

Иштуган авыл жирлегенең ижтимагый һәм административ-эшлекле учреждениеләре үзләренең жылылык чыганаclarын файдаланалар.

3.13.5. Газ белән тәмин итү

Хәзерге вакытта Иштуган авыл жирлеген газ белән тәмин итү югары басымлы магистраль газүткәргечтән, бүлү газүткәргечләре һәм автоматлаштырылган газ бүлү станциясе (АГРС) аша гамәлгә ашырыла.

Иштуган авыл жирлегенең торак пунктларына табигый газ югары басымлы авыларга газүткәргечләр буенча АГРС-3 «Эзмә т.п.»дан газ бүлү пунктларына кадәр (ГРП, ШРП) тапшырыла. Алга таба түбән басым челтәрләре буенча турыдан-туры кулланучыга житкерелә.

3.13.5.1 нче таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иштуган авыл жирлегенә

газны редуцияләүнең гамәлдәге пунктларына характеристикалар

№ т/б	ГРС, АГРС атамасы	Басым, Р керү урынында, МПа	Басым, Р чыкканда, МПа	Йөкләнеш (бирелгән газ күләме), мең нм ³ /сәгать
-------	-------------------	-----------------------------	------------------------	---

		проект	факт	проект	факт	проект	факт
1	АГРС-3 Эзмә т.п.	5,5	3,4	0,6	0,5	4,5	4,0

3.13.5.2 нче таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иштуган авыл жирлеге территориясендә урнашкан газны редуцияләүнең гамәлдәге пунктларына характеристикалар

№ т/б	Объект исеме	Житештерүчәнлек, мең куб. м/сәг	Кергәндә газның басымы/чыкканда газ басымы (ГРС, ГРП өчен)	Объектны фактта файдалану, %	Санитар-яклау зонасы күләме, м	Сак зонасы күләме, м
1	ШРП1	1000	-	100	10	10
2	ШРП2	1000	-	100	10	10

Авыл жирлеге башлыгы биргән мәгълүматларга караганда, авыл жирлеге территориясендә 0,6 км озынлыктагы югары басымлы газүткәргечләр уза. Түбән басымлы бүлүче газүткәргечләренең озынлыгы 8,0 км тәшкил итә

Газ куллану үзенчәлекләре 3.13.5.3 һәм 3.13.5.4 нче таблицаларда күрсәтелгән.

3.13.5.3 нче таблица

Иштуган авыл жирлегендә газ куллану турында мәгълүмат

№ т/б	Газ кулланучылар	Газ чыгымы	
		(м³/ел)	(м³/сәг)
1	Халыкның коммуналь-көнкүреш ихтыяжлары	176502	20
2	Жирле генераторлардан жылылык	-	-
3	Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләренең коммуналь-көнкүреш ихтыяжлары	86100	10
4	Үзәкләштерелгән жылылык белән тәэмин итү, кайнар су белән тәэмин итү, торак-коммуналь секторның һәм ижтимагый төзелешнең вентиляциясе	-	-

3.13.6. Электр белән тәэмин итү

Иштуган авыл жирлеген электр белән тәэмин итү 3.13.6.1 нче таблицادا күрсәтелгән югары вольтлы подстанциядән гамәлгә ашырыла.

3.13.6.1 нче таблица

Электр подстанцияләре турында мәгълүмат

№ т/б	Электр челтәрләре подстанцияләренең урнашу урыны	Электр челтәрләре подстанцияләренең диспетчерлык номеры	Электр челтәрләре подстанциясенен көчәнеше, кВ	Трансформаторларның номиналь егрлеге, МВА	Электр челтәрләре подстанцияләре туклану үзәкләренең егрлекләре
-------	--	---	--	---	---

					резервы, кВА
1	Байлар Сабасы ш.т.б., Вахитов урамы, 25 йорт	Шемордан ПС - 1	110/10	20	6603,02

Иштуган авыл жирлегендә 4 трансформатор подстанция урнашкан, 3.13.6.2 нче таблица

3.13.6.2 нче таблица

Иштуган авыл жирлеге территориясендә урнашкан трансформатор подстанцияләре характеристикалары

№ т/б	Комплектлы трансформатор подстанциясенң диспетчерлык номеры	Көчәнеш, кВ	Комплект трансформатор подстанциясенң куәте, кВА	Комплект трансформатор подстанциясе куәте резервы, кВА
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе			
1.1	КТП - 95244	10/0,4 кВ	1x250	137,77
1.2	КТП - 95245	10/0,4 кВ	1x160	52,91
1.3	КТП - 95247	10/0,4 кВ	1x250	124,44
1.4	КТП - 95264	10/0,4 кВ	1x250	188,7

Торак пунктларның комплектлы трансформатор подстанцияләрен электр белән тәмин итү ВЛ-10 кВ ф 06 ПС Шәмәрдән-1 һава линияләре белән башкарылган.

Тимер-бетон һәм ж/б өстәмәләр белән агач баганалар тибы. Физик халәте канәгатьләнәрлек. Терәкләрне алыштыру таләп ителми. Электр энергиясен тапшыруның барлык линияләре дә үзара резервлана.

Электр челтәрләрен схемалы хәл итүнең гамәлдәге тибы - божра һәм радиаль. Әлеге схемалар торак пунктларны һәм сәнәгать производстволарын тиешле дәрәжәдә электр белән тәмин итә һәм көчле үзгәртеп корулар таләп итми.

РФ Хөкүмәтенң 2006 елның 31 августындагы 530 номерлы карары нигезендә, анда актив һәм реактив куәт нисбәте күрсәткечләрен исәпләү тәртибе расланган, кулланучыда әлеге косинусның әһәмиятен саклап калу буенча чаралар күрергә кирәк. Актив һәм реактив куәт арасындагы нисбәт үзгәргән очракта, 0,94 чикләрендә косинусны саклау чараларын карарга.

Подстанцияләрдә югары вольтлы жиһазларны саклау өчен төрле яклау һәм автоматика төрләре билгеләнгән: көч трансформаторларында: газ яклавы, дифференциаль токлы яклау, максималь токлы яклау, артык кыздырудан һәм арттырып жибәрүдән яклау, май дәрәжәсен төшерүдән яклау, көчәнеш бетүдән яклау.

3.13.7 Аз токлы челтәрләр

Хәзерге вакытта Иштуган авыл жирлеген телефонлаштыру торак пунктта урнашкан түбәндәге телефон станциясеннән гамәлгә ашырыла:

3.13.7.1 нче таблица

Иштуган авыл жирлеге территориясендә урнашкан автомат телефон станцияләренә характеристика

№ т/б	Исеме (тип)	Урнашу урыны	Эксплуатацияләүче оешма	Кулланыла торган сыешлык, номерлар саны	Проект сыешлыгы, номерлар саны	Мәгълүматлар тапшыру тизлеге, Гбит/с	Урнаштыру елы	Тузу проценты (%)
1	АТС-320	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	«Таттелеком» ХАЖ	105	128	0,21	2004 ел	0

Шулай ук авыл җирлеге территориясендә «ТМТ» ЖЧЖнең кәрәзле элементә база станциясе урнашкан.

3.13.7.2 нче таблица

Иштуган авыл җирлеге территориясендә урнашкан база станцияләренең үзенчәлеге

№ т/б	Исеме (тип)	Урнашу урыны	Эксплуатацияләүче оешма	Кулланыла торган сыешлык, номерлар саны	Проект сыешлыгы, номерлар саны	Мәгълүматлар тапшыру тизлеге, Гбит/с	Төзелеш елы	Тузу проценты (%)
1	База станциясе	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	«ТМТ» ЖЧЖ	100	100	0,17	2016 ел.	0

Элементә туры туклану зонасы белән шкаф системасы буенча оештырылган. Сызык хужалык - кабель-һава, траншеяда һәм кабельле канализациядә һәм һава буенча терәкләрдә кабельләр белән башкарылган. Торак төзелешендә бер йорт биләмәсенә бер телефон кабул ителде.

Телефон станцияләре Россиянең бөтен территориясе белән шәһәра элементләренә, шулай ук, БДБ илләрен дә кертеп, халыкара сөйләшүләренә тәмин итә. Шәһәра элементә җепселле-оптик тапшыру линиясе белән оештырылган. Татарстан Республикасы буенча физик божра оештырылды, ул каналларны җитәрлек күләмдә кулланьрга мөмкинлек бирә. Абонентлар өчен шәһәра һәм халыкара элементәнең 9 операторын сайлау мөмкинлеге бирелә.

«Таттелеком» ААЖнең тәкъдим ителгән мәгълүматларына караганда, аз токлы челтәрләренә алыштыру да, яңадан төзү дә планлаштырылмый. Элементә челтәрләренең характеристикалары 3.13.7.3 нче таблицада күрсәтелгән.

3.13.7.3 нче таблица

Иштуган авыл җирлеге территориясендә урнашкан электр элементәсе линияләренең характеристикалары

№ т/б	Объект исеме	Эксплуатацияләүче оешма	Элементә линия-кабель корылымы төре	Элементә линияләре типлары	Озынлыгы, км	Сак зонасы күләме, м	Төзелеш елы	Тузу проценты (%)
1	Иштуган авылындагы 12 скважина (бистәнә көнчыгыш ягы)	«Таттелеком» ХАЖ	жир асты	бакыр	9,751	2	2005	10

2	Иштуган авылындагы 12 скважина (бистәнең көнчыгыш ягы)	«Таттелеком» ХАЖ	жир асты	ВОЛС	1,0 0,35 0,46	2	2008 2010 2016	0 0 0
---	--	------------------	----------	------	---------------------	---	----------------------	-------------

3.14. Территорияне инженер эзерләү

3.14.1 Табигый шартларны анализлау һәм бәяләү.

Иштуган авыл жирлеге территориясенә климат характеристикасы Татарстан Республикасын территорияль планлаштыру схемасы мәгълүматларыннан файдаланып төзелгән. Явым-төшемнең еллык күләме уртача 544 мм тәшкил итә, елына чагыштырма дымлылык - 77%. Явым-төшемнең иң күп өлеше елның жылы вакытында, үсемлекләрнең вегетация чорында ява, салкын чорда уртача 115 мм туры килә. Жилнең уртача тизлеге 4,2 м/сек тәшкил итә, аерым очрақларда тизлек 12-15 м/сек га житә, елына бер-ике тапкыр 20-25 м/сек га кадәр көчәю күзәтелә.

3.14.2 Эрозия эшчәнлеге

Эрозия һәм ишелү процесслары, кагыйдә буларак, елга террасалары битләренә туры китерелгән. Жирлек территориясендә елгалар юк, ясалма сулыклар бар.

Территориянең күпчелек жирен урманнар алып торуы (95,0%) һәм, шунның нәтижәсе буларак, әлеге авыл жирлегендә рельефның югары дәрәжәдә нык булуы аркасында, чокырлар юк.

3.14.3 Сейсмик куркыныч

В картасы нигезендә (В - сейсмик куркыныч дәрәжәсе, 5% ка тигез) СП 14.13330.2018 "Сейсмик районнарда төзелеш. СНИП II-7-81 Актуальләштерелгән редакциясе Иштуган авыл жирлеге территориясе MSK-64 шкаласы буенча 6 балл жир тетрәүләрнең интенсивлыгы булган зонага керә, Россия Федерациясе территориясендә ОСР-2015 Гомуми сейсмик районлаштыруның С (1%) картасы нигезендә, жир тетрәүләрнең ешлыгы 7 баллга тигез булган зонага керә.

3.14.4 Су басу (су басу) ихтималы зоналары

Жирлек территориясендә су басу зоналары юк.

3.14.5 Мелиорацияләнгән торган жирләр

Жирлек территориясендә мелиорацияләнгән торган жирләр юк.

3.14.6 Табигый процессларның куркыныч категориясе

Яңа төзелеш өчен территорияне үзләштерүнең максатка ярашлы булуы алдан ук Татарстан Республикасы муниципаль районы жирлеге тарафыннан расланган Табигый процессларның куркынычлылык категориясен билгеләү юлы белән «Куркыныч табигать йогынтылары Геофизикасының СНИП 22-01-95»5.1 СП 115.13330 таблицасы нигезендә билгеләнә. Эрозиягә дучар булган территория якынча 0% тәшкил итә, жир тетрәү процессы «Куркыныч» категориясенә керә. Киләсе этапта табигый процессларның гомумиләштерелгән категориясен ранжлау

ысулы белән ачыклау үткәрелә. Моның өчен һәр куркыныч категориясенә 3.14.1 нче таблица нигезендә тиешле ранг бирелә.

3.14.1 нче таблица

Табиғат процессының куркыныч категориясе	Гадәттән тыш куркыныч (фажигале)	Бик куркыныч	Куркыныч	Уртача куркыныч
Ранг	4	3	2	1

Шулай итеп, тәкъдим ителгән ранглау нигезендә, Иштуган авыл жирлеге территориясендә бара торган табиғат процессларының гомумиләштерелгән куркынычының гомуми категориясенә уртача арифметик әһәмияте 0,5 булып чыга (3.14.2 нче таблица).

3.14.2 нче таблица

	Куркыныч табиғый процесслар			
	Сейсмиклык	Су басу	Эрозия процесслары	Биоген грунтлар
Ранг	2	0	0	0

Капиталь төзелеш объектларын төзегәндә территориянең геологик шартларын бәяләү һәм уңайсыз кишәрлекләргә ачыклау максатында инженер-геологик тикшеренүләр үткөрү мәжбүри.

4. ИШТУГАН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ 2040 ЕЛГА КАДӘР ҮСЕШ ЮНӘЛЕШЛӘРЕ. ТЕРРИТОРИАЛЬ ПЛАНЛАШТЫРУ БУЕНЧА ЧАРАЛАРНЫ НИГЕЗЛӘУ

4.1. Халык саны фаразлары

Демографик сәясәтне, шул исәптән республика муниципаль районнарына һәм республика әһәмиятендәге шәһәрләргә карата халык санын фаразлауны Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгы билгели.

Саба муниципаль районының авыл жирлекләрендә халык санын фаразлау, Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгы тарафыннан бирелгән район халкының гомуми санын фаразлауны исәпкә алып, үтәлде.

Иштуган авыл жирлегендә халык саны фаразы генераль план кысаларында үтәлде. Иштуган авыл жирлеге составындагы һәр торак пунктның халык санын фаразлау, 2013-2019 елларда туган балалар һәм яшүсмерләр саны динамикасы, шулай ук туган, вафат булган, килгән һәм киткән кешеләр саны турында мәгълүматлар нигезендә Иштуган авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан бирелгән мәгълүматлар нигезендә, экстраполяция ысулы белән башкарылган.

Демографик фаразга караганда, генераль планын тормышка ашыруның беренче чиратына Иштуган авыл жирлегенә халык саны 596 кеше булчак.

Генераль планы (2040г) гамәлгә ашыруның исәп-хисап срогына Иштуган авыл жирлегендә халык саны 587 кеше тәшкил итәчәк.

4.1.1 нче таблица

Иштуган авыл жирлегендә халык саны фаразы, кеше

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Беренче чират		Исәп-хисап чоры	
		Даими халык	Икенче торак төзүче халык	Даими халык	Икенче торак төзүче халык
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	596	-	587	-
Барлыгы жирлек буенча		596	-	587	-

4.1.2 нче таблица

Иштуган авыл жирлегендә
балалар һәм яшүсмерләрнең фаразланган саны, кеше

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Беренче чират			Исәп-хисап чоры		
		1-6 яшьтә	7-15 яшьтә	16-17 яшьтә	1-6 яшьтә	7-15 яшьтә	16-17 яшьтә
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	49	60	7	52	66	2
Барлыгы жирлек буенча		49	60	7	52	66	2

4.2. Икътисады үсеш

Иштуган авыл жирлегенә үсеш юнәлешен билгеләгәндә Татарстан Республикасының, Саба муниципаль районының социаль-икътисади үсеш программалары, төбәк һәм федераль тармак программалары исәпкә алынды.

2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисады үстерү стратегиясе» расланды. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2015 елның 25 сентябрдәге 707

номерлы карары белән «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру чаралары планы» расланды. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2019 елның 20 июнендәге 503 номерлы карары белән 2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру чаралары планына үзгәрешләр кертү расланды.

Казан агломерациясе составына керә торган Саба муниципаль районы расланган Стратегия кысаларында «Казан икътисадый зонасында калдыклар белән идарә итү» программасын гамәлгә ашыру территориясе булып тора

4.3. Сәнәгать житештерүен үстерү

Иштуган авыл жирлегенең генераль планында, беренче чиратта, Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе янындагы файдаланылмый торган асфальт-бетон заводны бетерү һәм алга таба махсус билгеләнештәге яшелләндерү өчен территориянең бер өлешен рекультивацияләп сәнәгать житештерүен перспективалы үстерү майданчыгын оештыру каралган.

4.4. Агросәнәгать комплексын үстерү

Иштуган авыл жирлегенең генераль планында агросәнәгать комплексын үстерү чаралары каралмаган.

**Иштуган авыл жирлеге территориясендә
Саба муниципаль районы**

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап Вакыты (2026-2040 еллар.)	
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҖӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе янында	Гамәлгә яраксыз асфальт-бетон заводы	Сәнәгать житештерүен перспективалы үстерү майданчыгын оештыру белән объектны бетерү, махсус билгеләнештәге яшелләндерү өчен территориянең бер өлешен рекультивацияләү (0,4247 га)	га	7,5909	-	+	-	Иштуган авыл жирлегенең генераль планы

4.5. Урман комплексын үстерү

Урман һәм урман сәнәгате комплексын Иштуган авыл жирлегенең генераль планы, Саба муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы һәм башка программалар белән үстерү чаралары һәм хисап чорына кадәр чорга документлар белән каралмаган.

4.6. Торак инфраструктурасын үстерү

Торак зоналарын оештыру, гамәлдәге торак фондын реконструкцияләү һәм яңа торак төзелеше мәйданчыкларын урнаштыру буенча тәкъдимнәр эшләү - генераль планының өстенлекле бурычларының берсе. Проект тәкъдимнәре шәһәр төзелеше анализы нәтижәләренә таяна: торак фондының техник халәте һәм төзелеш характеристикалары, торак төзелеше динамикасы һәм структурасы, территориянең экологик торышы.

Даими халык өчен яңа торак төзелеше күләмнән исәпләү халыкның фаразланган саны һәм фаразланган торак белән тәмин ителеш (кешегә торак мәйданының квадрат метры саны) нигезендә башкарылды.

2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының социаль-иқтисадый үсеш стратегиясе нигезендә, 2021 елга гомуми торак мәйданы белән тәмин ителешнең исәп-хисап күрсәткече 28,2 кв.м/кеше, 2030 елга - 34,5 кв.м/кеше (база сценарие буенча) тәшкил итәргә тиеш. Генераль планының барлык төп проект карарлары беренче чиратта - 2025 елга кадәр һәм 2026 елдан алып 2040 елга кадәр исәпләнгән булу сәбәпле, бу датага торак белән тәмин ителешнең берничә зур исәп-хисап күрсәткече кабул ителде, беренче чиратта - 30,2 кв.м/кеше, исәп-хисап срогына - 39,8 кв.м/кеше.

Генераль планда исәпләүләр өчен бер индивидуаль йортның уртача мәйданы 120 кв.м, бер участокның мәйданы 0,10 га тәшкил итә.

Югарыда әйтелгәннәрдән чыгып, Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе өчен Генераль планы тормышка ашыру чорында 8,8 гектарга яқын территория (88 участок) даими халык өчен яңа индивидуаль торак төзелеше өчен кирәк булачак.

Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе эчендәге яңа торак төзелеше өчен буш территорияләр саны чикле булу сәбәпле, Генераль план нигезендә яңа торак төзелеше каралмаган.

Генераль план буенча, Иштуган авыл жирлегендә яңа торак төзелеше тузган торак йортларны жимерү хисабына башкарылачак.

4.7. Халыкка социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларын үстерү

Иштуган авыл жирлегенең генераль планының төп максатларының берсе булып, фаразланган характеристикаларны һәм социаль нормаларны исәпкә алып, халыкның хезмәт күрсәтү объектларына булган ихтыяжларын канәгатьләндерү,

шулай ук хезмэт күрсәтү объектларыннан һәркем файдалана алырлык тигез шартларны тәэмин итү тора.

Иштуган авыл жирлегендә хезмэт күрсәтү объектларын урнаштыру чаралары Саба муниципаль районын территорияль планлаштыру схемасы, 2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының социаль-иқътисадый үсеш стратегиясе чараларын исәпкә алып билгеләнде.

Хезмэт күрсәтү объектларының кирәкле куәтләрен исәпләү гамәлдәге нормативлар нигезендә 3.4.1 нче таблицада бирелгән.

Генераль план белән беренче чиратта, Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә жәмәгать үзәге төзү каралган, аның составында тамашачылар залы, көнкүреш хезмәте күрсәтү, жәмәгать туклануы предприятиеләре, банк бүлгеге һәм жәмәгать бәдрәфләре урнашчак.

Мәгариф оешмалары

Исәп-хисап буенча, мәктәпкәчә балалар оешмаларына һәм гомуми белем бирү мәктәпләренә ихтыяж 2025 елга халык өчен 42 һәм 67 урын тәшкит итәчәк, шул рәвешле 2040 елга - 44 һәм 68 урын.

Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә урнашкан 45 урынлы гамәлдәге балалар бакчасы һәм 160 урынлы төп гомуми белем бирү мәктәбе мәктәпкәчә мәгариф оешмаларында һәм гомуми белем бирү оешмаларында халыкның фараз ихтыяжларын тулысынча канәгатләндрә.

Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары

Иштуган авыл жирлегендә яшәүчеләрнең балаларга өстәмә белем бирү оешмаларында ихтыяжы беренче чиратта генераль планы тормышка ашыру өчен 80, исәп-хисап срогына - 82 урын тәшкит итәчәк.

Иштуган авыл жирлегенең генераль планы белән, гамәлдәге мәктәп базасында һәм Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә проектлана торган жәмәгать үзәге составында, 42 урынга исәпләнгән балалар ижаты түгәрәкләре оештыру тәкъдим ителә.

Дәвалау-профилактика медицина оешмалары

Дәвалау-профилактика медицина оешмаларын урнаштыру Генераль планда каралмаган, чөнки Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә гамәлдәге сменага 20 кеше килү мөмкинлеген булган фельдшер-акушерлык пункты халыкның фараз ихтыяжларын тулысынча канәгатләндрә.

Мәдәни - ял итү учреждениеләре

Иштуган авыл жирлегенең генераль планы белән Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә проектлана торган жәмәгать үзәге- составында тамашачылар залы урнаштыру тәкъдим ителә.

Спорт учреждениеләре

Иштуган авыл жирлегенең гомуми файдаланудагы спорт залларына ихтыяжы, генераль планы гамәлгә ашыруның беренче чиратына 204 кв.м, исәп-хисап срогына - 230 кв.м. тәшкит итә.

Генераль планда спорт учреждениеләрен урнаштыру каралмаган, чөнки Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендәге урта мәктәп каршындагы гамәлдәге 205 кв.м. мәйданлы спорт залы халыкның фараз ихтыяжларын тулысынча канәгатләндрә.

Яссы спорт корылмалары

Иштуган авыл жирлеге халкының яссы спорт корылмаларындагы ихтыяжы генераль планны гамәлгә ашыруның беренче чиратына 1138 кв.м тәшкил итәчәк, исәп-хисап срогына - 1282 кв.м.

Генераль планда яссы спорт корылмаларын урнаштыру каралмаган, чөнки Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендәгә 3000 кв.м. мәйданлы спорт мәйданчыгы халыкның фараз ихтыяжларын тулысынча канәгатьләндерә.

Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре

Генераль планда, беренче чиратта, көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләрен Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә проектлана торган ижтимагый үзәк составында 2 эш урыны булган килеш урнаштыру каралган.

Жәмәгать туклануы предприятиеләре

Генераль планда жәмәгать туклануы предприятиеләрен урнаштыру каралган, анда Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә проектлана торган ижтимагый үзәк составында 24 утырту урыны бар.

Банк бүлекчәләре

Генераль план белән, беренче чиратта, Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә проектлана торган ижтимагый үзәк составына банк бүлекчәсен урнаштыру каралган.

Сәүдә предприятиеләре

Генераль план белән беренче чиратта Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә 43 кв.метрлы сәүдә мәйданына исәпләнгән сәүдә предприятиеләре төзү каралган.

Элемтә бүлекләре

Элемтә бүлекләрен урнаштыру чаралары Генераль планда каралмаган, чөнки Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендәгә элемтәнең гамәлдәгә бүлеге халыкның фараз ихтыяжларын тулысынча канәгатьләндерә.

Жәмәгать жыештыру урыннары

Генераль план нигезендә, беренче чиратта, Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә проектлана торган ижтимагый үзәк составында 1 нче прибор санында жәмәгать жыештыру урыны урнаштыру каралган.

Полиция

Иштуган авыл жирлегендә хокук тәртибен саклауның гамәлдәгә системасы билгеләнгән нормативка жавап бирә.

4.7.1 нче таблица

Иштуган авыл жирлеге (халык өчен) социаль-мәдәни һәм коммуналь-көн күреш хезмәт күрсәтү объектларының кирәкле куәтен исәпләү

Атамасы	Үлчәү берәмлеге	Норма	Гамәлдәге хәл	Авыл жирлеге өчен ихтыяж		Гамәлдәге сакланучы	Кирәкле яна төзелеш			Тәкъдим ителә торган яңа төзелеш/2040 елга объектларның куәтен арттыру	2040 елга тәэмин ителеш. (хезмәт күрсәтү объектларын төзү чараларын гамәлгә ашыруны ^{исәпкә алып}), %
				Беренче чират (2025 ел)	Исәп-хисап вакыты (2040 ел)		Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026 ел-2040 ел)	Барлығы 2040 елга		
Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары	урыны	1-6 яшьлек балалар 85%	45	42	44	45	0	0	0	0	102 ¹
Гомуми белем бирү оешмалары	урыны	7-17 яшьлек балалар 100%	160	67	68	160	0	0	0	0	235 ¹
Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары	урыны	Мәктәп укучылары 120%	40	80	82	40	40	2	42	42	100
Хастаханәләр	ятаклар	1000 кешегә 13,47 ятак	юк	8	8	0	8	0	8	0	0 ²
Ашыгыч медицина ярдәме станцияләре	автомобиль	10000 кешегә 1 автомобиль	юк	1	1	0	1	0	1	0	0 ²
Дәвалау-профилактика медицина оешмалары	бер сменага кабул итү саны	сменага 1000 кешегә 18,15 кабул итү	20	11	11	20	0	0	0	0	181 ¹
Спорт заллары	Идән майданы кв.м	1000 кешегә 350 кв.м.	205	209	205	205	0	0	0	0	100
Бассейннар	кв.м. су	1000 кешегә 75 кв.м.	юк	45	44	0	45	0	45	0	0 ²
Яссы спорт корылмалары	кв.м	1000 кешегә 1949,4 кв.м	3000	1162	1144	3000	0	0	0	0	262 ¹

Атамасы	Үлчәү берәмлеге	Норма	Гамәлдәге хәл	Авыл жирлеге өчен ихтыяж		Гамәлдәге сакланучы	Кирәкле яңа төзелеш			Тәкъдим ителә торган яңа төзелеш/ 2040 елга объектларның куәтен арттыру	2040 елга тәэмин ителеш. (хезмәт күрсәтү объектларын төзү чараларын гамәлгә ашыруны ^{исәпкә алып}), %
				Беренче чират (2025 ел)	Исәп-хисап вакыты (2040 ел)		Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026 ел-2040 ел)	Барлыгы 2040 елга		
Клублар, мәдәният йортлары	урыны	300 урын	200	300	300	200	100	0	100	100	100
Китапханәләр	мең нөсхә	1000 кешегә 7,5 мең данә	7,2	4,5	4,4	7,2	0	0	0	0	164 ¹
Кибетләр	кв.м. сәүдә майданы	1000 кешегә 300 кв.м.	136	179	176	136	43	0	43	43	77
Жәмәгать туклануы предприятиеләре	урыны	1000 кешегә 40 урын.	юк	24	23	0	24	0	24	24	0
Көн күреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	эш урыны	1000 кешегә 4 эш урыны	юк	2	2	0	2	0	2	2	0
Полиция	кеше.	авыл жирлегенә 1 объект	1	1	1	1	0	0	0	0	100
Банк бүлекләре, филиаллары	объект	1000 кешегә 0,5 объект.	юк	1	1	0	1	0	1	1	0
Элемтә бүлекләре	объект	0,5-6,0 мең кешегә 1 объект	1	1	1	1	0	0	0	0	100
Жәмәгать жыештыру урыннары	прибор	1 прибор 1000 кешегә.	юк	1	1	0	1	0	1	1	0

¹ Тәэмин ителешен күрсәткәчә 100%тан артык объектларның гамәлдәге егәрлеге куллану срогына караганда артыграк булуы белән бәйле.

² Хастаханәләр, СМП, бассейннарның район хезмәт күрсәтү дәрәжәсе булганлыктан, аларны муниципаль район үзәгендә урнаштыру күздә тотыла.

Тәэмин ителеш тулаем

район халкыннан исәпләнә;

³ 4.7.2. таблица мәгълүматлары буенча Иштуган авыл жирлегендә хезмәт күрсәтү өлкәсен үстерү чаралары исемлеге.

4.7.2 нче таблица

**Иштуган авыл жирлеге халкына социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларын үстерү чаралары
исемлеге**

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҖӘМИЯТТӨГЕ ЧАРАЛАР									
Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары									
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	Мәктәп каршында, проектлана торган ижтимагый үзәк составында балалар ижаты түгәрәкләре	Оештыру	урыны	40	42	+		Иштуган авыл жирлегенә генераль планы
ЖИРЛЕ ӘҖӘМИЯТТӨГЕ ЧАРАЛАР (ЖИРЛЕК)									
Мәдәният һәм ял итү учреждениеләре									
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	Проектлана торган ижтимагый үзәк составындагы тамаша залы	Оештыру	урыны	-	100	+		Иштуган авыл жирлегенә генераль планы
Сәүдә предприятиеләре									
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	Сәүдә предприятиеләре	Яңа төзелеш	кв.м. сәүдә майданы	-	43	+		Иштуган авыл жирлегенә генераль планы
Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре									
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	Проектлана торган ижтимагый үзәк составында көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	Оештыру	Эш урыннары	-	2	+		Иштуган авыл жирлегенә генераль планы
Жәмәгать туклануы предприятиеләре									
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	Проектлана торган жәмәгать үзәге составында жәмәгать туклануы предприятиеләре	Оештыру	утырту урыннары	-	24	+		Иштуган авыл жирлегенә генераль планы
Банк бүлекчәләре									
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	Жәмәгать үзәге составындагы банк бүлеге	Оештыру	объект	-	1	+		Иштуган авыл жирлегенә генераль планы
Жәмәгать жыештыру урыннары									

№ т/б	Жирлек составына керэ торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	Проектлана торган ижтимагый үзәк составында жәмәгать жыештыру урыннары	Оештыру	прибор	-	1	+		Иштуган авыл жирлегенә генераль планы
Ижтимагый-эшлекле билгеләнештәге объектлар									
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	Ижтимагый үзәк	Яңа төзелеш	объект	-	1	+		Иштуган авыл жирлегенә генераль планы

4.8. Зиратларны үстерү

1000 кешегә 0,24 гектар норматив белән авыл жирлегендә яшәүчеләрнең 2040 елга традицион каберлекләргә ихтыяжы 0,14 гектар тәшкил итәчәк.

Гамәлдәге зиратларның ирекле территорияләре халыкның традицион каберлекләргә булган фараз ихтыяжларын тулысынча тәэмин итә.

4.9. Туристлык-рекреация территорияләрен үстерү

Саба муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы районда туристлык эшчәнлеген активлаштыру һәм үстерү максатларында туристлык маршрутларын оештыру тәкъдим ителә, шундый маршрутларның берсе - Иштуган авыл жирлеге территориясе буйлап узачак “Саба районы урманнары” экология-мажаралы маршруты.

Су объектлары янында рекреацион зоналар булдыру максатында, Иштуган авыл жирлеге территориясендә урнашкан буаларның яр биеклеген һәм аның янындагы территориясен ижтимагый рекреацион зоналар төзеп төзекләндерү тәкъдим ителә, атап әйткәндә:

- Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе мәчете янындагы буа;
- Иштуган тимер юл аерылышы бистәсеннән көньяктарак урнашкан буа.

Иштуган авыл жирлегенен генераль планында рекреация территорияләрен үстерү шулай ук жирле халыкның ял итү зоналары һәм килүчеләр ял итү мәйданчыклары буларак яшел утыртмалар системасын оештыру чараларын да күздә тотта.

Кешеләр ялы өчен уңайлы мөмкинлекләр тудыру, авыл торак пунктының йөзен яхшырту өчен кирәкле яшел утыртмалар системасын оештыру чаралары комплексы ике төп этапны күздә тотта: гомуми файдаланудагы яшелләндерүне оештыру һәм чикләнгән файдалануны яшелләндерүне оештыру.

Гомуми файдаланудагы яшел утыртмаларны оештыру чаралары - административ һәм ижтимагый биналар янындагы скверлар, көндәлек хезмәт күрсәтү үзәкләре булдыру, төп урамда бульвар төзү, урамнарны яшелләндерү, чәчәк түтәлләре һәм газоннар урнаштыру.

Файдалануны чикләнгән яшел утыртмаларны оештыру чаралары - мәгариф һәм тәрбия объектлары, социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары территорияләрен яшелләндерү (палисадниклар урнаштыру, жиләк-жимеш һәм декоратив агачлар утырту, куаклар утырту, чәчәклекләр урнаштыру).

Иштуган авыл жирлегендә туристик-рекреацион территорияләрне үстерү чаралары исемлеге

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӨҖӘМИЯТТӨГЕ ЧАРАЛАР									
1	Иштуган авыл жирлеге	“Саба районы урманнары” экологик-мажаралы маршруты	Маршрутны оештыру	-	-	-	-	+	Саба муниципаль районы СТП
ЖИРЛЕ ӨҖӘМИЯТТӨГЕ ЧАРАЛАР (ЖИРЛЕК)									
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе, мәчет янында	Буа	жәмәгать рекреация зоналары төзеп, яр буе полосасын һәм аның янәшәсендәге территорияне төзекләндерү	га	0,25	-	+		Иштуган авыл жирлегенә генераль планы
2	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсенә кәнъягында	Буа	жәмәгать рекреация зоналары төзеп, яр буе полосасын һәм аның янәшәсендәге территорияне төзекләндерү	га	0,96	-	+		Иштуган авыл жирлегенә генераль планы
3	Иштуган авыл жирлеге (Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе)	Гомуми файдаланудагы яшелләндерү	яшел утыртмалар системасын оештыру	-	-	-	+	+	Иштуган авыл жирлегенә генераль планы

4.10. Транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерү

Иштуган авыл жирлегенен “Транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерү” бүлегенен төп максаты булып Саба муниципаль районы Иштуган авыл жирлегенен Генераль планы составында автомобиль юлларын халык ихтыяжларына туры китереп үстерү, жирлек икътисадының нәтижелелеген һәм конкуренциягә сәләтлелеген арттыру, таләп ителә торган техник халәтне, юл челтәренен үткәру сәләтен, куркынычсызлыгын һәм тыгызлыгын тәэмин итү тора.

Татарстан Республикасы территориясенен транспорт каркасы йогынтысында Саба муниципаль районының планировка структурасы формалаша һәм нәтижәдә Югары Симет авыл жирлеге территориясенен планлаштыру структурасы барлыкка килә.

Гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын үстерү

Федераль әһәмияттәге автомобиль юлларын үстерү юнәлешләре Россия Федерациясенен федераль транспорт (тимер юл, һава, диңгез, эчке су транспорты) һәм федераль әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендә территорияль планлаштыру схемасында билгеләнде. Иштуган авыл жирлегендә федераль дәрәжәдәге чаралар юк.

Региональ һәм жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын үстерү буенча юнәлешләр Татарстан Республикасын территорияль планлаштыру схемасында һәм Саба муниципаль районын территорияль планлаштыру схемасы проектында билгеләнде, шуңа күрә Иштуган авыл жирлегенен генераль планы тарафыннан аларда билгеләнгән барлык чаралар исәпкә алынды.

Иштуган авыл жирлеге территориясендә генераль план белән түбәндәгеләр каралган:

– беренче чиратта 0,5 км озынлыктагы «Иштуган тимер юл аерылышы бистәсенә килү» жирле әһәмияттәге автомобиль юлын капитал ремонтлау (асфальт-бетон түшәү жайланмасы);

– беренче чиратта 1,7 км озынлыктагы жирле әһәмияттәге «Гамәлгә яраксыз асфальт-бетон заводка якынлашу» автомобиль юлын капитал ремонтлау (асфальт-бетон өслек урнаштыру);

– беренче чиратта 0,7 км озынлыктагы жирле әһәмияттәге «Шәмәрдән-Иштуган» автомобиль юлын капитал ремонтлау (асфальт-бетон өслек урнаштыру);

– беренче чиратта 0,2 км озынлыктагы жирле әһәмияттәге «Красный Цветок-Иштуган» автомобиль юлы төзелеше (асфальт-бетон өслек ясау).

Урам-юл челтәрен үстерү

Генераль план нигезендә Иштуган авыл жирлегенен һәр торак пунктында гамәлдәге торак төзелеше территориясендә урамнарны һәм юлларны капитал ремонтлау һәм төзү (асфальт-бетон өслекле) каралган.. Торак пунктларның төп һәм ярдәмче урамнарының юл өлешенен торышы канәгатьләнерлек булмауны исәпкә алып, гамәлдәге урам-юл челтәрен реконструкцияләү күздә тотыла.

**Иштуган авыл жирлеге транспорт-коммуникация инфраструктурасын
Саба муниципаль районы**

№ т/б	Жирлек составына керэ торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру срогы		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Яңа (өстәмә)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҖӘМИЯТТӨГЕ ЧАРАЛАР									
Гомуми файдаланудагы автомобиль юллары									
1	Иштуган авыл жирлеге	«Иштуган тимер юл аерылышы бистәсенә килү»	Капиталь ремонт (асфальт-бетон өслек ясау)	км	0,5	-	+		Иштуган авыл жирлегенә генераль планы
2	Иштуган авыл жирлеге	"Гамәлгә яраксыз асфальт-бетон заводына якынлашу"	Капиталь ремонт (асфальт-бетон өслек ясау)	км	1,7	-	+		Иштуган авыл жирлегенә генераль планы
3	Иштуган авыл жирлеге	«Шәмәрдән-Иштуган»	Капиталь ремонт (асфальт-бетон өслек ясау)	км	0,7	-	+		Иштуган авыл жирлегенә генераль планы
4	Иштуган авыл жирлеге	"Кызыл Чәчәк-Иштуган"	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	0,2	-	+		Иштуган авыл жирлегенә генераль планы
ЖИРЛЕ ӘҖӘМИЯТТӨГЕ (ЖИРЛЕК) ЧАРАЛАР									
Урам-юл челтәре									
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	Ленин ур., Первомайская ур., Лесная ур., Гагарин ур., Лермонтов ур., Озерная ур., Киров ур., Октябрьская ур., Октябрьский тыкрыгы., Тукай ур.	Капиталь ремонт, төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	3,04	-	+		Иштуган авыл жирлегенә генераль планы
		Вокзал ур., Тукай тыкрыгы	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	0,38	-	+		

4.11. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Иштуган авыл жирлегендәге торак пунктлар чикләрен билгеләү

Россия Федерациясе Жир кодексының 84 статьясындагы 1 өлешенң 1 пункты нигезендә торак пунктларның чикләрен билгеләү яисә үзгәртү тиешле муниципаль берәмлек чикләрендә урнашкан торак пунктларның чикләрен чагылдыра торган шәһәр округы, жирлекнең генераль планын раслау яисә үзгәртү була

"Жирләрне яисә жир кишәрлекләрен бер категориядән икенчесенә күчерү турында" 2004 елның 21 декабрендәге 172-ФЗ номерлы Федераль законның 8 статьясындагы 1 өлеше (алга таба - күчерү турындагы Закон) нигезендә торак пунктларның чикләрен билгеләү яисә үзгәртү, шулай ук жир кишәрлекләрен торак пунктлар чикләренә кертү яки жир кишәрлекләрен торак пунктлар чикләреннән төшереп калдыру мондый жирләр составындагы торак пунктлар жирләрне яисә жир кишәрлекләрен башка категориягә күчерү яисә мондый жирләр составындагы жирләрне торак пунктлар яки жир кишәрлекләрен башка категорияләрдән торак пунктлар жирләрне күчерү булып тора.

Шулай итеп, 2010 елның 16 июнендәге Дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәтенң хаты нигезендә. N 14-4692-ГЕ, Муниципаль берәмлекнең генераль планын раслау процедурасы бозылмаган булса, генераль планын раслау турындагы акт жирләрне яисә жир кишәрлекләрен күчерү турындагы акт булып тора.

Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе өчен гамәлдәге чикләр буларак, кадастр кварталларының чикләрен исәпкә алып, торак пунктларның жирләре буенча үткәрелгән чикләр, Дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәтенң Татарстан Республикасы буенча идарәсе мәгълүматлары нигезендә кабул ителде.

Иштуган авыл жирлегенң генераль планында Иштуган тимер юл аерылышы бистәсенң чиген үзгәртү каралган.

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесенң 2020 елның 3 августындагы 1188 номерлы һәм 2020 елның 16 июлендәге 1104 номерлы хатлары нигезендә, генераль план нигезендә кадастр номерлары 16:35:220119:1, 16:35:220119:3, 16:35:220119:10 булган жир кишәрлекләрен һәм кадастр исәбенә куелмаган жирләрне (16:35:080101 кадастр кварталы өлеше) Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе чикләренә теркәү каралган.

Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе чигенә керә торган жир кишәрлекләре исемлегә 4.11.1 нче таблицада бирелгән.

**Иштуган авыл жирлеге составына керэ торган
Саба муниципаль районы**

Жир кишәрлегенең кадастр номеры	Жирләр категориясе	Рөхсәт ителгән файдалану төре		Кадастр буенча жир участогының майданы, га	Кертелә торган/төшереп калдырыла торган жир кишәрлегенең майданы, га	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән файдалану*	Жир кишәрлеген кертү/ төшереп калдыру өчен Нигезләмә
		рөхсәт ителгән файдалану	документ буенча					
Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе								
Кертелә торган жир кишәрлекләре								
1. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы башкарма комитеты мөрәжәгатә буенча								
16:35:220119:1	Категория билгеләнмәгән	Мәгълүматлар юк	Мәгълүматлар юк	0,0045	0,0045	Торак пунктлар жирләре	Житештерү эшчәнлеге	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесенең 2020 нче елның 3 нче августындагы 1188 нче номерлы хаты.
16:35:220119:3	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемент, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык жирләре һәм башка махсус билгеләнештәге	Житештерү һәм административ биналар, төзелешләр, корылмалар һәм аларга хезмәт күрсәтүче объектларны урнаштыру өчен	Катнаш азык заводын урнаштыру өчен	7,3864	7,3864	Торак пунктлар жирләре	Житештерү эшчәнлеге, махсус билгеләнештәге яшелләндерү**	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесенең 2020 нче елның 3 нче августындагы 1188 нче номерлы хаты.

Жир кишәрлегенә кадастр номеры	Жирләр категориясе	Рөхсәт ителгән файдалану төре		Кадастр буенча жир участогының майданы, га	Кертелә торган/төшереп калдырыла торган жир кишәрлегенә майданы, га	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән файдалану*	Жир кишәрлеген кертү/ төшереп калдыру өчен Нигезләмә
		рөхсәт ителгән файдалану	документ буенча					
	жирләр							
16:35:220119:10	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык жирләре һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр	Махсус билгеләнештәге башка объектлар астында	Житештерүгә	0,2000	0,2000	Торак пунктлар жирләре	Житештерү эшчәнлеге	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесенә 2020 нче елның 3 нче августындагы 1188 нче номерлы хаты.
Кадастр исәбенә куелмаган жирләр (кадастр кварталының бер өлеше 16:35:080101)	-	-	-	-	1,3319	Торак пунктлар жирләре	Эшлекле идарә	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесенә 2020 елның 16 июлендәге 1104 номерлы хаты.
Барлығы кертү буенча					8,9228			

*РФ Икътисади үсеш министрлыгының "Жир кишәрлекләреннән рөхсәт ителгән файдалану төрләре классификаторын раслау турында" 2014 елның 1 сентябрендәге 540 номерлы боерыгына (2015 елның 30 сентябреннән, 2017 елның 6 октябреннән, 2018 елның 9 августыннан, 2019 елның 4 февралендә үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән) туры килә.

* * *рөхсәт ителгән файдалануның әлеге төре классификаторда юк.

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Иштуган авыл жирлеге составына керүче торак пунктларның чикләрен билгеләү буенча тәкъдимнәр

№ т/б	Жирлек составына керүче торак пунктларның чикләрен билгеләү юнәлешләре	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	Барлыгы жирлек буенча
1	Торак пункт территориясенең гамәлдәге чиге чикләрендә жирләр	72,2071	72,2071
2	Торак пункт чикләреннән төшереп калдырырга тәкъдим ителә торган жирләр		
2.1	Кадастр исәбенә куелган торак пунктларның жирләре	-	-
2.2	Кадастр исәбенә куелган авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	-	-
2.3	Кадастр исәбенә куелган сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшыру, телевидение, мәгълүмат жирләре, космик эшчәнлекне тәмин итү өчен жирләр, оборона жирләре, иминлек жирләре һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр	-	-
2.4	Билгеләнмәгән жирләр категориясе белән кадастр исәбенә куелган жирләр	-	-
2.5	Кадастр исәбенә куелмаган жирләр	-	-
3	Торак пунктның проект чикләренә кертүгә тәкъдим ителә торган жирләр		
3.1	Кадастр исәбенә куелган торак пунктларның жирләре	-	-
3.2	Кадастр исәбенә куелган авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	-	-
3.3	Кадастр исәбенә куелган сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшыру, телевидение, мәгълүмат жирләре, космик эшчәнлекне тәмин итү өчен жирләр, оборона жирләре, иминлек жирләре һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр	7,5864	7,5864
3.4	Билгеләнмәгән жирләр категориясе белән кадастр исәбенә куелган жирләр	0,0045	0,0045
3.5	Кадастр исәбенә куелмаган жирләр	1,3319	1,3319
4	Торак пунктларның проект чикләрен формалаштыру		
4.1	Торак пунктның проект чикләре чикләрендә жирләр	81,1299	81,1299
4.2	Торак пункт территориясенең гамәлдәге чиге чикләрендә жирләр	72,2071	72,2071
4.3	Торак пункт территориясенең гамәлдәге чигеннән төшереп калдырырга тәкъдим ителә торган жирләр	-	-
4.4	Проект чикләренә кертүгә тәкъдим ителә торган һәм торак пунктлар жирләренә күчерүне таләп итә торган жирләр	8,9228	8,9228

**Иштуган авыл жирлеге составына керүче торак пунктларның
Саба муниципаль районы**

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап срогы (2026 - 2040 еллар)	
ЖИРЛЕ ӘҖӘМИЯТТӨГЕ ЧАРАЛАР (ЖИРЛЕК)									
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	торак пункт территориясе	Торак пункт чигенә кертү һәм жир кишәрлекләрен «сәнәгать, энергетика, транспорт, элемент, радиотапшырулар, телевидение, мәгълүмат, космик эшчәнлек тәэмин итү өчен жирләр, оборона жирләре, иминлек һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр» категориясеннән «торак пунктлар жирләре» категориясенә күчерү	га	7,5864	-	+	-	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесенә 2020 нче елның 3 нче августындагы 1188 нче номерлы хаты.
2	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	торак пункт территориясе	Торак пункт чигенә билгеләнмәгән жирләр категориясе булган кадастр исәбенә куелган жир кишәрлеген кертү, «торак пунктлар жирләре» категориясен билгеләү	га	0,0045	-	+	-	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесенә 2020 нче елның 3 нче августындагы 1188 нче номерлы хаты.
3	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	торак пункт территориясе	Торак пункт чигенә кадастр исәбенә куелмаган жирләрне кертү, «торак пунктлар жирләре» категориясе белән кадастр исәбенә кую	га	1,3319	-	+	-	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесенә 2020 елның 16 июлендәге 1104 номерлы хаты.

4.12. Инженерлык инфраструктурасын үстерү чаралары

4.12.1. Су белән тәмин итү

Исәп-хисап чыгымнары

Гомуми су куллану торак йортларда һәм жәмәгать биналарында хужалык-эчә торган ихтыяжларга су тотуны, тышкы янғын сүндерүгә, урамнарда һәм яшел үсентеләргә су тотуны үз эченә ала.

Халыкның хужалык-эчә торган ихтыяжлары өчен исәп-хисап чыгымнары, биналарны төзекләндерүнең дәрәжәсеннән, бер кешегә су куллану нормасыннан чыгып, су куллану коэффициентларының тәүлеклек һәм сәгать тигезсезлеге коэффициенты һәм 31.13330.2012 п.5.2 п.буенча исәпләнгән. Чагыштырмача су куллану жәмәгать биналарында хужалык-эчә торган һәм көнкүреш ихтыяжлары өчен су чыгымнарын үз эченә ала.

Су куллану нормалары 4.12.1.1 нче таблицада бирелгән.

4.12.1.1 нче таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Иштуган авыл жирлегә территориясендә су куллану нормалары

№ т/б	Торак йортларны төзекләндерү дәрәжәсе	q _{жл} /тәүлек
1	Эчке суүткәргеч, канализация, үзекләштерелгән кайнар су белән тәмин итү белән жиһазландырылган биналар	250
2	Жирле су жылыткычлар белән дә шулай ук	190
3	Шулай ук ваннасыз	140
4	Су жыю колонкаларыннан су куллану белән бәйле йортлар	40

Тышкы янғын сүндерүгә су тоту нормасы һәм торак пунктта бер үк вакытта янғыннар саны СП 31.13330.2012, шулай ук, халык санына һәм төзелешнең катлы булуына карап, П70.0010.09-90 объектларның эчке һәм тышкы янғын сүндерү системаларын проектлау буенча кулланма нигезендә кабул ителгән. 50 кешедән ким булган халык арасында янғын сүндерү каралмаган.

Урамнарда һәм яшел үсентеләргә су сибү нормасы 30.13330.2012 СП нигезендә кабул ителгән һәм 1 кешегә 70 л/тәүлек тәшкил итәчәк.

Гамәлдәге хәлгә исәпләүләр нәтижәләре, генераль планын гамәлгә ашыруның барлык срокларына 4.12.1.2 нче таблицада бирелгән.

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иштуган авыл җирлеге халкы тарафыннан
су куллану исәп-хисабы, м³/тәүлек

№ т/б	Җирлек составына керә торган торак пункт исеме	Торак йортларны төзекләндерү дәрәжәсе <u>Халык саны</u> Уртача тәүлеклек чыгым, м ³ /тәүлек				Су куллануның уртача тәүлеклек чыгымнары, Q _{ср}	Тәүлеккә суны иң күп су куллануның исәп-хисап чыгымнары, Q _{max}	Билгеләнмә гән чыгымнар	Су сибү	Янгын сүндерү	Барлығы
		Эчке суүткәргеч, канализация, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү белән жиһазландырылг ан биналар	Җирле су жылыткычлар белән өйләр	Ваннасыз өйләр	Су жыю колонкаларыннан су куллану белән бәйлә йортлар						
Гамәлдәге хәл											
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	-	-	<u>600</u> 84,00	-	<u>600</u> 84,00	100,80	12,60	42,00	54,0	209,40
Генераль планы гамәлгә ашыруның беренче чираты (2025 ел).											
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	-	-	<u>596</u> 83,44	-	<u>596</u> 83,44	100,13	12,52	41,72	54	208,36
Генераль планы гамәлгә ашыруның исәп-хисап вакыты (2040 ел)											
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	-	-	<u>587</u> 82,18	-	<u>587</u> 82,18	98,62	12,33	41,09	54	206,03

Проект тәкъдиме

Торак биналарны төзекләндерүне яхшырту белән бәйләү рәвештә, шулай ук халык яшәшенең санитар-гигиена шартларын яхшырту максатларында түбәндәге чаралар каралган:

Беренче чиратка (2025 елга кадәр) һәм исәп-хисап срогына (2040 елга кадәр):

– 4.12.1.1.1 һәм 4.12.1.2 нче таблицалардан күренгәнчә, скважиналар житештерүчәнлегә гамәлдәге чикләрендә даими халыкның су белән тәмин ителешен исәп-хисап чорында капларга мөмкинлек бирә, шуңа күрә авыл жирлегә халкын су белән тәмин итү чыганагы булып гамәлдәге артезиан скважиналарын кабул итәргә;

– суүткәргеч челтәрләрендә аварияләр һәм агуланулар барлыкка килүне кисәтү һәм югалтулар күләмен киметү өчен, борау-көйләү арматурасын һәм суүткәргеч челтәрләр үз вакытында алыштырырга кирәк. Ачу-ябу-жайга салу арматурасы авария хәлендәге суүткәргеч участкаларын локальләштерү һәм авария-торгызу эшләре башкарганда кулланучыларның аз санын өзү өчен кирәк;

– су башняларын һәм артезиан скважиналарын исәпкә алу приборлары белән жиһазлау, диспетчерлаштыру системасын гамәлгә кертү;

– кулланучыларның суны рациональ тотуын тикшереп торуну көчәйтү һәм су белән тәмин итү системасында суның сыйфатын мониторинглау системасын камилләштерү.

Генераль план белән искергән һәм нәтижәсез технологияләрне файдаланудан баш тартуға һәм заманча инновацион технологияләр кертү, иң яхшы файдалана алырлык технологияләр принципларына күчүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

4.12.2. Канализация.

Исәп-хисап чыгымнары

Торак пунктларны канализацияләү системасын проектлаганда, территорияләргә су сибүгә һәм яшел үсентеләргә су тотуны исәпкә алмыйча, торак һәм ижтимагый биналардан көнкүреш суларын тәүлеклеклек уртача су белән тәмин итүне исәпләп чыгарганда уртача тәүлеклек су кулланырга тигез итеп кабул итәргә кирәк

Су чыгуның чагыштырма нормалары 4.12.2.1 нче таблицада бирелгән.

4.12.2.1 нче таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Иштуган авыл
жирлегә территориясендә су чыгуның чагыштырма нормалары

№ т/б	Торак йортларны төзекләндерү дәрәжәсе	q _{жл} /тәүлек
1	Эчке суүткәргеч, канализация, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәмин итү белән жиһазландырылган биналар	250
2	Жирле су жылыткычлар белән дә шулай ук	190
3	Шулай ук ваннасыз	140
4	Су жыю колонкаларынан су кулланыу белән бәйләү йортлар	25

Гамәлдәге хәлгә исәпләүләр нәтижәләре, генераль планын гамәлгә ашыруның барлык срокларына 4.12.2.2 нче таблицада бирелгән.

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иштуган авыл җирлеген
халкы тарафыннан су агызу исәп-хисабы, м³/тәүлек

№ т/б	Җирлек составына керә торган торак пункт исеме	Торак йортларны төзекләндерү дәрәжәсе <u>Халык саны</u> Уртача тәүлеклек чыгым, м ³ /тәүлек				Су куллануның уртача тәүлеклек чыгымнары, Q _{ср}	Тәүлеккә суны иң күп су куллануның исәп-хисап чыгымнары, Q _{max}	Билгеләнмә гән чыгымнар	Барлыгы
		Эчке суүткәргеч, канализация, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү белән жиһазландырылг ан биналар	Җирле су жылыткычлар белән өйләр	Ванна сыз өйләр	Су жыю колонкаларыннан су куллану белән бәйлә йортлар				
Гамәлдәге хәл									
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	-	-	<u>600</u> 84,00	-	<u>600</u> 84,00	100,80	4,20	105,00
Генераль планын гамәлгә ашыруның беренче чираты (2025 ел).									
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	-	-	<u>596</u> 83,44	-	<u>596</u> 83,44	100,13	4,17	104,30
Генераль планын гамәлгә ашыруның исәп-хисап вакыты (2040 ел)									
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	-	-	<u>587</u> 82,18	-	<u>587</u> 82,18	98,62	4,11	102,73

Проект тәкъдиме

Торак биналарны төзекләнדרүне яхшырту белән бәйләп рәвештә, шулай ук халык яшәшенең санитар-гигиена шартларын яхшырту максатларында түбәндәге чаралар каралган:

Беренче чиратка (2025 елга кадәр) һәм исәп-хисап срогына (2040 елга кадәр):

– төзелеш тыгызлыгы түбән булу һәм рельефның катлаулылыгы аркасында йорт яны жир кишәрлекләре булган шәхси йортларда яшәүче авыл жирлегә халкы өчен канализациянең автоном системасын төзү.

Канализациянең автоном системасы агып төшүче суларны өйдән чыгарудан жыюны, аларны чистартыр өчен автоном корылмаларга илтүне, агып төшүче суларны муниципаль районда булган чистарту корылмаларына чыгаруны тәмин итәргә тиеш.

Автономияле чистарту корылмаларын йорт биләмәләре территориясендә яки берничә бина өчен аерым чистарту корылмалары итеп (кагыйдә буларак, социаль-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары) урнаштыру тәкъдим ителә.

Агынты суларны завод производствосының төрле модификацияләрендә хужалык-көнкүреш агынтыларын биологик һәм тирән чистарту жайланмалары белән чистартып, чистартылган агынтыларның сыйфатын гамәлдәге нормативларга туры китерү тәкъдим ителә. Биологик чистарту жайланмаларында чистарту технологиясе, чистартылган суларны ультратавыш блокларын урнаштыруда зарарсызландыру белән, юынты суны дентрификацияләү һәм дефосфацияләү процессларын күздә тотарга тиеш.

Чистартылган агып төшүче суларның туплау ешлыгы чистартылган агып төшүче суларны агызу режимнары һәм аларның алдагы кирәк-яракларга (су сибүгә яки янғын сүндерүгә) тотылуы арасындагы пикларны жайга салу өчен кирәк.

Чистартылган агып төшүче сулар санын торак пункт территориясендә урнашкан утар янындагы кишәрлекләргә яисә яшел үсентеләргә кабат су сибү, эре мөгезле терлекләр фермаларының житештерү ихтыяжларына күчерү исәбенә киметергә мөмкин, бу исә суның гомуми кулланылышын киметүгә китерәчәк.

рециклинг технологияләрен үстерү һәм агып төшүче суларны кабат куллану су агымнарында һәм сулыкларда суның сыйфатын яхшыртуга, шулай ук елга һәм күлләр бассейннарында тулаем экологик торышны яхшыртуга, шулай ук су алу жайланмасын киметү һәм агып төшүче сулар белән пычраткыч матдәләр агызып чыгу исәбенә су ресурсларын экономияләүгә ярдәм итәчәк.

Канализациянең үзәкләштерелгән, шулай ук автоном системасын эшләгәндә үзәкнең ил һәм Россиягә керә торган чит ил жиһазлары номенклатурасын, шулай ук агып төшүче суларны чистарту буенча ИТС 10-2015 иң яхшы технологияләре буенча белешмәлекне исәпкә алырга кирәк. Технологияләре дөрәс сайлау һәм рациональ файдалану локаль системаларның ышанычлы һәм нәтиҗәле эшен тәмин итәчәк.

Агросәнәгать комплексының гамәлдәге һәм тәкъдим ителә торган предприятиеләрендә терлекчелек агынтыларын агызу системасын төзүне торгызу һәм техник модернизацияләүне, шулай ук су агызу системасын төзүне күздә тотарга кирәк. Агросәнәгать комплексы предприятиеләренең агып төшүче

суларын чистартуның иң киң таралган ысуллары булып, алга таба зарарсыздандыру юлы белән аэроб яки анаэран шартларында биохимик оксидлашуны күздә тоткан биологик ысуллар тора.

Проект белән тәкъдим ителә:

– агросәнәгать комплексының житештерү объектларында су чыгу системаларын реконструкцияләү һәм төзү;

– терлекчелек агымнарын комплекслы утильләштерү һәм эшкәртү буенча заманча иң яхшы технологияләрне һәм техник чараларны гамәлгә кертү

– чистарту корылмаларынан башка терлекчелек комплексларын файдалануга тапшыруга юл куймау.

Генераль план белән искергән һәм нәтижәсез технологияләрне файдаланудан баш тартуға һәм заманча инновацион технологияләр кертеп, иң яхшы файдалана алырлык технологияләр принципларына күчүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

Өске су агынтысын оештыру

Планлаштырылган территорияне төзекләндерү, аның гомуми һәм санитария шартларын яхшырту максатларында проектта өске агынтыны оештыру һәм су агызу челтәрләрен урнаштыру күздә тотыла.

Беренче чиратта, проект белән яңгыр канализацияләре челтәренә ачык челтәре тәкъдим ителә. Ул катлаулы һәм кыйммәтле корылмаларны таләп итми торган иң гади система булып тора.

Авыл жирлегенә бөтен территориясә, торак пунктларда - ачык лотоклар (кюветлар) буенча юлның ике ягында башкарыла.

Канау һәм кювет кисеменә төрә һәм зурлығы гидравлик исәпләү нигезендә билгеләнә. Аларның тирәнлегә 1,2 м дан артмаска тиеш. кювет ярларының авышлыгы 1:1.5. Кюветлар буенча авышлыкны 0,003 (0.3%) дип билгелиләр.

Суүткәргеч улакларның нигез тирәнлеген, озынлыгын һәм урнашу урынын юллар проектлаганда аерым эш проекты итеп билгеләргә.

Юлдан тимер-бетон торбалар һәм улаклар буйлап кюветтан су агызырга кирәк. Аларның диаметрын, озынлыгын, авышлыгын эш проекты стадиясендә билгеләргә.

Су бассейнын саклауга һәм суның сыйфатына карата таләпләренә югары булуын исәпкә алып, торак пунктлар территориясеннән пычранган өске суларны чыгаруны, тиешле чистартылганнан соң, чистарту корылмалары аша су жыю жайланмалары аша башкарырга тәкъдим ителә.

Исәп-хисап срогына, территорияне төзекләндерү арткан очракта, проект тарафыннан ябык типтагы су агымы челтәре тәкъдим ителә. Ул иң камил һәм территорияләрне төзекләндерү таләпләренә жавап бирә. Жир асты суүткәргеч торбалар - коллекторлар челтәреннән тора, жир өсте суларын яңгыр сулары жыела торган коелар аша кабул итә һәм жыелган суларны су агымы челтәренә юнәлтә.

Яңгыр канализациясә челтәре (ябык тип) үтеп йөрү, түбә һәм майданнардан атмосфера суларын чыгару өчен билгеләнгән.

Торак пунктларның авыл территорияләрендә урнашкан аеруча пычранган кишәрлекләрдән жир өсте сулары аларны сулыкларга ташлау алдыннан локаль чистарту корылмаларында яисә яңгыр канализациясә челтәрендә чистартылырга

тиеш. Чистарту корылмаларына өске агынтының яңгырлар яуган, кар капламы эрегән һәм юл капламнары юылган чорда барлыкка килгән аеруча пычранган өлеше бирелергә тиеш

Яңгырның иң интенсив өлешенә һәм иң күп аккан суларга бәйле чыгымнар сулыкка чистартылмыйча гына агызыла.

Чистарту корылмалары алдында аккумуляцияләү савытын булдырырга кирәк. Шартлы рәвештә чиста яңгыр сулары су линиясе буенча чистартылган агынтылар белән бергә, техник шартлар нигезендә, су алгычларына ташлана.

Аккумуляцияләнгән яңгыр суын 1-2 тәүлек дәвамында тоталар. Шул ук вакытта үлчәнгән матдәләр һәм ХПК микъдары 80-90% ка кими. Чистартылган суны тоту 1-2 тәүлек эчендә башкарыла.

Зур территорияләрдән (сәнәгать предприятиеләре, склад хужалыклары, автохужалыклар һ.б.) , шулай ук авыл территорияләрендә урнашкан аеруча пычранган кишәрлекләрдән чыккан (ягулык салу станцияләре, машина кую урыннары, зур автобус станцияләре һ.б.) өске агым сулары, аларны сулыкларга яки яңгыр канализациясе челтәренә ташлау алдыннан локаль яки куак чистарту корылмаларында чистартылырга тиеш.

Яңгыр канализациясе коллекторлары буенча чистарту корылмаларына шартлы-чиста сулар килә ала, аларны бистәдәге яңгыр канализациясе челтәренә ташларга рөхсәт ителә:

- шартлы-чиста житештерү сулары ;
- чистартуны таләп итми торган конденсацион жайланмалар һәм житештерү аппаратурасын суытудан;
- грунт (дренаж) сулары;
- локаль чистарту корылмаларында аларны чистартканнан соң, автомашиналар юудан су.

Әлеге суларның составы «Өске суларны агып төшүче сулар белән пычранудан саклау кагыйдәләре» таләпләрен канәгатьләндерергә һәм аларны чыгару Дәүләт санитария күзәтчелеге органнары тарафыннан расланьрга тиеш.

Бер һәм ике катлы төзелгән территорияләрдән яңгыр суларын агызу ачык суүткәргеч жайланмаларны (урам улаклары, юл кюветлары, суүткәргеч канаулар) куллану юлы белән, урамнар, юллар һәм тротуарлар белән кисешкән урында торбалар яки күперләр салу юлы белән проектлана. Улакларның авышлыгы 0,003 дән дә ким булырга тиеш түгел.

Яңгыр кабул итү коелары юлның озакка сузылган участокларында (күтәрелү) юллар улаклары буйлап, юл чатларында һәм жир өсте сулары кушылдыгы ягыннан жәяүле кичүләрдә, түбән урыннарда, түбән төшү урыннарында, өске сулар агыр урын булмаган ишегалды һәм парк территорияләре буйлап урнаша. Төп коллектор белән яңгыр суы жыелу урыннары тармаклар буенча берләшә.

Су үткәрү коллекторының диаметры эш проекты стадиясендә исәпләү белән билгеләнергә тиеш.

Су агу коллекторларын салуның нормаль тирәнлеге 2-3 м, чикле 5-6 м.

Яңгыр суларын чистартканнан соң ташлау су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зонасыннан читтә урнашкан су кабул итү жайланмаларына башкарылырга тиеш.

Су агып төшә торган торбаның ябык челтәре, ачык суүткәргеч тибын куллану төзекләндерү таләпләре ягыннан яраклы булмаган очракта, борт ташлары белән коймаланган юллар буенча төзелеш зонасында һәм аз гына авышлыктар булган территорияләрдә – 0,004 тән дә ким булмаган мәйданнарда, жәмәгать биналарының урнашу урыннарында күздә тотыла.

Су объектларына агып төшә торган агып төшүче суларны чистарту дәрәжәсе "Жир өсте суларын агып төшүче сулар белән пычранудан саклау кагыйдәләре"нең таләпләренә җавап бирергә тиеш. Техник максатларда әйләнештәге су белән тәмин итү өчен шартлы рәвештә чиста яңгыр суларын куллану, явым-төшемнәрне ашламалар һәм башка максатларда куллану мөмкинлеген ачыкларга кирәк.

Чистарту корымалары төрләре һәм су агызу системалары схемасы эш проектлары стадиясендә эшләнәргә тиеш.

Биналар, корымалар төзегәндә, асфальт юллар һәм тротуарлар салганда, спорт мәйданчыклары төзегәндә, ял зоналарында жир өсте суларын филтрлау күләме кими һәм территорияләрдән чыгарыла торган су күләме артачак.

Өске суларны бүлөп чыгару буенча барлык чараларны катгый уздыру таләп ителә.

Алга таба, өске агынты суны чыгару чараларының һәркайсы, территориянең инженер-геологик һәм гидрологик өйрәнелүен һәм проект чишелешләре вариантларын техник-икътисадый чагыштыруны исәпкә алып, мөстәкыйль проект рәвешендә эшләнәргә тиеш..

Авыл жирлеген тулысынча төзекләндерү өчен коммуналь-көнкүреш һәм жир өсте суларын агызу схемасы проектын эшләү тәкъдим ителә.

Су чыгару схемасы су агызу системасы буенча кабул ителгән карарлар нигезендә эшләнә һәм аларны сулыкка кабул итү, транспортлау, чистарту һәм чыгару яки алга таба авыл хужалыгында һәм сәнәгаттә файдалану өчен тапшыру өчен инженерлык корымалары комплексын сайлау һәм урнаштыру буенча конкрет техник һәм икътисадый нигезләнгән карар булып тора.

4.12.3. Территорияне санитар чистарту.

Елына 1 кешегә калдыктар жыю нормалары Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Каты коммуналь калдыктар жыелу нормативларын раслау турында» 2016 елның 12 декабрендәге 922 номерлы карары нигезендә кабул ителә:

- каты коммуналь калдыктар - 0,27 т/ел - индивидуаль торак йортлар, 0,205 т/ел - күпфатирлы йортлар;

- эре габаритлы калдыктар - 0,079 т/ел - индивидуаль торак йортлар, 0,071 т/ел - күпфатирлы йортлар.

Авыл жирлеге территориясендә ККК күләме, исәп-хисап чорларына 4.12.3.1 нче таблицада китерелгән.

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Иштуган авыл җирлеге территориясендә каты коммуналь
калдыклар күләме, т/ел

№ т/б	Җирлек составына керә торган торақ пункт исеме	Генераль план проектын эшләү гамәлгә ашырыла торган ел башына булган нигезләмә					Беренче чират					Исәп-хисап чоры				
		ККК	КГО	Барлығы халыктан	Барлығы юридик затлардан	Барлығы	ККК	КГО	Барлығы халыктан	Барлығы юридик затлардан	Барлығы	ККК	КГО	Барлығы халыктан	Барлығы юридик затлардан	Барлығы
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	142,80	45,00	187,80	9,39	197,19	176,00	51,50	227,49	11,37	238,87	184,00	53,84	237,84	11,89	249,73
Барлығы җирлек буенча		142,80	45,00	187,80	9,39	197,19	176,00	51,50	227,49	11,37	238,87	184,00	53,84	237,84	11,89	249,73

Махсус техника (ә нәкъ менә транспорт һәм чүп ташу машиналары) саны төбәк операторы һәм территорияне санитар чистарту схемасы белән билгеләнә.

Контейнерларның кирәкле саны коммуналь калдыкларның уртача тәүлеклек жыелуын, аларны чыгару чорын (тәүлеклек) һәм контейнерның сыйдырышлылыгын исәпкә алып исәпләнә(1,1 м³) ("Территорияне санитар чистарту һәм торак урыннарын жыештыру" белешмәлеге (Мәскәү, 1990 ел). Контейнерлар саны 4.12.3.2 нче таблицада бирелгән.

4.12.3.2 нче таблица

Атамасы	Контейнерлар саны, данә	
	Беренче чират	Хисап срогы
Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	9	9
Авыл жирлеге буенча барлыгы:	9	9

Шулай итеп, Иштуган авыл жирлеге территориясендә беренче чиратка һәм исәп-хисап срогына да ККК өчен контейнерлар саны 9 данә булырга тиеш. Шулу вакытта контейнерларның 50%ын сортларга аерылырга тиешле ККК калдыклары өчен (икенчел чимал) куллану киңәш ителә. Куркыныч ККК (яктырту жайланмалары, терекөмеш булган электр лампалары, батарея һәм аккумуляторлар, (автомобильдән тыш) терекөмешле градусниклар, (куллану үзәнчәлекләрен югалткан) махсус билгеләнгән контейнерларга салынырга һәм (кызгылт сары төстәге) әйләнә-тирә мохиткә зыян китермәскә тиеш.

Контейнер майданчыкларын урнаштыру урыннары, торак территорияләрдә КККны жыю, вакытлыча саклау буенча тәкъдимнәрне исәпкә алып, территорияне санитар чистарту схемасы белән ачыклык кертә, ("Торак урыннарын жыештыру һәм территорияне санитар чистарту" белешмәсе (Мәскәү, 1990 ел)).

Халыкның санитар-гигиена шартларын яхшырту һәм авыл жирлеге территориясенә экологик иминлеген тәмин итү максатларында түбәндәге чаралар каралган:

- авыл жирлеге территориясен планлы-даими санитар чистарту;
- КККны аерым (дуаль) жыюны оештыру;
- эре габаритлы калдыкларны жыю һәм саклау өчен калдыкларны жимерүгә комачаулаучы махсус каты өслекле майданчыклар оештыру;
- Барлыкка килгән каты коммуналь калдыкларны Байлар Сабасы ш. т. п. чүп-чар төяү станциясе аша Арча муниципаль районында муниципальара полигонга күмү һәм утильләштерү (калдыклар белән, шулу исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схема нигезендә) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 13 мартындагы 149 номерлы карары белән, (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2019 елның 14 маендагы 391 номерлы карарында күрсәтелгән үзгәрешләр белән);
- көнкүреш шартларында кулланыла торган энергия саклаучы лампалар кабул итү буенча кабул итү пунктын оештыру һәм аларны агулы югары класслы калдыкларны утильләштерү урыннарына чыгару;
- пыяла савытлар, пыялалар, макулатура, металл банкалар, металллом, пластик һәм пластик шешәләр, кәгазь-мамык ботаклары, автомобиль шиналары кабул итү буенча кабул итү пунктын оештыру;

- санитар-эпидемиологик һәм табигатьне саклау законнарының заманча таләпләре нигезендә кар жыю өчен махсус мәйданчыклар оештыру;
- табигатьне саклау һәм санитар-эпидемиологик законнар таләпләренә туры китереп, тирес (тизәк) туплануның вакытлы урыннарын төзекләндерү.
- урам сметасын, изоляцияләүче катлам буларак куллану өчен, КККК полигонына алып ташлау.

Авыл жирлеге территориясендә терлекчелек предприятиеләре урнашуга бәйле рәвештә, терлекчелек калдыкларын утильләштерү мәсьәләсен хәл итү өлешендә, генераль план белән ике вариант хәл итү тәкъдим ителә:

1. Ябык типтагы тирес саклагычларны (лагун) файдалану һәм алга таба ашлама сыйфатында кырларга тирес чыгару (терлекчелек калдыкларын зарарсызландыру, дегельминтизацияләү буенча чаралар уздырганнан соң). Лагуналарны фермалар балансындагы жирләрдә урнаштырырга тәкъдим ителә.
2. Тизәк (пиролиз, биогаз) эшкәртү жайланмаларын куллану.

4.12.4. Жылылык белән тәэмин итү

Проект карары

Жылылыкның барлык чыганакалары өчен, шул исәптән индивидуаль төзелешне жылыту өчен ягулыкның төп төре табигый газны күздә тотта.

Ижтимагый-коммуналь һәм административ-эшлекле төзелеш өчен түбәндәге торак пунктларда блок-модульле котельныйлар (БМК) төзү тәкъдим ителә (4.12.4.1 нче таблица):

4.12.4.1 нче таблица

Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Беренче чират	Хисап срогы
Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	Жәмәгать үзәге өчен БМК	+	
Барлығы:		1	-

Шулай итеп, авыл жирлеге территориясендә административ-эшлекле һәм ижтимагый төзелешләренә жылыту өчен беренче чиратта 1 блок-модульле котельный (БМК) төзү тәкъдим ителә.

Проектлауның алдагы стадияләрендә бер-берсеннән аз гына ераклыкта урнашкан проектлана торган объектларны бер котельныйга тоташтыру мөмкинлеген карарга кирәк.

Торак йорт төзелешен жылылык белән тәэмин итү бер контурлы яки ике контурлы жылылык генераторларыннан (көнкүреш газ казаннарыннан) тормышка ашырылырга тәкъдим ителә.

Проект тарафыннан искергән һәм нәтижәсез технологияләренә файдаланудан баш тартуга һәм иң яхшы файдалана алырлык технологияләр принципларына күчүгә һәм заманча инновацион технологияләр кертүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

4.12.5. Газ белән тәэмин итү

Газның хисап чыгымнары

Планлаштырылган карарлар нигезендә халыкны газ белән тәэмин итүне күздә тотарга кирәк - (хужалык-көнкүреш һәм коммуналь ихтыяжлар).

Халыкның хужалык-көнкүреш һәм коммуналь-көнкүреш ихтыяжлары өчен газ чыгымнары газ куллануның эреләнгән күрсәткечләре буенча 42-101-2003 П.3. 12 п. нигезендә, 34 МДж/м³ газның яну жылылыгы вакытында, төзекләндерү дәрәжәсенә карап, (8000 ккал/м³) билгеләнгән:

- газ жылыткычларыннан кайнар су белән тәэмин иткәндә - елына 300 м³;
- кайнар су белән тәэмин итүнең төрле төрләре булмаганда - 180 м³/ел (авыл жирлегендә 220).

М³/с га газның максималь исәп-хисап чыгымы, 0°С һәм газ басымы 0,1 МПа булганда (760 мм).ст.) хужалык-көнкүреш һәм житештерү ихтыяжларына еллык чыгымның формуласы буенча өлеше буларак билгеләргә кирәк:

$$V_{hmax} = V_y * K_{hmax};$$

Анда: K_{hmax} - сәгатьлек максимум коэффициенты (2,3,4 нче таблица 42-101-2003 ел)

- V_y - Еллык газ тотылу, м³/ел

Житештерү булмаган характердагы көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре ихтыяжлары өчен газ чыгымы торақ йортларга газ чыгымының 5% күләмендә кабул ителгән.

Халыкның коммуналь-көнкүреш ихтыяжларына газга ихтыяж беренче чиратта (2025 ел) һәм исәп-хисап срогына (2040 ел) 4.12.5.1 нче таблицада бирелгән.

4.12.5.1 нче таблица

Иштуган авыл жирлеге халкының коммуналь-көнкүреш ихтыяжлары өчен газга ихтыяж, мең нм³/елга

№ т/б	Жирлек составына керә торган торақ пункт исеме	Газның еллык чыгымы		
		Ел башына булган гамәлдәге хәл	I чират (2025 ел)	Хисап срогы (2040 ел)
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	132,00	131,12	129,14
Авыл жирлеге буенча барлыгы:		132,00	131,12	129,14

Гамәлдәге һәм проектанган сәнәгать предприятиеләренең газга ихтыяжын предприятиеләр проектлары нигезендә билгеләргә кирәк.

Проект карары

Проект газлаштырылган барлык объектларны тотрыклы газ белән тәэмин итүгә мөмкинлек бирә торган газүткәргечләрнең гамәлдәге системасын максималь файдалану күздә тотыла.

РФ Дәүләт шәһәр техник күзәтчелегенең «Газ бүлү һәм газ куллану системаларының куркынычсызлыгы кагыйдәләре» таләпләре нигезендә 2003 елда корыч газүткәргечләр өчен техник диагностикалау файдалануга кертелгәннән соң 40 ел узгач үткәрелергә тиеш.

Газүткәргечләрнең техник торышы турында диагноз кую һәм аларны алга таба куллану ресурсын билгеләү буенча мөһлүматлар булмау сәбәпле, техник чишелешләрдә гамәлдәге газүткәргечләрне максималь саклау һәм куллану күздә тотыла.

Торак-коммуналь секторны газ белән тәэмин итү ГРП яки ШРП дан соң түбән басымлы газүткәргечләр системасыннан каралган.

Иштуган авыл жирлегенең генераль планы белән Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә, гамәлдәге ГРП һәм ШРП-нан кулланучыга кадәр, түбән басымлы газүткәргечләр салу тәкъдим ителә.

Проект тарафыннан искергән һәм нәтижәсез технологияләрне файдаланудан баш тартуға һәм иң яхшы файдалана алырлык технологияләр принципларына күчүгә һәм заманча инновацион технологияләр кертүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

4.12.6. Электр белән тәэмин итү

Электр йөкләнешләрен исәпләү

Иштуган авыл жирлегенең генераль планы буенча электр йөкләнеше ике сикте билгеләнә:

- беренче сикте - 2025 ел;
- исәп-хисап сикте - 2040 ел.

Хужалык-көнкүреш һәм коммуналь ихтыяжларның электр йөкләнешен исәпләү бер кешегә электр куллану нормалары буенча РД 34.20.185-94 (1999 елгы үзгәреш) «Шәһәр электр челтәрләрен проектлау инструментлары» нигезендә башкарылган.

Коммуналь-көнкүреш секторының еллык электр куллануы РД 34.20.185-94, 2.4.4 нче таблица нигезендә исәпләнгән "Коммуналь-көнкүреш кулланучыларының электр энергиясе чыгымының һәм электр йөкләнешен максимум куллану сәгәтләренең еллык санының эреләнгән күрсәткечләре".

Китерелгән зурайтылган күрсәткечләр торак һәм ижтимагый биналар, коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре, транспорт хезмәте күрсәтү объектлары, тышкы яктылык белән электр куллануны күздә тоты Бу мәгълүматлар торак биналарда кондиционирлау, электр белән жылыту һәм электр белән су жылытуны куллануны исәпкә алмый.

Коммуналь-көнкүреш секторының исәп-хисап куәте РД 34.20.185-94, 2.4.3.таблицасы нигезендә исәпләнгән "Чагыштырмача исәп-хисап коммуналь-көнкүреш йөкләнешенең эреләнгән күрсәткечләре" ("кече" шәһәрләр категориясе, табигый газдагы плитәләр белән). Таблицада китерелгән күрсәткечләр торак һәм ижтимагый биналарның (административ, уку, фәнни, дөвалау, сәүдә, тамаша кылу, спорт), коммуналь предприятиеләрнең, транспорт хезмәте күрсәтү объектларының (автомобильләре саклау өчен гаражларның һәм ачык мәйданчыкларның), тышкы яктылыкның йөкләнешен исәпкә ала. Шулай ук таблицада, кагыйдә буларак, поселок бүлү челтәрләре буенча тукланучы төрле вак сәнгәт кулланучылары исәпкә алынган.

Предприятиеләрнең электр йөкләнешен исәпләүне әлеге предприятиеләрне электр белән тәэмин итү проектлары яисә тиешле аналоглар буенча башкарырга кирәк.

4.12.6.1 нче таблица

Иштуган авыл жирлеге территориясендә урнашкан коммуналь-көнкүреш секторының һәм вак сәнәгать предприятиеләренең елына электр куллануы, бер мең кВт/ел.

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Еллык электр куллану, мең кВт.сәг/ел		
		Башлангыч ел	Беренче чират 2025 ел	Хисап срогы - 2040 ел
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	1302,00	1293,32	1273,79
Барлығы жирлек буенча:		1302,00	1293,32	1273,79

4.12.6.2 нче таблица

Иштуган авыл жирлеге территориясендә урнашкан коммуналь-көнкүреш секторының һәм вак сәнәгать предприятиеләренең исәп-хисап куәте

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Исәп-хисап куәте, кВт		
		Башлангыч ел	Беренче чират 2025 ел	Хисап срогы - 2040 ел
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	208,90	208,48	208,21
Барлығы жирлек буенча:		208,90	208,48	208,21

4.12.6.3 нче таблица

Иштуган авыл жирлеге территориясендә урнашкан коммуналь-көнкүреш секторының һәм вак сәнәгать предприятиеләренең трансформатор егәрлеге, кВА

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Исәп-хисап куәте		
		Ел башына булган гамәлдәге хәл	Беренче чират 2025 ел	Хисап срогы - 2040 ел
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	222,23	221,78	221,50
Барлығы жирлек буенча:		222,23	221,78	221,50

Коммуналь-көнкүреш секторының электр куллану, егәрлеге һәм трансформатор егәрлеге күрсәткечләре (I чират һәм исәп-хисап вакыты) шулай ук, шулай ук беренче чиратка һәм исәп-хисап чорына электр куллану үсеше, халыкның аз гына артуын исәпкә алып, 3.8.13 таблицасында китерелгән.

4.12.6.4 нче таблица

Иштуган авыл жирлеге коммуналь-көнкүреш секторының

Саба муниципаль районы

№ т/б	Күрсәткечнең атамасы	Үлчәү берәмлеге	Башлангыч ел	Беренче чират 2025 ел	Хисап срогы - 2040 ел.	Башлангыч елга карата 2040 елга үсеш
1	Еллык электр куллану	мең кВт *сәгать/ел	1302,00	1293,32	1273,79	-28,21
2	Исәп-хисап куәте	кВт	208,90	208,48	208,21	- 0,69
3	Трансформатор куәт	кВА	222,23	221,78	221,50	- 0,73

Проект карары

Исәп-хисапка таянып, авыл жирлегендә электр куллануның кимегәнлеген белә алабыз. Генераль план белән жирлекне электр белән тәэмин итүнең гамәлдәге схемасын куллану каралган, шулай ук:

- электр линияләренең терәкләрен физик яктан тузган саен алмаштыру;

- 10 һәм 0,4 кВ көчәнеше (энергияне сак тоту технологияләрен гамәлгә кертәп) электр тапшыру линияләрен яңа торақ йортларга һәм ижтимагый-эшлеккә билгеләнештәге объектларга кадәр төзү (кирәк булганда);

- трансформатор подстанцияләрен һәм 10/0,4 кВ трансформаторларын алмаштыру (реконструкцияләү), эксплуатацияләүнең норматив срогын хезмәт иткән һәм гамәлдәге норматив-техник таләпләргә җавап бирми торган трансформатор подстанцияләрен һәм трансформаторларын алмаштыру (реконструкцияләү), чөнки капитал ремонтка чыгымнар чагыштырмача, хәтта реконструкцияләү чыгымнарыннан артып китә. трансформаторларны артык норматив сроклы эксплуатацияләү эчкә элементларның техник характеристикаларын үзгәртүгә китерә һәм нәтижә буларак югалтуның 5-7% ка артуына китерә. Моннан тыш, кулланучыларда ихтыяҗ егәрлеге үсеше нәтижәсендә трансформаторларның бер өлеше егәрлеккә артык йөкләнеш белән эшли, бу 0,38-10 кВ чөлтәрендәге көчәнеш кимүгә һәм электр энергиясен югалтуларның артуына китерә;

- урамнарны яктырту линияләрен төзү һәм реконструкцияләү.

Электр чөлтәре хужалыгы объектларының яңа төзелеше күләмнәре һәм корылмага һәм реконструкциягә планлаштырыла торган объектларның характеристикалары, 10 һәм 0,4 кВ линияләрен трассировкалары, гамәлдәге чөлтәренң фаразлана торган йөкләнешеннән һәм урнашу урынына, техник параметрларыннан чыгып билгеләнәчәк һәм проектлауның алдагы стадияләрендә төгәлләштереләргә тиеш. Заманча таләпләргә туры китереп, электр чөлтәләренә тәкъдим ителә:

1. ВЛны тиз эшли торган ВЧ яклау белән тәэмин итү;
2. Подстанцияләренә телемеханикалаштыру;;
3. Торақ пунктларның бүлү чөлтәрендә электр энергиясен исәпкә алуның автоматлаштырылган системаларын монтажлау. Барлык кулланучылар электр энергиясен исәпкә алу приборлары белән тәэмин ителәргә тиеш. Электр энергиясен объектив һәм нәтижәле исәпкә алу проблемаларының берсе - искергән исәпкә алу приборларын югары дәрәжәдә ялгышлык белән эксплуатацияләү. Бу шарт электр энергиясен коммерциячел исәпкә алуның автоматлаштырылган системасын кертүне шактый кыенлаштыра

4. Энергияне сак тоту технологияләрен куллану һәм реактив куәтне компенсацияләү.

4.12.7. Аз токлы чөлтәләр

Телефонлаштыру

Гомуми файдаланудагы телефон чөлтәрен үстерү әлегә элемент төренә заявкаларны канәгатьләндерүнең 100% шартларыннан алып барылырга тиеш.

Телефонлаштыруны жирлек территориясендә гамәлдә булган АТСтан тормышка ашыру планлаштырыла. Телефон элементсен үстерү заманча цифрлы җиһазлар базасында гамәлдәге телефон чөлтәрен реконструкцияләүгә һәм киңәйтүгә юнәлдереләчәк.

Проект белән тәкъдим ителә:

- Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә, заманча цифрлы технологияларне кулланып, 131 номерга кадәр куәтне арттырып, гамәлдәге АТСны реконструкцияләү;

- заманча цифрлы технологиялардән файдаланып, АТСны модернизацияләү. АТСның аналог жиһазларын, мөмкин булганча, оптик-жепселле сызыкча корылмалардан файдаланып, цифрлы станциягә күчерү;

- оптик-жепселле элементә, кәрәзле элементә, IP-телефония, Internet челтәре үсеше.

- линияле элементә корылмалары төзү;

- спутник элементәсен һәм цифрлы телерадиотапшыруларны да кертеп, элементә чаралары өлкәсендә яңа технологик казанышлар кергү.

Кабельле телефон каналын торак һәм ижтимагый төзелеш объектларына кадәр төзүне «Таттелеком» ГАЖ көче белән гамәлгә ашыру тәкъдим ителә. Кабельле канализация төзелеше күзәтү жайланмалары куелган асбоцемент торбалардан тәкъдим ителә.

Муниципаль берәмлектә колачлау зонасын киңәйтү өчен GSM стандартының өстәмә база станцияларен урнаштыру тәкъдим ителә.

Авыл жирлегенә торак районы өчен гаилә кору коэффициенты - 3,5 кеше. Көнкүреш- хезмәтә күрсәтү предприятиеләре ихтыяжларын исәпкә алмау коэффициенты 1,25 тәшкил итә

Яңа төзелгән территориядә телефон йөкләнешенә бүленеше 4.12.7.1 нче таблицада китерелгән.

“Таблица 4.12.7.1

Иштуган авыл жирлегенә яңа төзелгән территориясендә телефон йөкләнешен бүлү

№ т/б	Күрсәткечнең атамасы	Телефоннар саны		
		Гамәлдәге хәл	Беренче чират	Исәп-хисап чоры
1	проектлана торган торак төзелешенә телефон йөкләнеше	105	105	105
2	Көнкүреш хезмәтә күрсәтү предприятиеләренә телефон йөкләнеше	-	26	26
3	Телефоннарның гомуми саны	105	131	131

Радиофикация

Авыл жирлеген радиофикацияләү өчен радиосигнал бирүне тәэмин итүче радиоузел төзелешен һәм гамәлдәге һәм проектлана торган торакны һәм социаль-мәдәни көнкүреш объектларын тоташтырып, су бие радиолиниясе буенча бүлү фидерлары төзүне карарга кирәк.

Телевидение

Татарстан Республикасында DVB-T цифрлы эфир тапшырулары стандартынан файдаланып, цифрлы эфир-кабельле телевидение челтәре булдырылды. Транспорт челтәре сыйфатында «ВолгаТелеком» ААЖ зона жеппселле-оптик челтәре кулланыла.

Цифрлы телевидение челтәре, тапшырыла торган программалар саны буенча да (кимендә 10), сурәтне, тавышны тапшыру, ТВ сигналлар кабул итү

сыйфаты буенча да аналог челтэрлэр алдында өстенлеклэргә ия . Бу кабул итүне бер дециметрлы антеннага кимендә 10 программа кабул итэргә мөмкинлек бирә, аналог тапшыргычлар белән чагыштырганда кечерәк куәттәге тапшыргычларны файдаланырга, шулай ук телетапшырулар челтэрләрэн компьютер челтэрләрә белән тоташтыру мөмкинлеген тәэмин итә.

Цифрлы телевидение белән беррәттән, муниципаль берәмлек халкы аналог телевидениесен кабул итү мөмкинлегенә ия.

4.13. Территорияне инженерлык эзерләү чаралары

Әлеге бүлектә территорияне инженерлык эзерләү чаралары буенча гомуми тәкъдимнәр бирелгән. Гамәлдә билгеле бер участкага хас конкрет проблемалардан чыгып эш итэргә кирәк. Капиталь төзелеш объектларын төзөгәндә территориянең геологик шартларын, грунтларның токым составын һәм физик үзлекләрэн бәяләү, грунтларның эрозия тотрыклылыгын, грунт суларының ятуын билгеләү максатында инженер-геологик тикшеренүләр үткөрү мәжбүри. Шулай ук шундый ук инженер-геологик шартларда төзелешнең булган тәҗрибәсен кулланырга кирәк. Территориянең рельефын оештыруның ахыргы варианты җир участогын эксплуатацияләүне катлауландыра торган кирәкмәгән табигать процессларының интенсивлыгына, фаразланган йөкләмәләр һәм йогынтыларга, инженерлык чараларына эксплуатация чыгымнарына һәм аларның максатчанлыгына бәйле рәвештә сайлана.

4.13.1 Эрозиягә каршы, ишелүгә каршы чаралар

Эрозия һәм ишелү процесслары, кагыйдә буларак, елга террасалары битләрэнә туры китерелгән. Җирлек территориясендә елгалар юк, ясалма сулыклар бар.

Территориянең күпчелек жирен урманнар алып торуы (95,0%) һәм, шуның нәтижәсе буларак, әлеге авыл җирлегендә рельефның югары дәрәжәдә нык булуы аркасында, чокырлар юк.

Иштуган авыл җирлегендә халык иминлегенә һәм җирлек инфраструктурасына турыдан-туры яисә читләтеп йогынты ясаучы карстоклы күренеш аеруча күп таралган.

Каршылыкка каршы чаралар геологик төзелешләрэндә эрүчән тау токымнары булган территорияләрдә биналарны һәм корымаларны проектлаганда, карстокуркыныч участкаларны мөмкин кадәр урап узып, аларда яшел утыртмалар урнашканда күздә тотарга кирәк. Төзелә торган участкалардан читкә сулар бүлеп, ышанычлы яңгыр канализациясе урнаштыруны, җир өслегендә табылган карст полосалары һәм ярыклар тамгасын билгеләү таләп ителә. Карст күренешләрэн, грунтларның торышын, җир асты суларының дәрәжәсен һәм химик составын күзәтүне һәм вибрация чыганакларын күзәтүне оештырырга кирәк.

4.13.2 Өске агымны оештыру буенча чаралар

Табиғый дренаж өчен уңайсыз шартлары булган проблемалы территорияләр юк.

4.13.3 Су басудан саклану чаралары

Иштуган авыл жирлегендә су басу зоналары юк.

4.13.4 Сейсмик куркыныч

В картасы нигезендә (В - сейсмик куркыныч дәрәжәсе, 5% ка тигез) СП 14.13330.2018 "Сейсмик районнарда төзелеш. СНиП II-7-81 Актуальләштерелгән редакциясе Иштуган авыл жирлеге территориясе MSK-64 шкаласы буенча 6 балл жир тетрәүләрнең интенсивлыгы булган зонага керә, Россия Федерациясе территориясендә ОСР-2015 Гомуми сейсмик районлаштыруның С (1%) картасы нигезендә, жир тетрәүләрнең ешлыгы 7 баллга тигез булган зонага керә.

Биналар һәм корылмалар төзегәндә сейсмик куркыныч дәрәжәсен, корылмаларның һәм биналарның нигезләрен исәпләүне исәпкә алырга кирәк. Бу эш

14.13330.2018, СП 20.13330.2016 таләпләре нигезендә башкарылырга тиеш.

4.14 Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чаралары, гражданнар оборонасы чаралары исемлеге

«Гражданнар оборонасы буенча чаралар, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар исемлеге» генераль план бүлеге "Гадәттән тыш хәлләрдә куркынычсызлык" ГОСТ Р 22.2.10-2016 нигезендә эшләнгән. Гражданнар оборонасы буенча чараларны нигезләү һәм исәпкә алу тәртибе, территориаль планлаштыру документларын эшлөгәндә табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чараларын, 165.1325800.2014 «Гражданнар оборонасы буенча инженер-техник чаралар», гражданнар оборонасы өлкәсендә һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау буенча башка норматив документлар, Саба муниципаль районы Гражданнар оборонасы планы, шулай ук башлангыч мөһлүматлар һәм Татарстан Республикасы Гражданнар оборонасы эшләре һәм гадәттән тыш хәлләр министрлыгы (алга таба - ТР Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы) тарафыннан 2019 елның 19 декабрдәге 495 номерлы бирелгән таләпләр нигезендә.

4.14.1 Территорияне кыскача тасвирлау

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иштуган авыл жирлеге территориясе югары тигезлектән гыйбарәт. Авыл жирлеге Мишә һәм Кенә елгаларының су бүлү территориясендә урнашкан. Жир өслегенә гомуми юнәлеше төньяктан көньякка таба юнәлгән. Жир өстенең урта авышлыгы зурлыгы 2°, биеклекләрнең абсолют тамгалары 140 дан 204,2 м га кадәр тирбәлә.

Иштуган авыл жирлегенә геологик төзелешендә Пермь һәм дүртенче катламнар катнаша. Авыл жирлеге уртача континенталь климат зонасында урнашкан, кышын салкын, жәен жылы һәм житәрлек явым-төшемле. Нормада уртача еллык һава температурасы +4,7°Сны тәшкил итә.

Инженер-геологик һәм климат шартларының тулырак тасвирламасы «Әйләнә-тирә мохитне саклау» бүлегендә китерелгән.

Иштуган авыл жирлеге территориясенә гомуми мәйданы 2781,1350 гектар тәшкил итә, шуларның 92,7%ы - урманнар зонасы, 1,2%ы - транспорт

инфраструктурасы зонасы, 0,08%ы - авыл хужалыгы куллану зонасында, 0,006%ы - инженерлык инфраструктурасы зонасында.

2019 ел башына халык саны 600 кеше тәшкил иткән, шуларның 344 е - хезмәткә сәләтле яшьтәге кешеләр.

Торак фонды урамнар челтәре буйлап тәртипкә салынган индивидуаль төзелеш белән тәмин ителгән (Иштуган бистәсендә 171 йорт).

Житештерү объектлары «Әхмәдуллин» КФХ мөгезле эре терлек фермасы белән тәкъдим ителгән.

Иштуган авыл жирлегенә Татарстан Республикасының башка жирлекләре һәм районнары белән транспорт элемтәсе хәзерге вакытта «Лесхоз - Иштуган», «Олыяз-Иштуган» төбәк әһәмиятендәге IV категорияле автомобиль юллары һәм жирле әһәмияттәге автомобиль юллары аша гамәлгә ашырыла. Жирлекнең төньяк өлеше буенча Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе янында 3,8 км озынлыкта «Казан-Кукмара» Горький тимер юлы участогы уза. Жирлек территориясендә «Иштуган» тимер юл станциясе урнашкан.

Халыкны эчә торган һәм хужалык-көнкүреше суы белән тәмин итү чыганаclarы булып ике скважина тора, алардан беренче күтәрелү насос станцияләре һәм су суырту башнялары ярдәмендә урам буйлап кулланучыларга кадәр бара торган суүткәргеч челтәрләргә су бирү гамәлгә ашырыла. Моннан тыш, янғын сүндерү ихтыяжлары өчен кулланыла торган тагын бер скважина да бар.

Эчәргә яраклы һәм хужалык-көнкүреш ихтыяжлары өчен тәүлеклек су чыгымы, су куллану чагыштырмасыннан чыгып, тәүлегенә 140 л / тәүлек, Иштуган т. п. да тәүлегенә 84 м³ тәшкил итә.

Иштуган авыл жирлегендә үзәкләштерелгән су чыгару системасы юк.

Табиғый газ Иштуган авыл жирлегенә торак пунктларына АГРС-3 "Эзмә т.п." нан жирлекара газүткәргечләр буенча югары басымлы газ бүлү пунктларына кадәр (ГРП, ШРП) житкерелә. Алга таба түбән басым челтәрләре буенча турыдан-туры кулланучыга житкерелә.

Иштуган авыл жирлегенә торак пунктларын электр белән тәмин итү «Лесхоз - Иштуган» һәм «Олыяз-Иштуган» автомобиль юллары, КТП һәм электр тапшыру линияләренә бүлү челтәре аша 10 кВ электр үткәргеч линиясе ярдәмендә гамәлгә ашырыла.

4.14.2 Территорияне табиғый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау буенча гамәлдәге чаралар, гражданнар оборонасы чаралары

Территорияне гражданнар оборонасы (булган хәл) буенча төркемнәргә кертү

ТР Гадәттән тыш хәлләр министрлығы мәгълүматларына караганда, проектлана торган территория Гражданнар оборонасы буенча төркемнәргә керми.

Оешмаларны гражданнар оборонасы буенча төркемнәргә кертү (гамәлдәге хәл)

Жирлек территориясендә гражданнар оборонасы буенча категориягә кертелгән оешмалар юк.

4.14.2.2 Күчерү (гамәлдәге хәл)

Башка районга халык эвакуациясе каралмаган.

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планы (алга таба - ГО планы) нигезендә Саба районының барлык жирлекләре торак фонд биналарына күчеп утыру юлы белән эвакуацияләнә торган халыкны урнаштыру өчен билгеләнгән. Эвакуацияләнүче халык саны ГО планы белән билгеләнгән. Иштуган авыл жирлегендә кабул итүче эвакуация пункты оештыру каралган.

4.14.2.3 Халыкны инженерлык ягыннан яклау (гамәлдәге хәл)

Шәхси участокларда иң гади яшеренү урыннары (баз) бар.

4.14.2.4 Инженерлык инфраструктурасы (гамәлдәге хәл)

Су белән тәмин итү

Хәзерге вакытта скважиналардан су алу мөмкинлеге күләме эчәргә яраклы һәм хужалык-көнкүреш ихтыяжлары өчен суга ихтыяжны каплай. Скважиналар дебиты шулай ук кирәк булган очракта су жыю жайланмасы күләмен арттырырга мөмкинлек бирә.

Электр энергиясе сүнгән һәм скважиналарда насослар эше тукталган очракта, жирлек сусыз калачак.

Газ белән тәмин итү

Югары басымлы газүткәргечләр 0,6 Мп биналарга һәм корылмаларга кадәр минималь ераклыкны саклап жирлек территориясе буенча салынган. Газ бүлү станцияләре юк.

Электр белән тәмин итү

Торак пунктларның комплектлы трансформатор подстанцияләрен электр белән тәмин итү ВЛ-10 кВ ф 06 ПС Шәмәрдән-1 һава линияләре белән башкарылган.

4.14.2.5 Гражданлык оборонасы буенча хәбәр итү системасы (гамәлдәге хәл)

Авыл жирлеге территориясенә тыгызлыгы аркасында, гадәттән тыш хәлләр, бигрәк тә урман янгыннары килеп чыгу куркынычы янаганда, Иштуган т. п. поселогында халыкка ашыгыч хәбәр итүнең комплекслы системасы оештырылды, ул Саба районының бердәм дежур диспетчерлык хезмәтенә (алга таба – ЕДДС) тоташтырылды, ул халыкның игътибарын ашыгыч хәбәрләрне тапшыру өчен электрон масса күләм мәгълүмат чараларына вакытында жәлеп итәргә мөмкинлек бирә.

4.14.2.6 Потенциаль куркыныч объектлар, куркыныч житештерү объектлары һәм мөмкин булган куркыныч зоналар (гамәлдәге хәл)

"Халыкны һәм территорияләргә табигий һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау турында" 1994 елның 21 декабрендәге 68-ФЗ номерлы Федераль закон (03.07.2019 ел редакциясендә) нигезендә, потенциаль куркыныч объект - ул югары дәрәжәдәге жаваплылыгы булган биналар һәм

корылмалар урнашкан объект яки берьюлы биш меңнән артык кеше булырга мөмкин объект.

2009 елның 30 декабрдәгә 384-ФЗ номерлы Федераль закон (02.07.2013 елгы № 384-ФЗ) "Биналар һәм корылмаларның иминлеге турында техник регламент", Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә аеруча куркыныч, техник яктан катлаулы яки уникаль объектларга кертелгән биналар һәм корылмалар югары дәрәжәдәгә җаваплылык дәрәжәсендәгә биналарга һәм корылмаларга карый, алар арасында I һәм II класслы куркыныч житештерү объектлары бирелә, аларда куркыныч матдәләр барлыкка киләләр, файдаланылалар, эшкәртеләләр, сакланалар, юкка чыгарылалар (РФ Шәһәр төзелеше кодексының 48 нче маддәсенең 11 нче пункты).

ТР Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы мәгълүматлары буенча, җирлек территориясендә аварияләр гадәттән тыш хәлләр зоналары барлыкка килергә мөмкин булган потенциал куркыныч объектлар юк.

Җирлек территориясендә «Куркыныч житештерү объектларының сәнәгать иминлеге турында» 1997 елның 21 июлендәгә 116-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба - №116-ФЗ) белән билгеләнгән куркыныч житештерү объектлары урнашкан. Шартлау һәм янғын чыгу куркынычы булган объектларга 0,005 Мптан югары басымлы газүткәргечләр керә, алар 116-ФЗ номерлы 2 нче кушымтаның 4 нче пунктында каралганча, III класслы куркынычка керә

Иштуган авыл җирлеге чигеннән төньякка таба, аның территориясенә кермичә, магистраль газүткәргечләр уза, минималь ара зоналары 300-350 м тәшкил итә һәм авыл җирлеге территориясенә эләгә.

Җирлек территориясе химик зарарлану, мөмкин булган жимерелүләр, радиоактив зарарлану зоналарына эләкми Гидродинамик куркыныч объектлар юк.

Кытай таякчылары эзерләү заводы янғын куркынычы янаган объектларга керә, агач һәм аннан эшләнмәләр, пычкы чүбе, шулай ук торак территориягә, мәктәпкә һәм балалар бакчасына якын урнашуы аркасында.

Җирлекнең төньяк өлешеннән Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе буйлап 3,8 км озынлыктагы "Казан-Кукмара" Горький тимер юлы участогы уза. Поездлар хәрәкәтенә бәйле гомуми файдаланудагы тимер юл юллары югары дәрәжәдә куркыныч булган зоналар булып тора. 2003 елның 10 гыйнварындагы 17-ФЗ номерлы "РФда тимер юл транспорты турында"гы 17-ФЗ маддәсе (26.07.2019) нигезендә гомуми файдаланудагы юллар потенциал куркыныч объектлар булып тормый. Юлларның санитар-яклау зонасына өлешчә торак төзелеше эләгә.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 09 июлендәгә 559 номерлы карары белән расланган "Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы" нигезендә Иштуган авыл җирлеге "Балтач" аэродромының аэродром яны территориясе чикләренә керә.

4.14.2.7 Территорияне һәм халыкны куркыныч табигый процесслардан (булган нигезләмәдән) яклау

Жирлек территориясендә урман янгынарны чыгу ихтималы зур. Торак пункттан урманга кадәр янгынга каршы ераклык сакланмый.

ТР Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы мәгълүматлары буенча, жирлек территориясе катастрофик су басу зонасына эләкми.

Жирлек территориясендә су басу зоналары юк.

4.14.2.8 Янгынын куркынчысызлыгын тәмин итү системасы (гамәлдәге хәл)

Якындагы янгынын сүндерү бүлеге якынча 11 км ераклыкта, Шәмәрдән т.п., Горький ур., 2б йорт адресы буенча урнашкан. Иштуган тимер юл аерылышы бистәсенә янгынын сүндерү машинасы якынча 20 мин та барып җитә.

Янгынга каршы тышкы су белән тәмин итү чыганакларына янгынын гидрантлары һәм су башнясы керә, ул 10 минутлык янгынга каршы су запасын саклый. Янгынын пирслары белән җиһазландырылган ике ясалма сулык, җиде янгынын гидранты һәм бер 11 нче скважина бар, ул бистә чигеннән 70 м көньяк-көнбатышка таба урнашкан, ул Шәмәрдән күптармаклы торак-коммуналь хужалыгы җитештерү предприятиесе" ААҖнә карый.

Жирлек карамагында бер янгынын сүндерү машинасы һәм машина йөртүчесе бар. Ирекле янгынын сакчылары теркәлмәгән.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2004 елның 11 октябрдәге 447 номерлы карары белән «Эре янгынын сүндерү өчен көчләрне һәм янгынын саклау чараларын җәлеп итү, Татарстан Республикасы территориясендә гадәттән тыш хәлләрне һәм аварияләрне бетерү планы» расланды, аның нигезендә Иштуган авыл җирлеге Казан терәк пунктының хезмәт күрсәтү зонасына керә.

4.14.1 нче таблица. Казан терәк пунктының хезмәт күрсәтү зонасы

План буенча җәлеп ителә торган көчләр һәм чаралар:				Барлыгы көч һәм чаралар
Район көчләре һәм чараларын җәлеп итү	Районара хезмәттәшлек	Республикаара (өлкәара) хезмәттәшлек	Терәк пунктлары көчләрен һәм чараларын җәлеп итү	
ПЧ: АЦ-5; ДПО: АЦ-2; жайлаштырылган техника - 5 ВПО: янгынын сүндерү поезды - 1	Кукмара муниципаль райониннан АЦ-1 Балтач муниципаль райониннан АЦ-2 Мамадыш райониннан АЦ-1 Арча райониннан АЦ-2 Теләче райониннан АЦ-2	-	АЦ-3, АЛ-1, ПНС-1, АВ-1, АР-1, П/П-1, АСО-1	АЦ-18, АЛ-1, ПНС-1, АВ-1, АР-1, АСО-1, П/П-1, жайлаштырылган техника - 5 янгынын сүндерүче поезд - 1

Искәрмә: эре янгынын сүндерү, Татарстан Республикасы территориясендә гадәттән тыш хәлләрне һәм аварияләрне бетерү өчен көчләрне һәм янгынын саклау чараларын җәлеп итү планында кулланыла торган кыскартулар: АЦ - автоцистерна, АЛ - автобаскыч, АВ - һавалы-көбекле янгынын сүндерү

машинасы, АСО - элементә һәм яктырту автомобиле, АСА - авария-коткару автомобиле, АР - жиңле автомобиль, ПЧ - янғын сүндерү бүлеге, ДПО - ирекле янғын сүндерү сагы, ВПО - ведомство янғын сүндерү сагы, ПНС - янғын сүндерү насос станциясе.

СП 31.13330.2012 нигезендә, шулай ук П70.0010.09-90 гади булмаган объектларда эчке һәм тышкы янғын сүндерү системаларын проектлау буенча пособие нигезендә тышкы янғын сүндерүгә су чыгымнары нормасы һәр торак пункт өчен 5 л/с тәшкит итә (1000 кешедән азрак халкы булган торак пунктта 1 тапкыр янғыннар саны). Эчке янғын сүндерүгә суның хисап чыгышы - 2,5 л/с. Янғынны сүндерү дәвамлылығы - 3 сәгать.

Саба муниципаль районы Башкарма комитетының 2019 елның 3 сентябрэндәге 1029-п номерлы карары нигезендә Саба районы территориясендә гражданнар оборонасы буенча чараларны үтәүне тәмин итү буенча территориаль штаттан тыш формированиелар исемлеге расланды. «Саба МПП ЖКХ» ААЖ зыян күргән очракта халыкны эчә торган су белән тәмин итү өчен, Саба районы кулланучылар жәмгыяте кайнар туклану белән тәмин итү өчен, Саба РУЭС Арча ЗУЭС, «Таттелеком» ААЖ хәбәр иткән өчен җаваплы.

4.14.3 Хәрби вакытта һәм техноген һәм табигый характердагы гадәттән тыш хәлләрдә, территориянең тотрыклы эшләвен арттыру, халыкны яклау һәм тормыш белән тәмин итү буенча тәкъдимнәр

4.14.3.2 Күчерү (тәкъдим ителә торган чаралар)

Гражданнар оборонасы буенча төркемнәргә кертелмәгән торак пунктлар территорияләре өчен 6.2.2.ГОСТ Р 22.2.10-2016 нигезендә эвакуацияләнергә һәм имин районга жибәрелергә тиешле халык санын исәпләү таләп ителми.

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планы нигезендә Саба районының барлык жирлекләре торак фонд бинасына күчереп утырту юлы белән эвакуацияләнә торган халыкны урнаштыру өчен билгеләнгән. Жирлек территориясендә кабул итү-эвакуация пункты урнаштыру каралган.

4.14.3.3 Халыкны инженерлык ягынан яклау (тәкъдим ителә торган чаралар)

Иштуган авыл жирлеге халыкка ашыгыч хәбәр итү зонасына керә, тиз үсә торган куркыныч табигать күренешләре (урман янғыннары) барлыкка килү куркынычы булу сәбәпле, анда булган кешеләрнең тормышына һәм сәламәтлегенә турыдан-туры куркыныч тудыра.

Иштуган авылы территориясендә гражданнар оборонасы буенча саклау корылмалары төзү таләп ителми.

Урам челтәре (тәкъдим ителә торган чаралар)

Торак пунктларда һәр йортка янғын сүндерү техникасының килүе тәмин ителергә тиеш.

14.4.3.4 Инженерлык инфраструктурасы (тэкъдим ителэ торган чаралар)

Су белэн тээмин итү

Су куллану исэплүүлэре буенча чыганақлардан мөмкин булган су алу күләмнэренэ төзэтмэлэр кертергэ кирэк (4.12.1.2 нче таблица). Талэп ителэ торган күләмнэргэ ирешү насосларны күпкэ куэтлерэкелелэренэ алмаштыру яисэ су белэн тээмин итү чыганақлары санын арттыру юлы белэн гамэлгэ ашырылырга мөмкин. Кирэк булганда торак пунктларны су белэн тээмин итү схемасына яисэ яңа проектка үзгэрешлэр кертүне күздэ тотарга кирэк.

скважиналарның яртысыннан да ким булмаган өлеше электр кабул итү жайланмаларын автоном резерв туклану чыганақларына тоташтырырга һәм насосларны күчмэ электр станциялэренэ тоташтыру жайланмаларына ия булырга тиеш.

Шулай ук 165.1325800.2014 "Гражданнар оборонасы буенча инженер-техник чаралар" талэплэренэ ярашлы рэвештэ, су алу корылмаларының бер төркеме сафтан чыккан очракта, калган корылмаларның куэте объектларның житештерү-техник ихтыяжларына, шулай ук тыныч вакытта халык саны өчен хужалык-эчэ торган ихтыяжларга авария режимы буенча су бирүне тээмин итэргэ тиеш.

Радиоактив пычранудан һәм (яисэ) су белэн тээмин итү объектларын электр энергиясе белэн үзэклэштерелгэн тээмин итү шартларында су белэн тээмин итэ торган имин зонада су белэн тээмин итүдэн саклаучы суммар проект житештерүчэнлеге халыкның ихтыяжларын канэгатылэндерү өчен житэрлек булырга тиеш, шул исэптэн эвакуациялэнгэн, шулай ук барлык милек рэвешендэге предприятиелэрдэ, крестьян (фермер) һәм шэхси ярдэмче хужалықларда, эчэр суларда булган авыл хужалыгы хайваннары һәм кошлары; халык өчен - бер кешегэ кимендэ 25 л исэбеннэн; авыл хужалыгы хайваннары һәм кошлары өчен - Россия Авыл хужалыгы министрлыгы билгели торган нормалар буенча (5.23.1325800.2014).

Газ белэн тээмин итү

"Куркыныч житештерү объектларының сэнэгать иминлеге турында" 1997 елның 21 июлендэге 116-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендэ газүткэргечлэр куркыныч житештерү объектлары булып тора, бу аралаша торган тирэлекнең куркыныч житештерү факторлары жыелмасына бэйле: транспортлана торган газның шартлау һәм янғын куркынычы үзлеклэре Куркыныч житештерү объектларына газ бүлү һәм газ куллану челтэрлэре 0,005Мга кадэр (116-ФЗ номерлы кушымта), ягыни ГРП һәм УГШтан кулланучыларга кадэр баручы челтэрлэр керэ алмый.

Физик тузуның югары билгелэре булган челтэрлэрне һәм жиһазларны үз вакытында алыштыруны күзэтеп торырга кирэк. ШРП тузу проценты хэзерге вакытта 50% тэшкил итэ. Яңа объектлар төзегэндэ 62.13330.2011 нигезендэ урта һөнэри белем бирү учреждениелэреннэн алынган минималь ераклықларны исэпкэ алырга, сак зоналары режимын сакларга.

Проектлана торган территория гражданнар оборонасы буенча төркемнэргэ кагылмаганлыктан, 165.1325800.2014 нигезендэ газ белэн тээмин итү системасын урнаштыруга махсус талэплэр юк.

Электр белән тээмин итү

Проектлана торган территория гражданнар оборонасы буенча төркемнәргә карамый, электр белән тээмин итү системасын урнаштыруга махсус таләпләр юк.

4.14.3.5 Хәбәр итү системасы (тәкъдим ителә торган чаралар)

Хәрби хәрәкәтләр алып барганда яки бу гамәлләр нәтижәсендә килеп чыккан хәвеф-хәтәр турында халыкка хәбәр итү өчен, шулай ук гадәттән тыш хәлләрдә, жирле хәбәр итү системасын төзәргә кирәк, ул СП 165.1325800.2014 таләпләренә туры киләргә тиеш.

Гамәлдәге РСҮ турында хәбәр итү радиусы торак пункт территориясен тулысынча капламаса, районның ЕДДСна тоташтырып 500 м радиуска кадәр хәбәр итә торган РСҮ-300 сөйләм сирена жайланмасын урнаштыру зарур. Сөйләм сирена жайланмасы эшен тээмин итү өчен интернет-тоташтыру яисә стационар телефон элементәсе булу кирәк. Районның ЕДДСка тоташуның техник мөмкинлеген исәпкә алып, Тукай урамындагы 3 нче йорт, 1 квартирага РСҮ урнаштырырга кирәк.

4.14.3.6 Потенциаль куркыныч объектлар, куркыныч житештерү объектлары һәм мөмкин булган куркыныч зоналар (тәкъдим ителә торган чаралар)

Магистраль газүткәргечләренә саклау кагыйдәләрен үтәргә кирәк.

4.14.2.7 Территорияне һәм халыкны куркыныч табигый процесслардан яклау (тәкъдим ителә торган чаралар)

Куркыныч табигый процессларны һәм күренешләренә инженер-геологик тикшеренүләр нәтижәләре буенча билгеләргә, инженер-геологик тикшеренүләр башкару мөмкин.

Янгын куркынычсызлыгы

Иштуган авыл жирлегенә урман фонды 2641,9502 гектар мәйданны били, бу барлык авыл жирлегенә 95,0 % ын тәшкил итә.

Иштуган авыл жирлеге территориясендә «Саба урманчылыгы» ДКУнең Шәмәрдән кишәрлеге урманчылыгының урманнары урнашкан.

4.14.2.8 Янгын куркынычсызлыгын тээмин итү системасы (тәкъдим ителә торган чаралар)

Ут кабызу чыганагынан читтә калганда, жирлек территориясендә «Саба урманчылыгы» ның (мәйданы 1733,0480 га) эксплуатация урманнары һәм тимер һәм автомобиль юллары буенда (905,3169 га) саклагыч урманнар белән тәкъдим ителгән урман фонды жирләрендә урман янгыннары барлыкка килү ихтималы бар.

Янгыннарны кисәтү өчен биналардан һәм корылмалардан урманчылыктарга, газүткәргечләргә кадәр янгынга каршы араны сакларга кирәк, жирле үзидарә органнары тарафыннан 2008 елның 22 июлендәге 123-ФЗ номерлы Федераль законның 63 маддәсе (2018 елның 27 декабрдәге 123-ФЗ редакциясендә) "Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында техник регламент"

(алга таба - 123-ФЗ номерлы) нигезендә янғын куркынычсызлыгы чараларын гамәлгә ашырырга кирәк.

СП 4.13130.2013 "Янғынга каршы тору системаларының 4.14 нче пункты нигезендә Яклау объектларында янғын таралуны чикләү. Күләмле-планлаштыру һәм конструктив чишелешләргә таләпләр», бер-ике катлы индивидуаль төзелеш булган авыл жирлекләрен төзү чикләреннән урманчылыктарда (урман паркларында) урман утыртмаларына кадәр янғынга каршы ераклыктар 30 метрдан да ким булмаска тиеш.

123-ФЗ маддәсе нигезендә, жир асты газ үткәргечләренә күчәреннән торак пунктларга, аерым сәнәгать һәм авыл хужалыгы оешмаларына, биналарга һәм корылмаларга кадәр янғынга каршы ераклыктар «Техник жайга салу турында» Федераль закон нигезендә кабул ителгән техник регламентлар билгеләгән минималь таләпләргә туры килергә тиеш, бу объектлар өчен, эш басымы дәрәжәсенә, диаметрына, объектларның жаваплылык дәрәжәсенә карап.

Янғынга каршы гидрантларны "СП 8.130.2009" нигезендә урнаштырырга кирәк. Кагыйдәләр жыелмасы. Янғынга каршы яклау системалары. Янғынга каршы тышкы су белән тәмин итү чыганакалары. Янғын куркынычсызлыгы таләпләре". Россия Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының 2009 елның 25 мартындагы 178 боерыгы белән (09.12.2010 ред.) Суүткәргеч челтәрдә янғын гидрантларын урнаштыру, янғын сүндерү жиңсәләре озынлыгын исәпкә алып, әлеге челтәр аша хезмәт күрсәтүче теләсә кайсы бинаның, корылманың яисә аның бер өлешенә янғынны сүндерүне тәмин итәргә тиеш.

«Янғыннан ирекле саклау турында» 2011 елның 6 маендагы 100-ФЗ номерлы Федераль закон (22.02.2017 ел) нигезендә ирекле янғын сагы булдыруны күздә тотарга кирәк.

5. ТЕХНИК-ИКТЫСАДЫЙ КҮРСӘТКЕЧЛӘР

5.1 нче таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Иштуган авыл жирлегенә территориясеннән файдалану балансы

№ т/б	Территория исеме	Гамәлдәге хәл (2019 ел).		Хисап срогы (2040 ел.)	
		га	%	га	%
Иштуган авыл жирлегенә гомуми мәйданы, шул исәптән:		2781,1350	100,0	2781,1350	100,0
1	Торак пунктлар территорияләре, шул исәптән:	72,2071	2,6	81,1299	2,9
1.1	- Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	72,2071	2,6	81,1299	2,9
2	Житештерү зоналары, инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы зоналары, шул исәптән:	41,8448	1,5	34,2539	1,2
2.1	- транспорт инфраструктурасы зонасы	34,2363	1,2	34,2363	1,2
2.2	- инженерлык инфраструктурасы зонасы	0,0176	0,006	0,0176	0,006
2.3	- житештерү зонасы	7,5909	0,3	-	-
3	Авыл хужалыгы кулланылышы зонасы, шул исәптән:	2,2908	0,08	2,2908	0,08
3.1	- авыл хужалыгы предприятиеләренә житештерү зонасы	2,2908	0,08	2,2908	0,08
4	Рекреацион билгеләнештәге зоналар, шул исәптән:	2580,1398	92,7	2580,1398	92,7
4.1	- ял зонасы	0,6186	0,02	0,6186	0,02
4.2	- урманнар зонасы	2579,5212	92,7	2579,5212	92,7
5	Акваторияләр зонасы	1,2421	0,04	1,2421	0,04
6	Калдыкларны саклау һәм күмү зонасы	0,0186	0,0007	0,0186	0,0007
7	Башка зоналар	83,3918	3,2	82,0599	3,2

5.2 нче таблица

Генераль план проектының төп техник-икътисады күрсәткелләре

№ т/б	Күрсәткелнең атамасы	Үлчәү берәмлеге	Башлангыч ел	Беренче чират (2025 ел)	Исәп-хисап срогы (2040 ел.)
1.	Халык				
1.1	Даими халык саны - барлыгы, шул исәптән	кеше.	600	596	587
	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	кеше.	600	596	587
2.	Торак фонды				
2.1	Даими халык өчен торак фонды - барлыгы, шул исәптән	мең кв.м	12,76	12,76	12,76
	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	мең кв.м	12,76	12,76	12,76
2.2	Даими халык өчен яңа торак төзелеш - барлыгы, шул исәптән.	мең кв.м	-	-	-
	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	мең кв.м	-	-	-
3.	Халыкка социаль һәм мәдәни-көнүреш хезмәт күрсәтү объектлары				
3.1	Мәктәпкәчә мәгариф оешмалары, шул исәптән.	урыны	45	45	45
	гамәлдәге саклана торган		-	45	45
	- яңа төзелеш		-	-	-

№ т/б	Күрсәткечнең атамасы	Үлчәү берәмлеге	Башлангыч ел	Беренче чират (2025 ел)	Исәп-хисап срогы (2040 ел.)
3.2	Гомуми белем бирү оешмалары, шул исәптән.	урыны	160	160	160
	гамәлдәге саклана торган		-	160	160
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.3	Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары, шул исәптән	урыны	40	82	82
	гамәлдәге саклана торган		-	40	82
	- яңа төзелеш		-	42	-
3.4	Дәвалау-профилактика медицина оешмалары, шул исәптән.	бер сменага килүчеләр саны	20	20	20
	гамәлдәге саклана торган		-	20	20
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.5	Мәдәният йортлары, авыл клублары, шул исәптән	урыны	200	300	300
	гамәлдәге саклана торган		-	200	300
	- яңа төзелеш		-	100	-
3.6	Китапханәләр, шул исәптән.	мең нөсхә	7,2	7,2	7,2
	гамәлдәге саклана торган		-	7,2	7,2
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.7	Спорт заллары, шул исәптән	Идән майданы кв.м	205	205	205
	гамәлдәге саклана торган		-	205	205
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.8	Яссы спорт корылмалары, шул исәптән.	кв.м	3000	3000	3000
	гамәлдәге саклана торган		-	3000	3000
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.9	Сәүдә предприятиеләре, шул исәптән	кв.м. сәүдә майданы	136	179	179
	гамәлдәге саклана торган		-	136	179
	- яңа төзелеш		-	43	-
3.10	Көн күрешк хезмәтә күрсәтү предприятиеләре, шул исәптән	эш урыны	-	2	2
	гамәлдәге саклана торган		-	-	2
	- яңа төзелеш		-	2	-
3.11	Жәмәгать туклануы предприятиеләре, шул исәптән	утырту урыннары	-	24	24
	гамәлдәге саклана торган		-	-	24
	- яңа төзелеш		-	24	-
3.12	Элемтә бүлекләре, шул исәптән	объект	1	1	1
	гамәлдәге саклана торган		-	1	1
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.13	Банк бүлекләре, филиаллары, шул исәптән	объект	-	1	1
	гамәлдәге саклана торган		-	-	1
	- яңа төзелеш		-	1	-
3.14	Полиция, шул исәптән.	кеше.	1	1	1
	гамәлдәге саклана торган		-	1	1
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.15	Жәмәгать бәдрәфләре, шул исәптән	прибор	-	1	1
	гамәлдәге саклана торган		-	-	1
	- яңа төзелеш		-	1	-
4.	Халыкка ритуаль хезмәт күрсәтү				
4.1	Зиратларның гомуми майданы	га	0,5297	0,5297	0,5297
5.	Транспорт инфраструктурасы				
5.1	Гомуми файдаланудагы автомобиль юлларының озынлыгы - барлыгы, шул исәптән:	км	13,6	13,6	13,6

№ т/б	Күрсәткечнең атамасы	Үлчәү берәмлеге	Башлангыч ел	Беренче чират (2025 ел)	Исәп-хисап срогы (2040 ел.)
5.1.1	Федераль эһәмияттәге	км	-	-	-
5.1.2	Төбәк яисә муниципальара эһәмияттәге	км	9,3	9,3	9,3
5.1.3	Жирле эһәмияттәге	км	4,3	4,3	4,3
6	Инженерлык инфраструктурасы				
6.1	Су белән тәэмин итү				
	- Су куллану	Куб. м./ тәүлеккә	209,40	208,36	206,03
6.2	Канализация				
	- юынты суларның гомуми килү күләме	Куб. м./ тәүлеккә	105,00	104,30	102,73
6.3	Санитар чистарту				
	- ККК күләме	т/ел	197,19	238,87	249,73
	- ККК өчен контейнерлар	данә	-	9	9
6.4.	Жылылык белән тәэмин итү				
	- Котельныйларның гомуми саны	данә	-	1	1
6.5.	Газ белән тәэмин итү				
	- Еллык газ тоту	мең нм3 / ел	132,00	131,12	129,14
6.6.	Электр белән тәэмин итү				
	- еллык электр куллану	мең кВт.сәг./ел	1302,00	1293,32	1273,79
	- исәп-хисап куәте	кВт	208,90	208,48	208,21
	- трансформатор подстанцияләренең гомуми куәте	кВА	222,23	221,78	221,50
6.7.	Аз токлы челтәрләр				
	- телефоннар саны	данә	105	131	131

6. ФАЙДАЛАНЫЛГАН ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ

Норматив-хокукый актлар

1. Россия Федерациясе Шәһәр төзелешенең 2004 елның 29 декабрдәге 190-ФЗ номерлы кодексы(үзгәрешләр һәм өстәмэләр белән).
2. 2001 елның 25 октябрдәге 136-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Жир кодексы (үзгәрешләр һәм өстәмэләр белән).
3. 2006 елның 3 июндәге 74-ФЗ номерлы Су кодексы (үзгәрешләр һәм өстәмэләр белән).
4. 2006 елның 4 декабрдәге 200-ФЗ номерлы урман кодексы (үзгәрешләр һәм өстәмэләр белән).
5. 1994 елның 30 ноябрдәге 51-ФЗ номерлы Гражданлык кодексы (үзгәрешләр һәм өстәмэләр белән).
6. 2004 елның 29 декабрдәге 190 номерлы Шәһәр төзелеше кодексы (27.12.2019 ел).
7. «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон (үзгәрешләр һәм өстәмэләр белән).
8. «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният ядкарьләре) турында» 2002 елның 25 июндәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон (үзгәрешләр һәм өстәмэләр белән).
9. «Жирләргә яисә жир кишәрлекләрен бер категориядән икенчесенә күчерү турында» 2004 елның 21 декабрдәге 172-ФЗ номерлы Федераль закон (үзгәрешләр һәм өстәмэләр белән).
10. «Дәүләт һәм муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыру турында» 2001 елның 21 декабрдәге 178-ФЗ номерлы Федераль закон (үзгәрешләр һәм өстәмэләр белән).
11. «Дәүләт реестрлары белешмәләрендә каршылыкларны бетерү һәм жир кишәрлегенең билгеле бер жирләр категориясенә каравын билгеләү максатларында Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2017 елның 29 июлдәге 280 номерлы Федераль закон.
12. «Халыкны һәм территорияләргә табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау турында» 1994 елның 21 декабрдәге 68нче номерлы Федераль закон (03.07.2019 редакциясендә)
13. «Биналарның һәм корымаларның куркынычсызлыгы турында техник регламент»2009 елның 30 декабрдәге 384нче номерлы Федераль закон (02.07.2013 ред.)
14. «Куркыныч житештерү объектларының сәнәгать куркынычсызлыгы турында» 1997 елның 21 июлдәге 116 номерлы Федераль закон
15. "Ирекле янгын сагы турында» 2011 елның 6 маендагы 100нче номерлы Федераль закон
16. «Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында техник регламент» 2008 елның 22 июлдәге 123нче номерлы Федераль закон
17. «2019 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәт күрсәтүләр белән тәмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында» 2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары (үзгәрешләр һәм өстәмэләр белән).

18. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының "Язгы ташу чорында су басу (су басу) ихтималы зоналарына элэгүче Татарстан Республикасы торак пунктлары исемлеге" 2019 елның 16 февралендәге 301-р номерлы карары

19. «Эре янгынарны сүндерү, Татарстан Республикасы территориясендә зур янгынарны сүндерү, гадәттән тыш хәлләрне һәм аварияләрне бетерү өчен көчләрне һәм янғын саклау чараларын жәлеп итү планын раслау турында» 2004 елның 11 октябрендәге 447 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары

20. "Кешеләрнең гомеренә һәм сәламәтлегенә турыдан-туры куркыныч янауы табигать күренешләре һәм техноген процесслар барлыкка килү куркынычына дучар булган территорияләр халкына ашыгыч хәбәр итү зоналары исемлеген раслау турында" 2013 елның 21 ноябрендәге 899 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары

21. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

22. «Саба муниципаль районы» муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

23. СНИП 2.07.01-89 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

24. СП 42.13330.2016 "Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» ярдәмче программасы «СНИП 2.07.01-89» Актуальләштерелгән редакциясе

25. "Гражданнар оборонасы буенча инженер-техник чаралар" СП 165.1325800.2014 Актуальләштерелгән редакция СНИП 2.01.51-90

26. Татарстан Республикасының шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары. Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары белән расланган (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

27. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативлары.

28. СанПиН 2.4.1.3049-13 "Мәктәпкәчә мәгариф оешмаларында эш режимын урнаштыруга, тотуга һәм оештыруга санитар-эпидемиологик таләпләр". РФ Баш дәүләт санитария табибының 2013 елның 15 маендагы 26 номерлы карары белән расланган (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

29. СанПиН 2.4.2.2821-10 «Гомуми белем бирү учреждениеләрендә белем бирү шартларына һәм оештыруга санитар-эпидемиологик таләпләр» РФ Баш дәүләт санитария табибының 2010 елның 29 декабрендәге 189 номерлы карары белән расланган (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

30. «Балаларга өстәмә белем бирү мәгариф оешмаларының эш режимын урнаштыруга, эчтәлегенә һәм оештыруга санитар-эпидемиологик таләпләр" Санитар-эпидемиологик кагыйдәләр һәм нормативлар СанПиН 2.4.3172-14 .(РФ

Баш дәүләт санитар табибының 2014 елның 4 июлендәге 41 номерлы карары белән расланган).

31. СанПиН 2.1.3.2630-10 "Медицина эшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешмаларга санитар-эпидемиологик таләпләр" (раслаулар). РФ Баш дәүләт санитария табибының 2010 елның 18 маендагы 58 номерлы карары белән (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

32. Кагыйдәләр жыйнагы 62.13330.2011 "СНиП 42-01-2002. Газ бүлү системалары" Актуальләштерелгән редакция СНиП 42-01-2002 (РФ Төбәк үсеше министрлыгының 2010 елның 27 декабрдәге 780 номерлы боерыгы нигезендә).

33. СП 42-101- 2003 «Металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча гомуми нигезләмәләр».

34. СП 131.13330.2012 "Төзелеш климатологиясе". СНиП 23-01-99 Актуальләштерелгән редакциясе.

35. СП 116.13330.2012 "Территорияләрне, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженер яклау". СНиП 22-02-2003 Актуальләштерелгән редакциясе

36. СП 115.13330.2016 "Куркыныч табигый йогынтыларның геофизикасы". СНиП 22-01-95 Актуальләштерелгән редакциясе

37. СП 14.13330.2018 "СНиП II-7-81. Сейсмик районнарда төзелеш ". Актуальләштерелгән редакция.

38. СП 4.130.2013 "Янгынга каршы көрәш системалары. Яклау объектларында янғын таралуны чикләү. Күләмле-планлаштыру һәм конструктив карарларга таләпләр»

39. СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03 "Санитар-яклау зоналары һәм предприятиеләр, корылмалар һәм башка объектларның санитар классификациясе" (РФ Баш дәүләт санитария табибының 2007 елның 25 сентябрдәге 74 нче номерлы карары белән расланган. (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

40. СНиП 2.04.01-85 «Эчке суүткәргеч һәм биналарны канализацияләү».

41. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен су белән тәмин итү һәм канализацияләү (СНиП 2.07.01-89).

42. СНиП 41-02-2003 "Жылылык челтәрләре".

43. ГОСТ Р 22.2.10-2016 «Гадәттән тыш хәлләрдә куркынычсызлык. Территориаль планлаштыру документларын эшлөгәндә гражданнар оборонасы чараларын, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чараларын нигезләү һәм исәпкә алу тәртибе»

44. ГОСТ Р 22.2.10-2016 «Гадәттән тыш хәлләрдә куркынычсызлык. Территориаль планлаштыру документларын эшлөгәндә гражданнар оборонасы чараларын, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чараларын нигезләү һәм исәпкә алу тәртибе»

45. РД 34.20.185-94 "Шәһәр электр челтәрләрен проектлау инструкциясе".

46. СО 153-34.48.519-2002 «0.4-35 кВ көчәнеше һава электр линияләрендә элементә жепселле-оптик линияләрен проектлау, төзү һәм эксплуатацияләү кагыйдәләре.

Федераль программалар

1. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2019 елның 13 февралендәге 207-р номерлы карары белән расланган 2025 елга кадәрге чорга Россия Федерациясенең пространство үсеше стратегиясе. (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

2. РФ Президентының 2017 елның 13 маендагы 208 номерлы Указы белән расланган 2030 елга кадәрге чорга Россия Федерациясенең икътисадый куркынычсызлык стратегиясе.

3. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2013 елның 19 мартындагы 384-р номерлы күрсәтмәсе (2019 елның 29 гыйнварына үзгәрешләр белән) белән расланган , федераль аһәмияттәге автомобиль юллары федераль транспорты (тимер юл, һава, диңгез, эчке су, торба үткәргеч) өлкәсендә Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру схемасы.

4. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2016 елның 1 августындагы 1634-р номерлы күрсәтмәсе (2019 елның 26 мартына үзгәрешләр белән) белән расланган Россия Федерациясенең энергетика өлкәсендәге территориаль планлаштыру схемасы.

5. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2012 елның 28 декабрәндәге 2607-р күрсәтмәсе белән расланган Россия Федерациясенең сәламәтлек саклау өлкәсендә территориаль планлаштыру схемасы.

6. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2013 елның 26 февралендәге 247-р күрсәтмәсе белән расланган Россия Федерациясенең югары һөнәри белем өлкәсендәге территориаль планлаштыру схемасы.

Республика программалары

1. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен раслау турында» 2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

2. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру чаралары планын раслау турында» 2015 елның 25 сентябрәндәге 707 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

3. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2008 елның 22 октябрәндәге 763 номерлы карары (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән) белән расланган «2020 елга кадәр һәм 2030 елга кадәр чорга Татарстан Республикасының житештерү көчләрен үстерү һәм урнаштыру» программасы.

4. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 21 сентябрәндәге 2521-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган янәшәдәге территорияләрне төзекләндерү белән мәктәпкәчә мәгариф оешмалары биналарын капитал ремонтлауга Татарстан Республикасы бюджетыннан жибәрелә торган акчаларны бүлү.

5. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 25 декабрәндәге 3626-р күрсәтмәсе белән расланган 2019 елда Татарстан Республикасы торак пунктларында төзелергә, капитал ремонтланырга һәм реконструкцияләнергә тиешле халыкны эчәргә яраклы су белән тәэмин итү объектлары исемлеге.

Муниципаль программалар

1. 2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының социаль-иқтисадый үсеш стратегиясе;
2. Иштуган авыл жирлегенең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы;
3. Иштуган авыл жирлегенең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы.

Башка әдәбият

1. Татарстан Республикасының тарихи һәм мәдәни һәйкәлләр жыентыгы . - Т.І. - Административ районнар. - Казан: «Мастер Лайн» басмасы, 1999 - 460 б.
2. Татарстан Республикасы Мәдәният министрлығы тарафыннан 2014 елның 12 апрелдә бирелгән, Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең торак пунктларында гамәлдәге мәдәният һәм сәнгать объектлары исемлеге, Татарстан Республикасының мәдәни мирас объектлары исемлеге һәм ачыкланган объектлар исемлеге, Татарстан Республикасының мәдәни мирас объекты билгеләре булган объектлар исемлеге
3. Татарстан Республикасында тарихи һәм мәдәни күчемсез һәйкәлләрне өйрәнү, саклау, реставрацияләү һәм куллану: Мәгълүмат жыентыгы. 2-3 басма Тарих һәм мәдәният һәйкәлләре. Тарихи-мәдәни территорияләр. Тарихи шәһәрләр - Казан: «Карпол», 2001 - 335 б.

Фонд материаллары

1. Саба муниципаль районының Иштуган авыл жирлеге администрациясе тарафыннан бирелгән мәгълүматлар.
2. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2011 елның 21 февралдәге 134 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы (Министрлар Кабинетының 2017 елның 15 августындагы 577 номерлы карары редакциясендә);
3. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының 2012 елның 19 декабрдәге 165 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы Саба муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы.

7. КУШЫМТАЛАР

1 кушымта

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының 2020 елның 24 мартындагы 513-п номерлы Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы авыл жирлекләренен генераль планнары проектларын эзерләү турындагы карары

2 кушымта

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иштуган авыл жирлегенен 2019 нчы елның 19 нчы декабрдә кабул ителгән 494 нче номерлы генераль планы проекты составында Гражданныр оборонасы буенча чаралар, гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар исемлеген эшләү өчен беренчел мәгълүматлар һәм таләпләр.

3 кушымта

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының хаты (Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иштуган авыл жирлегенә зиратларының факттагы чикләре буенча мәгълүмат белән хат), №3224/И 01.11.2019.

4 кушымта

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының 2020 елның 16 июлендәге 1104 номерлы хаты (торак пункт һәм гамәлдә булмаган цемент заводы арасында урнашкан жир кишәрлеген Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе чикләренә кертү өчен нигез булып торган хат).

5 кушымта

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының 2020 елның 3 августындагы 1188 номерлы хаты (торак пункт чикләренә кадастр номерлары 16:35:220119:3, 16:35:220119:10 булган жир кишәрлекләрен кертү өчен нигез булып торучы хат)

РЕСПУБЛИКА
ТАТАРСТАНТАТАРСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ
КОМИТЕТ САБИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНАСАБА МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫНЫҢ БАШКАРМА
КОМИТЕТЫ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

24.03.2020

КАРАР

№ 513-п

О подготовке проекта Генеральных планов
сельских поселений Сабинского
муниципального района Республики Татарстан

В соответствии с частью 2 статьи 24 Градостроительного кодекса Российской Федерации и частью 4 статьи 14 Федерального закона от 06 октября 2003 №131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» частью 5 статьи 15 Закона Республики Татарстан от 28.07.2004 №45-ЗРТ «О местном самоуправлении в Республике Татарстан» учитывая, что полномочия органов местного самоуправления сельских поселений являются вопросами местного значения муниципальных районов и решаются на территориях сельских поселений органами местного самоуправления муниципального района Исполнительный комитет Сабинского муниципального района Республики Татарстан

ПОСТАНОВЛЯЕТ:

1. Начать подготовку проекта Генеральных планов сельских поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан.
2. Отделу инфраструктурного развития Исполнительного комитета Сабинского муниципального района Республики Татарстан подготовить проекты Генеральных планов следующих сельских поселений Сабинского муниципального района:
 - Большеныртинское сельское поселение Сабинского муниципального района Республики Татарстана;
 - Верхнесиметское сельское поселение Сабинского муниципального района Республики Татарстана;
 - Иштуганское сельское поселение Сабинского муниципального района Республики Татарстана;
 - Кильдебякское сельское поселение Сабинского муниципального района Республики Татарстана;
 - Нижнешитцинское сельское поселение Сабинского муниципального района Республики Татарстана;
 - Мичанское сельское поселение Сабинского муниципального района Республики Татарстана.
3. Опубликовать настоящее постановление на официальном сайте Сабинского муниципального района по адресу: <http://saby.tatarstan.ru>.
4. Контроль за исполнением настоящего постановления возложить на Рамазанова Э.Д., заместителя начальника отдела инфраструктурного развития Исполнительного комитета Сабинского муниципального района.

Руководитель

М.Р. Ишниязов

**ИСХОДНЫЕ ДАННЫЕ И ТРЕБОВАНИЯ ДЛЯ РАЗРАБОТКИ ПЕРЕЧНЯ
МЕРОПРИЯТИЙ ПО ГРАЖДАНСКОЙ ОБОРОНЕ, МЕРОПРИЯТИЙ ПО
ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ ЧРЕЗВЫЧАЙНЫХ СИТУАЦИЙ,**

в составе проекта

**«Генеральный план Иштуганского сельского поселения
Сабинского муниципального района Республики Татарстан»**

г.Казань

№ 495 от 19 декабря 2019
(Иск. № 484/04 от 12.11.2019)

От кого: **Министерство по делам
гражданской обороны и чрезвычай-
ным ситуациям Республики Татар-
стан**

Кому: **ГБУ «Фонд пространственных
данных»**

В соответствии с запросом ГБУ «Фонд пространственных данных» сообщая исходные данные и требования для разработки перечня мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций, включаемые в задание на разработку градостроительной документации «Генеральный план Иштуганского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан».

1. Для разработки перечня мероприятий по гражданской обороне:

Основные положения плана гражданской обороны поселения:

проектируемая территория к группам по гражданской обороне не относится, на территории организаций, отнесенных к категории по гражданской обороне, не имеется;

данная территория не попадает в зоны возможного химического заражения, возможных разрушений, возможного радиоактивного заражения и возможного катастрофического затопления;

строительство защитных сооружений гражданской обороны не требуется.

**Основные положения планов гражданской обороны отраслей промышлен-
ности, размещенных и размещаемых на территории поселения:**

размещение новых промышленных предприятий планировать в соответствии с требованиями «СП 165.132.5800.2014 Актуализированная редакция «СНиП 2.01.51-90 «Инженерно-технические мероприятия по гражданской обороне».

Расселение:

требования к формированию систем расселения, групповых систем населенных мест районов рассредоточения и эвакуации населения предусмотреть в соответствии «СП 165.132.5800.2014 Актуализированная редакция «СНиП 2.01.51-90 «ИТМ по ГО»;

численность рассредоточиваемого, эвакуируемого населения, расселяемого в загородной зоне на первую очередь и расчетный срок – в соответствии с Планом гражданской обороны и защиты населения Сабинского муниципального района РТ;

размещение сборно-эвакуационных (приемно-эвакуационных) пунктов – в соответствии с Планом гражданской обороны и защиты населения Сабинского муниципального района РТ.

Инженерные коммуникации:

требования по системе водо-снабжения – согласно «СП 165.132.5800.2014 Актуализированная редакция «СНиП 2.01.51-90 «ИТМ по ГО»;

требования к устойчивому электроснабжению – согласно «СП 165.132.5800.2014 Актуализированная редакция «СНиП 2.01.51-90 «ИТМ по ГО»;

требования по системе оповещения гражданской обороны предусмотреть в соответствии с указом Президента РФ от 13.11.2012г. № 1522 «О создании комплексной системы экстренного оповещения населения об угрозе возникновения или о возникновении чрезвычайных ситуаций» (необходима установка речевой сиренной установки с подключением к ЕДДС района).

2. Для разработки перечня мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера необходимо учесть следующее:

опасные природные процессы и явления определить по результатам инженерно-геологических изысканий, выполнение инженерно-геологических изысканий обязательно;

существующие потенциально опасные объекты, аварии на которых могут привести к образованию зон чрезвычайных ситуаций в Сабинском муниципальном районе:

- ООО «Газпром трансгаз Казань» (Площадка компрессорной станции "Арская" Шеморданского ЛПУМГ (422050, Сабинский район, п. Шемордан), Станция газораспределительная АГРС Ташкент-2 Нижние Штыцы Константиновского ЛПУМГ (422067, Сабинский район, с. Нижние Штыцы, АГРС), Станция газораспределительная АГРС-10 Сабаши Константиновского ЛПУМГ (422062, Сабинский район, с. Сабаши, АГРС), Станция газораспределительная АГРС-10 Богатые Сабы Константиновского ЛПУМГ (422060, Сабинский район, р.ц. Богатые Сабы, АГРС).

3. Основные нормативные и методические документы, рекомендуемые для использования при разработке перечня мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций:

Перечень основных нормативных и методических документов, рекомендуемых для использования при проектировании перечня мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению ЧС, приведен в ГОСТ Р 22.2.10-2016 «Безопасность в чрезвычайных ситуациях. Порядок обоснования и учета мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера при разработке документов территориального планирования».

Дополнительные требования:

1. Перечень мероприятий проекта строительства должен быть разработан в строгом соответствии с требованиями ГОСТ Р 22.2.10-2016 «Безопасность в чрезвычайных ситуациях. Порядок обоснования и учета мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера при разработке документов территориального планирования» с обязательным представлением текстового и графического материала.

2. Для отображения вопросов перечня мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций разработать:

- основные технико-экономические показатели перечня мероприятий по гражданской обороне в генеральном плане;
- план сетей водоснабжения и канализации;
- схему газоснабжения;
- схему теплоснабжения;

схему сетей радиовещания и телевидения, обеспечивающих устойчивую работу системы централизованного оповещения гражданской обороны.

3. Выполненный перечень мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению ЧС в составе проекта «Генеральный план Иштуганского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан» согласовать с министерством по делам гражданской обороны и чрезвычайным ситуациям Республики Татарстан.

4. Выполненный перечень мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению ЧС в составе проекта «Генеральный план Иштуганского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан» представить на экспертизу согласно постановлению Правительства Российской Федерации от 5 марта 2007 г. № 145 «О порядке организации и проведения государственной экспертизы проектной документации и результатов инженерных изысканий» в составе проекта.

Настоящие исходные данные действительны в течение 3-х лет с момента выдачи.

Заместитель министра

Н.В. Суржко

РУКОВОДИТЕЛЬ
ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО
КОМИТЕТА САБИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
422060, Республика Татарстан, Сабинский район,
п.г.т. Богатые Сабы, ул. Г.Закирова, 52

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
САБА МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫНЫҢ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ
ЖИТӘКЧЕСЕ

422060, Татарстан Республикасы, Саба районы,
Байлар Сабасы ш.т.п., Г.Закиров урамы, 52 йорт

тел. (84362) 2-31-33, 2-31-44, факс (84362) 2-31-74, e-mail: saba@tatar.ru, www.saby.tatarstan.ru

№ _____ от _____

На № 451/03 от 29.10.2019

Директору ГБУ «Фонд
пространственных данных
Республики Татарстан»
Р.В. Комарову

Уважаемый Руслан Викторович!

По Вашему запросу информация по фактическим границам кладбищ Большенуртинского, Верхнесиметского, Иштуганского, Кильдебякского, Мичанского, Нижнешитцинского сельских поселений Сабинского муниципального района Республики Татарстан с указанием поворотных точек в виде таблиц координат в системе МСК-16 направлена на электронные адреса ГБУ ФПД РТ Давлятова Мария Андреевна - Mariya.Davlyatova@tatar.ru и dimaganchurin@mail.ru 31 октября 2019г.

С уважением,

М.Р. Ишниязов

(без подписи на бумажном экземпляре
для отправки в электронной форме)

Шакирзянова М.Ф.,
2-32-73

РУКОВОДИТЕЛЬ
ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО
КОМИТЕТА САБИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
422060, Республика Татарстан, Сабинский район,
п.г.д. Богатые Сабы, ул. Г.Закирова, 52

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
САБА МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫНЫҢ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ
ЖИТӨКЧЕСЕ

422060, Татарстан Республикасы, Саба районы,
Байлар Сабасы ш.п.д., Г.Закиров урамы, 52 йорт.

тел. (84362) 2-31-33, 2-31-44, факс (84362) 2-31-74, e-mail: saba@tatar.ru, www.saby.tatarstan.ru

№ _____ от _____
на № _____ от _____

Директору ГБУ «Фонд
пространственных данных
Республики Татарстан»
Р.В. Комарову

По генплану Иштуганского
сельского поселения

Уважаемый Руслан Викторович!

Исполнительным комитетом Сабинского муниципального района Республики Татарстан принято решение о размещении в недействующих корпусах нежилых зданий расположенных между населенным пунктом Иштуган и недействующим цементным заводом (далее – рассматриваемая площадка) помещений административного назначения.

В связи с этим прошу Вас при разработке генерального плана Иштуганского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан включить рассматриваемую площадку в границы населенного пункта Иштуган с учетом размещения объектов административного назначения.

Дополнительно сообщаем, что границы рассматриваемой площадки были предоставлены в ГБУ «Фонд пространственных данных Республики Татарстан» нарочно.

М.Р. Ишниеязов

(без подписи на бумажном экземпляре
для отправки в электронной форме)

Рамазанов Э. Д.
8(84362)2-36-44

5 кушымта

РУКОВОДИТЕЛЬ
ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО
КОМИТЕТА САБИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
422060, Республика Татарстан, Сабинский район,
п.г.т. Богатые Сабы, ул. Г.Закирова, 52

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
САБА МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫНЫҢ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ
ЖИТӨКЧЕСЕ

422060, Татарстан Республикасы, Саба районы,
Байлар Сабасы ш.д.д., Г.Закиров урамы, 52 йорт

тел. (84362) 2-31-33, 2-31-44, факс (84362) 2-31-74, e-mail: saba@tatar.ru, www.saby.tatarstan.ru

№ _____ от _____

на № _____ от _____

Директору ГБУ «Фонд
пространственных данных
Республики Татарстан»
Р.В. Комарову

По генплану Иштуганского
сельского поселения

Уважаемый Руслан Викторович!

Для дальнейшего эффективного использования промышленной площадки примыкающего к п.р.ж.д. Иштуган прошу Вас включить в границу п.р.ж.д. Иштуган земельные участки с кадастровыми номерами: 16:35:220119:3, 16:35:220119:10.

М.Р. Ишнязов

(без подписи на бумажном экземпляре
для отправки в электронной форме)

Рамазанов Э. Д.
8(84362)2-36-44

**“Татарстан Республикасының пространство мәгълүматлары фонды”
дәүләт бюджет учреждениесе**

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ИШТУГАН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ
ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫ**

Территориаль планлаштыру турында Нигезләмә

Казан 2020

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы
Иштуган авыл жирлегенең генераль планы
ПРОЕКТЫ СОСТАВЫ

№ т/б	Атамасы	бит/битләр номеры
1 Том Генераль план		
Текст материаллары		
1	Территориаль планлаштыру турында Нигезләмә	29
График материаллар		
2	Жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларын планлаштырып урнаштыру картасы М1:10000	1/1
3	жирлек составына керүче торак пунктларның чикләре (шул исәптән төзелә торган торак пунктларның чикләре) картасы М1:10000	2/1
4	Жирлекнең функциональ зоналары картасы М1:10000	3/1
Кушымта		
5	Торак пунктлар чикләре турында белешмәләр	7
Том 2 Генераль планын нигезләү буенча материаллар		
Текст материаллары		
1	Аңлатма язуы	95
2	Әйләнә-тирә мохитне саклау. Аңлатма язуы	38
График материаллар		
3	Жирлек территориясен заманча файдалануның картасы М1:10000	1/1
4	Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы янаган территорияләр, гражданнар оборонасы чаралары картасы М1:10000	2/1
5	Инженерлык инфраструктурасы картасы М1:10000	3/1
6	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар картасы (гамәлдәге урыны) М1:10000	4/1
7	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар картасы (проект тәкъдире) М1:10000	5/1

ЭЧТӘЛЕК

1. КЕРЕШ.....	100
2. САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ИШТУГАН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ ТУРЫНДА ГОМУМИ МЭГЪЛҮМАТ	97
3. САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ИШТУГАН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫ БУЕНЧА ФЕДЕРАЛЬ, РЕГИОНАЛЬ ҺӘМ ЖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТКӘ ИЯ ЧАРАЛАР ИСЕМЛЕГЕ	98
3.1. Гомуми оештыру чаралары	98
3.2. Сәнәгать житештерүен үстерү чаралары	98
3.3. Агросәнәгать комплексын үстерү чаралары.....	98
3.4. Урман комплексын үстерү чаралары	100
3.5. Торак инфраструктурасын үстерү чаралары	100
3.6. Халыкка хезмәт күрсәтү системасын үстерү чаралары.....	100
3.7. Зиратларны үстерү чаралары	104
3.8. Туристлык-рекреация территорияләрен үстерү чаралары	104
3.9. Транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерү чаралары.....	106
3.10. Торак пунктларның чикләрен билгеләү буенча чаралар.....	108
3.11. Әйләнә-тирә мохитне саклау буенча чаралар	112
3.12. Инженерлык инфраструктурасын үстерү чаралары	113
3.13. Гражданнар оборонасы, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чаралары.....	116
4. ФУНКЦИОНАЛЬ ЗОНА ПАРАМЕТРЛАРЫ	117
2.4; 2.7.1; 3.1.1; 3.9.1; 4.9.1.1; 4.9.1.2; 4.9.1.3; 4.9.1.4; 7.1.1; 7.1.2; 7.2.2; 7.2.3; 7.3; 7.4; 7.6; 11.1, 11.2; 11.3; 12.0.1; 12.0.2	118
1. ТЕРРИТОРИЯНЕҢ ТАБИГый ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ	125
1.1 Рельеф һәм геоморфология	125
1.2 Геологик төзелеш	125
1.3 Тектоника һәм сейсмиклык.....	125
1.4 Файдалы казылмалар	125
1.5 Гидрогеологик шартлар.....	126
1.6 Өске сулар.....	126
1.7 Климат характеристикасы	126
1.8 Ландшафтлар, туфрак катламы, хайваннар һәм үсемлекләр дөньясы.....	130
1.9 Куркыныч инженер-геологик процесслар һәм күренешләр	131
2. ӘЙЛӘНӘ-ТИРӘ МОХИТНЕҢ ХӘЗЕРГЕ ТОРЫШЫН БӘЯЛӘУ.....	131
2.1 Атмосфера һавасының торышын бәяләү	131
2.2 Су ресурсларының торышын бәяләү.....	132
2.3 Жир ресурсларының торышын бәяләү.....	133
2.4 Житештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү.....	133
2.5 Зиратлар белән вәзгыять.....	134
2.6 Акустик режим. Радиацион-гигиена торышы һәм электр магнит нурланышы.....	134
2.7 Яшелләнделгән территорияләрнең торышын бәяләү	134
2.8 Хайваннар һәм үсемлекләр дөньясының торышын бәяләү	134
2.9 Халык сәламәтлеге өчен хәвеф-хәтәрне бәяләү.	135
3. УРМАН ФОНДЫ ЖИРЛӘРЕ.....	135
4. ФАЙДАЛЫ КАЗЫЛМА ЯТМАЛАРЫНЫҢ ТАУ БҮЛЕКЛӘРЕ	138
5. АЕРУЧА САКЛАНА ТОРГАН ТАБИГый ТЕРРИТОРИЯЛӘР	138
6. ТЕРРИТОРИЯНЕ КУЛЛАНУНЫҢ МАХСУС ШАРТЛАРЫ БУЛГАН ЗОНАЛАР 138	
6.1 Житештерү һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары.....	138
6.2 Автомобиль юлларының юл буе полосалары, тиер юлларның саклау зонасы, аэродром яны территориясе	141

6.3 Магистраль яки сәнэгать торбаүткәргечләренә (газүткәргечләр, нефть үткәргечләр һәм нефть продуктлары үткәргечләре, аммиак үткәргечләр) кадәр минималь ераклык зоналары	141
6.4 Магистраль һәм промысел торбаүткәргечләренә (газүткәргечләр, нефть үткәргечләр һәм нефть продуктлары үткәргечләренә, аммиак үткәргечләренә) саклау зоналары	142
6.5 6кВ көчәнешле һәм аннан да күбрәк көчәнешле һава электр линияләренә сак зоналары	143
6.6 Су саклау зоналары, яр бие яклау полосалары һәм яр бие полосалары, балык хужалыгы тыюлыклары зоналары.....	144
6.7 Су басу зоналары.....	147
6.8 Эчә торган һәм хужалык-көнкүрешне су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары	147
6.9 Дәвалау-савыктыру урыннарын, курортларны һәм табигый дәвалау ресурсларын санитар (тау-санитар) саклау округы.....	150
6.10 Саклана торган объектлар зоналары, саклана торган хәрби объектлар зоналары, хәрби объектларның саклау зоналары	150
6.11 Әйләнә-тирә мохитнең торышын күзәтү стационар пунктларының сак зоналары	150
6.12 Махсус сакланылучы табигать территорияләренә (дәүләт табигать тыюлыгы, милли парк, табигать паркы, табигать һәйкәленә) саклау зоналары	150
7.ТЕРРИТОРИЯЛӘРНЕ ТОТРЫКЛЫ ҮСТЕРҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР	151
7.1 Атмосфера һавасын саклау чаралары	151
7.2 Жир өсте һәм жир асты суларын саклау һәм алардан нәтижәле файдалану чаралары	151
7.3 Жир ресурсларын саклау һәм алардан нәтижәле файдалану чаралары.....	152
7.4 Житештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү системасын оптимальләштерү чаралары	152
7.5 Халыкны физик йогынтылардан яклау чаралары	152
7.6 Объектларны житештерүне һәм урнаштыруны оптимальләштерү чаралары	152
7.7 Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарны оештыру һәм алардан файдалану режимын үтәү чаралары	153
7.8 Территориянең табигый-экологик каркасын булдыру чаралары	153
7.9 Махсус сакланылучы табигать территорияләреннән файдалану режимын үтәүгә юнәлдерелгән чаралар	153
7.10 Махсус сакланылучы табигать территорияләрен оештыру чаралары	153
7.11 Хайваннар һәм үсемлекләр дөньясын саклау гамәлләре	153
7.12 Халыкны табигый характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чаралары	154
7.13 Территориянең санитар-эпидемиологик торышын һәм халыкның сәламәтлеген оптимальләштерү чаралары	155
8. ФАЙДАЛАНЫЛГАН ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ.....	156
9. КУШЫМТАЛАР.....	160

• КЕРЕШ

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иштуган авыл жирлегенең Генераль план проекты, проектлауга бирем нигезендә, «Татарстан Республикасының пространство мәгълүматлары фонды» ДБУ тарафыннан эшләнде.

Генераль планны эшләүгә заказчы - Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты.

Саба муниципаль районы Иштуган авыл жирлегенең Генераль планы - шәһәр төзелеше стратегиясен, тормыш эшчәнлеге мохитен булдыру шартлары, жирлек территорияләренең үсеш юнәлешләре һәм чикләре, жирлек составындагы торак пунктларның чикләрен билгеләү һәм үзгәртү, территорияләренең функциональ зоналарын билгеләү һәм үзгәртү, инженерлык, транспорт һәм социаль инфраструктураларны үстерү, тарихи-мәдәни мирас объектларын һәм аеруча саклана торган табигать территорияләрен саклауга, экологик һәм санитария иминлегенә шәһәр төзелеше таләпләрен билгели торган территориаль планлаштыру документы.

Генераль план аны гамәлгә ашыруның түбәндәге вакытлыча срокларына эшләнде:

Генераль планны гамәлгә ашыру буенча беренче чираттагы чаралар билгеләнгән беренче чират - 2025 елга кадәр.

Генераль планның барлык төп проект карарлары планлаштырылган хисап срогы - 2040 елга кадәр.

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 23 статьясы нигезендә Иштуган авыл жирлегенең генераль планы проектына түбәндәгеләр керә:

Текстлы материаллар - территориаль планлаштыруның максатлары һәм бурычларын, территориаль планлаштыру чаралары исемлеген һәм генераль планны гамәлгә ашыру этаплары буенча аларны үтәү эзлеклелеген үз эченә алган нигезләмә.

График материалларда территориаль планлаштыру карталары (схемалары) бар.

Территориаль планлаштыру тәкъдимнәрен нигезләү һәм аңлату максатларында эзерләнә торган проектны нигезләү материаллары авыл жирлегенең генераль планын раслау процессын килештерү һәм тәмин итү өчен, текст һәм график материаллар составында эшләнгән.

Текст материаллары жирлек территориясенә торышын, аны комплекслы үстерү проблемаларын һәм юнәлешләрен анализлауны, территориаль һәм пространство-планлаштыру үсешен нигезләүне, территориаль планлаштыру чаралары исемлеген, аларны гамәлгә ашыру этапларын, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычының төп факторлары исемлеген үз эченә ала.

График материалларда жирлекнең генераль планы проектын нигезләү схемалары бар.

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы (ФЗ-190), «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон (ФЗ-131) нигезендә жирлекнең жирле эһәмияттәге чаралары расланьрга тиеш.

Саба муниципаль районының Иштуган авыл җирлегенең Генераль планы проектын эшлэгәндә түбәндәге материаллар файдаланылды:

- Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2011 елның 21 февралендәге 134 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы (Министрлар Кабинетының 09.07.2020 № 569 карары редакциясендә);

- Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының 2012 елның 19 декабрендәге 165 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы Саба муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы;

- Саба муниципаль районы һәм аның составына керүче Иштуган авыл җирлеге администрациясе тарафыннан бирелгән рәсми белешмәләр.

**• САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ИШТУГАН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
ТУРЫНДА ГОМУМИ МӘГЪЛУМАТ**

Иштуган авыл жирлеге чиге «Саба муниципаль районы» муниципаль берәмлегенен һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән) нигезендә кабул ителде.

Иштуган авыл жирлеге составына әлеге канун нигезендә Иштуган (административ үзәк) тимер юл аерылышы бистәсе керә.

Иштуган авыл жирлеге Татарстан Республикасының төньяк-көнбатышында, Саба муниципаль районының төньяк өлешендә урнашкан. Иштуган авыл жирлеге Саба муниципаль районының Явлаштау, Эзмә, Шәмәрдән, Шекше авыл жирлекләре һәм Татарстан Республикасының Кукмара муниципаль районы белән чиктәш.

Иштуган авыл жирлегенен гомуми мәйданы 2781,1350 га тәшкил итә, шул исәптән Иштуган тимер юл аерылышы бистәсенен мәйданы 72,2071 га (картографик материал буенча).

2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән расланган 2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясе нигезендә Саба муниципаль районы Казан икътисадый зонасына керә. Казан икътисадый зонасының тармак структурасы химия сәнәгате (химия һәм нефть химиясе), электр энергетикасы, машина төзелеше (авиатөзелеш, судно төзелеше, электр жиһазлары житештерү), жиңел сәнәгать, агросәнәгать комплексы, яңа төзелеш һәм төзелеш материаллары житештерү тармаклары белән билгеләнә.

Жирлектә балалар бакчасы, урта гомуми белем бирү мәктәбе, фельдшер-акушерлык пункты, авыл мәдәният йорты, китапханә, почта элементәсе бүлеге һәм сәүдә объектлары бар.

Иштуган авыл жирлегенен Татарстан Республикасының башка жирлекләре һәм районнары белән транспорт элементәсе хәзерге вакытта региональ яисә муниципальара әһәмияттәге «Лесхоз-Иштуган», «Олыяз-Иштуган» автомобиль юллары һәм жирле әһәмияттәге автомобиль юллары аша гамәлгә ашырыла.

- **САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ИШТУГАН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫ БУЕНЧА ФЕДЕРАЛЬ, РЕГИОНАЛЬ ҺӘМ ЖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТКӘ ИЯ ЧАРАЛАР ИСЕМЛЕГЕ**

- **Гомуми оештыру чаралары**

Иштуган авыл жирлегенең үсеш юнәлешен билгеләгәндә Татарстан Республикасының, Саба муниципаль районының социаль-икътисади үсеш программалары, төбәк һәм федераль тармак программалары исәпкә алынды.

2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисади үстерү стратегиясе» расланды. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2015 елның 25 сентябрәндәге 707 номерлы карары белән «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисади үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру чаралары планы» расланды. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2019 елның 20 июнендәге 503 номерлы карары белән 2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисади үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру чаралары планына үзгәрешләр кертү расланды.

Казан агломерациясе составына керә торган Саба муниципаль районы расланган Стратегия кысаларында «Казан икътисади зонасында калдыклар белән идарә итү» программасын гамәлгә ашыру территориясе булып тора

- **Сәнәгать житештерүен үстерү чаралары**

Иштуган авыл жирлегенең генераль планында, беренче чиратта, Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе янындагы файдаланылмый торган асфальт-бетон заводны бетерү һәм алга таба махсус билгеләнештәге яшелләндерү өчен территориянең бер өлешен рекультивацияләп сәнәгать житештерүен перспективалы үстерү мәйданчыгын оештыру каралган.

- **Агросәнәгать комплексын үстерү чаралары**

Иштуган авыл жирлегенең генераль планында агросәнәгать комплексын үстерү чаралары каралмаган.

**Иштуган авыл жирлеге территориясендә
Саба муниципаль районы**

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап Вакыты (2026-2040 еллар.)	
<i>ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҖӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР</i>									
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе янында	Гамәлгә яраксыз асфальт-бетон заводы	Сәнәгать житештерүен перспективалы үстерү майданчыгын оештыру белән объектны бетерү, махсус билгеләнештәге яшелләндерү өчен территориянең бер өлешен рекультивацияләү (0,4247 га)	га	5,4940	-	+	-	Иштуган авыл жирлегенең генераль планы

- **Урман комплексын үстерү чаралары**

Урман һәм урман сәнэгате комплексын Иштуган авыл жирлегенең генераль планы, Саба муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы һәм башка программалар белән үстерү чаралары һәм хисап чорына кадәрге чорга документлар белән каралмаган.

- **Торак инфраструктурасын үстерү чаралары**

Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе өчен Генераль планны тормышка ашыру чорында 8,8 гектарга яқын территория (88 участок) даими халык өчен яңа индивидуаль торак төзелеше өчен кирәк булачак.

Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе эчендәге яңа торак төзелеше өчен буш территорияләр саны чикле булу сәбәпле, Генераль план нигезендә яңа торак төзелеше каралмаган.

- **Халыкка хезмәт күрсәтү системасын үстерү чаралары**

Генераль план белән беренче чиратта, Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә жәмәгать үзәге төзү каралган, аның составында тамашачылар залы, көнкүреш хезмәте күрсәтү, жәмәгать туклануы предприятиеләре, банк бүлгеге һәм жәмәгать бәдрәфләре урнашчак.

Мәгариф оешмалары

Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә урнашкан 45 урынлы гамәлдәге балалар бакчасы һәм 160 урынлы төп гомуми белем бирү мәктәбе мәктәпкәчә мәгариф оешмаларында һәм гомуми белем бирү оешмаларында халыкның фараз ихтыяжларын тулысынча канәгатьләндерә.

Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары

Иштуган авыл жирлегенең генераль планы белән, гамәлдәге мәктәп базасында һәм Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә проектлана торган жәмәгать үзәге составында, 42 урынга исәпләнгән балалар ижаты түгәрәкләре оештыру тәкъдим ителә.

Дәвалау-профилактика медицина оешмалары

Дәвалау-профилактика медицина оешмаларын урнаштыру Генераль планда каралмаган, чөнки Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә гамәлдәге сменага 20 кеше килү мөмкинлегенә булган фельдшер-акушерлык пункты халыкның фараз ихтыяжларын тулысынча канәгатьләндерә.

Мәдәни - ял итү учреждениеләре

Иштуган авыл жирлегенең генераль планы белән Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә проектлана торган жәмәгать үзәге- составында тамашачылар залы урнаштыру тәкъдим ителә.

Спорт учреждениеләре

Генераль планда спорт учреждениеләрен урнаштыру каралмаган, чөнки Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендәге урта мәктәп каршындагы гамәлдәге 205 кв.м. мәйданлы спорт залы халыкның фараз ихтыяжларын тулысынча канәгатьләндерә.

Яссы спорт корылмалары

Генераль планда яссы спорт корылмаларын урнаштыру каралмаган, чөнки Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендәге 3000 кв.м. мәйданлы спорт мәйданчыгы халыкның фараз ихтыяжларын тулысынча канәгатләндерә.

Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре

Генераль планда, беренче чиратта, көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләрен Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә проектлана торган ижтимагый үзәк составында 2 эш урыны булган килеш урнаштыру каралган.

Жәмәгать туклануы предприятиеләре

Генераль планда жәмәгать туклануы предприятиеләрен урнаштыру каралган, анда Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә проектлана торган ижтимагый үзәк составында 24 утырту урыны бар.

Банк бүлекчәләре

Генераль план белән, беренче чиратта, Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә проектлана торган ижтимагый үзәк составына банк бүлекчәсен урнаштыру каралган.

Сәүдә предприятиеләре

Генераль план белән беренче чиратта Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә 43 кв.метрлы сәүдә мәйданына исәпләнгән сәүдә предприятиеләре төзү каралган.

Элемтә бүлекләре

Элемтә бүлекләрен урнаштыру чаралары Генераль планда каралмаган, чөнки Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендәге элемтәнең гамәлдәге бүлеге халыкның фараз ихтыяжларын тулысынча канәгатләндерә.

Жәмәгать жыештыру урыннары

Генераль план нигезендә, беренче чиратта, Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә проектлана торган ижтимагый үзәк составында 1 нче прибор санында жәмәгать жыештыру урыны урнаштыру каралган.

Полиция

Иштуган авыл жирлегендә хокук тәртибен саклауның гамәлдәге системасы билгеләнгән нормативка жавап бирә.

Иштуган авыл жирлеге халкына социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларын үстерү чаралары
исемлеге

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӨҖӘМИЯТТӨГЕ ЧАРАЛАР									
Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары									
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	Мәктәп каршында, проектлана торган ижтимагый үзәк составында балалар ижаты түгәрәкләре	Оештыру	урыны	40	42	+		Иштуган авыл жирлегенең генераль планы
ЖИРЛЕ ӨҖӘМИЯТТӨГЕ ЧАРАЛАР (ЖИРЛЕК)									
Мәдәният һәм ял итү учреждениеләре									
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	Проектлана торган ижтимагый үзәк составындагы тамаша залы	Оештыру	урыны	-	100	+		Иштуган авыл жирлегенең генераль планы
Сәүдә предприятиеләре									
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	Сәүдә предприятиеләре	Яңа төзелеш	кв.м. сәүдә майданы	-	43	+		Иштуган авыл жирлегенең генераль планы
Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре									
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	Проектлана торган ижтимагый үзәк составында көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	Оештыру	Эш урыннары	-	2	+		Иштуган авыл жирлегенең генераль планы
Жәмәгать туклануы предприятиеләре									
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	Проектлана торган жәмәгать үзәге составында жәмәгать туклануы предприятиеләре	Оештыру	утырту урыннары	-	24	+		Иштуган авыл жирлегенең генераль планы
Банк бүлекчәләре									
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	Жәмәгать үзәге составындагы банк бүлеге	Оештыру	объект	-	1	+		Иштуган авыл жирлегенең генераль планы
Жәмәгать жыештыру урыннары									

№ т/б	Жирлек составына керэ торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	Проектлана торган ижтимагый үзәк составында жәмәгать жыештыру урыннары	Оештыру	прибор	-	1	+		Иштуган авыл жирлегенә генераль планы
Ижтимагый-эшлекле билгеләнештәге объектлар									
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	Ижтимагый үзәк	Яңа төзелеш	объект	-	1	+		Иштуган авыл жирлегенә генераль планы

7.1. Зиратларны үстерү чаралары

Иштуган авыл жирлегенең генераль планы белән зиратларны үстерү буенча чаралар каралмаган, чөнки гамәлдәге зиратның буш территорияләре халыкның традицион каберлекләргә булган ихтыяжын тулысынча тәэмин итә.

7.2. Туристлык-рекреация территорияләрен үстерү чаралары

Саба муниципаль районын территорияль планлаштыру схемасы районда туристлык эшчәнлеген активлаштыру һәм үстерү максатларында туристлык маршрутларын оештыру тәкъдим ителә, шундый маршрутларның берсе - Иштуган авыл жирлеге территориясе буйлап узачак “Саба районы урманнары” экология-мажаралы маршруты.

Су объектлары янында рекреацион зоналар булдыру максатында, Иштуган авыл жирлеге территориясендә урнашкан буаларның яр биеклеген һәм аның янындагы территориясен ижтимагый рекреацион зоналар төзеп төзекләндерү тәкъдим ителә, атап әйткәндә:

- Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе мәчете янындагы буа;
- Иштуган тимер юл аерылышы бистәсеннән көньяктарак урнашкан буа.

Иштуган авыл жирлегенең генераль планында рекреация территорияләрен үстерү шулай ук жирле халыкның ял итү зоналары һәм килүчеләр ял итү мәйданчыклары буларак яшел утыртмалар системасын оештыру чараларын да күздә тоту.

Иштуган авыл жирлегендә туристик-рекреацион территорияләрне үстерү чаралары исемлеге

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҖӘМИЯТТӘГӘ ЧАРАЛАР									
1	Иштуган авыл жирлеге	“Саба районы урманнары” экологик-мажаралы маршруты	Маршрутны оештыру	-	-	-	-	+	Саба муниципаль районы СТП
ЖИРЛЕ ӘҖӘМИЯТТӘГӘ ЧАРАЛАР (ЖИРЛЕК)									
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе, мәчет янында	Буа	жәмәгать рекреация зоналары төзеп, яр буе полосасын һәм аның янәшәсендәге территорияне төзекләндерү	га	0,25	-	+		Иштуган авыл жирлегенәң генераль планы
2	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсенәң көньягында	Буа	жәмәгать рекреация зоналары төзеп, яр буе полосасын һәм аның янәшәсендәге территорияне төзекләндерү	га	0,96	-	+		Иштуган авыл жирлегенәң генераль планы
3	Иштуган авыл жирлеге (Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе)	Гомуми файдаланудагы яшелләндерү	яшел утыртмалар системасын оештыру	-	-	-	+	+	Иштуган авыл жирлегенәң генераль планы

•Транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерү чаралары

Гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын үстерү

Федераль эһәмияттәге автомобиль юлларын үстерү юнәлешләре Россия Федерациясенә федераль транспорт (тимер юл, һава, диңгез, эчке су транспорты) һәм федераль эһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендә территориаль планлаштыру схемасында билгеләнде. Иштуган авыл жирлегендә федераль дәрәжәдәге чаралар юк.

Региональ һәм жирле эһәмияттәге автомобиль юлларын үстерү буенча юнәлешләр Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасында һәм Саба муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы проектында билгеләнде, шуңа күрә Иштуган авыл жирлегенә генераль планы тарафыннан аларда билгеләнгән барлык чаралар исәпкә алынды.

Иштуган авыл жирлеге территориясендә генераль план белән түбәндәгеләр каралган:

– беренче чиратта 0,5 км озынлыктагы «Иштуган тимер юл аерылышы бистәсенә килү» жирле эһәмияттәге автомобиль юлын капитал ремонтлау (асфальт-бетон түшәү жайланмасы);

– беренче чиратта 1,7 км озынлыктагы жирле эһәмияттәге «Гамәлгә яраксыз асфальт-бетон заводка якынлашу» автомобиль юлын капитал ремонтлау (асфальт-бетон өслек урнаштыру);

– беренче чиратта 0,7 км озынлыктагы жирле эһәмияттәге «Шәмәрдән-Иштуган» автомобиль юлын капитал ремонтлау (асфальт-бетон өслек урнаштыру);

– беренче чиратта 0,2 км озынлыктагы жирле эһәмияттәге «Красный Цветок-Иштуган» автомобиль юлы төзелеше (асфальт-бетон өслек ясау).

Урам-юл челтәрен үстерү

Генераль план нигезендә Иштуган авыл жирлегенә һәр торак пунктында гамәлдәге торак төзелеше территориясендә урамнарны һәм юлларны капитал ремонтлау һәм түзү (асфальт-бетон өслекле) каралган.. Торак пунктларның төп һәм ярдәмче урамнарының юл өлешенә торышы канәгатьләнерлек булмауны исәпкә алып, гамәлдәге урам-юл челтәрен реконструкцияләү күздә тотыла.

**Иштуган авыл жирлеге транспорт-коммуникация инфраструктурасын
Саба муниципаль районы**

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру срогы		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Яңа (өстәмә)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҖӘМИЯТТӨГЕ ЧАРАЛАР									
Гомуми файдаланудагы автомобиль юллары									
1	Иштуган авыл жирлеге	«Иштуган тимер юл аерылышы бистәсенә килү»	Капиталь ремонт (асфальт-бетон өслек ясау)	км	0,5	-	+	-	Иштуган авыл жирлегенә генераль планы
2	Иштуган авыл жирлеге	"Гамәлгә яраксыз асфальт-бетон заводына якынлашу"	Капиталь ремонт (асфальт-бетон өслек ясау)	км	1,7	-	+	-	Иштуган авыл жирлегенә генераль планы
3	Иштуган авыл жирлеге	«Шәмәрдән-Иштуган»	Капиталь ремонт (асфальт-бетон өслек ясау)	км	0,7	-	+	-	Иштуган авыл жирлегенә генераль планы
4	Иштуган авыл жирлеге	"Кызыл Чәчәк-Иштуган"	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	0,2	-	+	-	Иштуган авыл жирлегенә генераль планы
ЖИРЛЕ ӘҖӘМИЯТТӨГЕ (ЖИРЛЕК) ЧАРАЛАР									
Урам-юл челтәре									
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	Ленин ур., Первомайская ур., Лесная ур., Гагарин ур., Лермонтов ур., Озерная ур., Киров ур., Октябрьская ур., Октябрьский тыкрыгы., Тукай ур.	Капиталь ремонт, төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	3,04	-	+	-	Иштуган авыл жирлегенә генераль планы
		Вокзал ур., Тукай тыкрыгы	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	0,38	-	+	-	

• Торак пунктларның чикләрен билгеләү буенча чаралар

Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе өчен гамәлдәге чикләр буларак, кадастр кварталларының чикләрен исәпкә алып, торак пунктларның жирләре буенча үткәрелгән чикләр, Дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәтенә Татарстан Республикасы буенча идарәсе мәгълүматлары нигезендә кабул ителде.

Иштуган авыл жирлегенә генераль планында Иштуган тимер юл аерылышы бистәсенә чиген үзгәртү каралган.

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесенә 2020 елның 3 августындагы 1188 номерлы һәм 2020 елның 16 июлендәге 1104 номерлы хатлары нигезендә, генераль план нигезендә кадастр номерлары 16:35:220119:1, 16:35:220119:3, 16:35:220119:10 булган жир кишәрлекләрен һәм кадастр исәбенә куелмаган жирләренә (16:35:080101 кадастр кварталы өлеше) Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе чикләренә теркәү каралган.

Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе чигенә керә торган жир кишәрлекләре исемлегә 3.10.1 нче таблицада бирелгән.

**Иштуган авыл жирлеге составына керэ торган
Саба муниципаль районы**

Жир кишәрлеген кадастр номеры	Жирләр категориясе	Рөхсәт ителгән файдалану төре		Кадастр буенча жир участогының мәйданы, га	Кертелә торган/төшер еп калдырыла торган жир кишәрлегене ң мәйданы, га	Планлаштырылган категория	Планлаштырылг ан рөхсәт ителгән файдалану*	Жир кишәрлеген кертү/ төшереп калдыру өчен Нигезләмә
		рөхсәт ителгән файдалану	документ буенча					
Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе								
Кертелә торган жир кишәрлекләре								
1. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы башкарма комитеты мөрәжәгатә буенча								
16:35:220119:1	Категория билгеләнмәгән	Мәгълуматлар юк	Мәгълуматлар юк	0,0045	0,0045	Торак пунктлар жирләре	Житештерү эшчәнлеге	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесенең 2020 нче елның 3 нче августындагы 1188 нче номерлы хаты.
16:35:220119:3	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык жирләре һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр	Житештерү һәм административ биналар, төзелешләр, корылмалар һәм аларга хезмәт күрсәтүче объектларны урнаштыру өчен	Катнаш азык заводын урнаштыру өчен	7,3864	7,3864	Торак пунктлар жирләре	Житештерү эшчәнлеге, махсус билгеләнештәге яшелләндерү**	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесенең 2020 нче елның 3 нче августындагы 1188 нче номерлы хаты.

Жир кишәрлегенә кадастр номеры	Жирләр категориясе	Рөхсәт ителгән файдалану төре		Кадастр буенча жир участогының мәйданы, га	Кертелә торган/төшереп калдырыла торган жир кишәрлегенә мәйданы, га	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән файдалану*	Жир кишәрлеген кертү/ төшереп калдыру өчен Нигезләмә
		рөхсәт ителгән файдалану	документ буенча					
16:35:220119:10	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык жирләре һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр	Махсус билгеләнештәге башка объектлар астында	Житештерүгә	0,2000	0,2000	Торак пунктлар жирләре	Житештерү эшчәнлеге	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесенә 2020 нче елның 3 нче августындагы 1188 нче номерлы хаты.
Кадастр исәбенә куелмаган жирләр (кадастр кварталының бер өлеше 16:35:080101)	-	-	-	-	1,3319	Торак пунктлар жирләре	Эшлекле идарә	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесенә 2020 елның 16 июлендәге 1104 номерлы хаты.
Барлығы кертү буенча					8,9228			

*РФ Икътисади үсеш министрлыгының "Жир кишәрлекләреннән рөхсәт ителгән файдалану төрләре классификаторын раслау турында" 2014 елның 1 сентябрендәге 540 номерлы боерыгына (2015 елның 30 сентябреннән, 2017 елның 6 октябреннән, 2018 елның 9 августыннан, 2019 елның 4 февралендә үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән) туры килә.

* * *рөхсәт ителгән файдалануның әлеге төре классификаторда юк.

**Иштуган авыл жирлеге составына керүче торак пунктларның
Саба муниципаль районы**

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап срогы (2026 - 2040 еллар)	
ЖИРЛЕ ӘҖӘМИЯТТӨГЕ ЧАРАЛАР (ЖИРЛЕК)									
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	торак пункт территориясе	Торак пункт чигенә кертү һәм жир кишәрлекләрен «сәнәгать, энергетика, транспорт, элемент, радиотапшырулар, телевидение, мәгълүмат, космик эшчәнлек тәэмин итү өчен жирләр, оборона жирләре, иминлек һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр» категориясеннән «торак пунктлар жирләре» категориясенә күчерү	га	7,5864	-	+	-	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесенә 2020 нче елның 3 нче августындагы 1188 нче номерлы хаты.
2	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	торак пункт территориясе	Торак пункт чигенә билгеләнмәгән жирләр категориясе булган кадастр исәбенә куелган жир кишәрлеген кертү, «торак пунктлар жирләре» категориясен билгеләү	га	0,0045	-	+	-	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесенә 2020 нче елның 3 нче августындагы 1188 нче номерлы хаты.
3	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	торак пункт территориясе	Торак пункт чигенә кадастр исәбенә куелмаган жирләрен кертү, «торак пунктлар жирләре» категориясе белән кадастр исәбенә кую	га	1,3319	-	+	-	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесенә 2020 елның 16 июлендәге 1104 номерлы хаты.

• **Әйләнә-тирә мохитне саклау буенча чаралар**

3.11.1 нче таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иштуган авыл жирлеген территориясендә тормышка ашыруга тәкъдим ителә торган әйләнә-тирә мохитне саклау чаралары исемлеге

№ т/б	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
				Беренче чират	Исәп-хисап чоры	
1	Кытай таякчылары әзерләү заводы	СЗЗ билгеләү, юынтык суларны агызу схемасын эшләү, торак пункт чигенә кадәр 50 м киңлектәге махсус билгеләнештәге яшелләндерү .	м	+		Иштуган авыл жирлеген генераль планы, СЗЗ билгеләү турында карар
2	«Әхмәдуллин» КФХ фермасы	СЗЗ урнаштыру, тирес саклагычны төзекләндерү, юынты суларны агызу схемасын эшләү	м	+		Иштуган авыл жирлеген генераль планы, СЗЗ билгеләү турында карар
3	V класслы куркыныч житештерүне перспектив үстерү мәйданы	Сәнәгатьнең яңа объектн планлаштырганда СЗЗ билгеләү, юынты суларны агызу схемасын эшләү	м		+	Иштуган авыл жирлеген генераль планы, СЗЗ билгеләү турында карар
4	11 нче скважинадан төньякка 260 м ераклыкта урнашкан Скважина	3нче пояслар составында санитар саклау зоналарын билгеләү	м	+		Иштуган авыл жирлеген генераль планы, расланган ЗСО проекты

• Инженерлык инфраструктурасын үстерү чаралары

3.12.1 нче таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Иштуган авыл җирлеге составына керүче торак пунктларны су белән тәмин итү системасын үстерү чаралары исемлеге

№ т/б	Урнашкан урыны	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҖӘМИЯТТӨГӨ ЧАРАЛАР								
3	Иштуган авыл җирлеге	Су куллануны исәпкә алу нокталары	Оештыру	данә	-	+	+	Иштуган авыл җирлегенең генераль планы

3.12.2 нче таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Иштуган авыл җирлеге составына керүче торак пунктларны су белән тәмин итү системасын үстерү чаралары исемлеге

№ т/б	Урнашкан урыны	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҖӘМИЯТТӨГӨ ЧАРАЛАР								
1	Иштуган авыл җирлеге	Автоном канализация системасы	Яңа төзелеш	данә	-	+	+	Иштуган авыл җирлегенең генераль планы

3.12.3 нче таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иштуган авыл жирлеге составына керүче торак пунктлар территорияләрен санитар чистарту чаралары исемлеге

№ т/б	Урнашкан урыны	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҖӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР								
1	Иштуган авыл жирлеге	Территорияне планлы-даими санитар чистарту	Оештыру	данә	1	+	+	Иштуган авыл жирлегенә генераль планы
2	Иштуган авыл жирлеге	Контейнерлар	Оештыру	данә	9	+	-	Иштуган авыл жирлегенә генераль планы

3.12.4 нче таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Иштуган авыл жирлеге составына керүче торак пунктларны жылылык белән тәэмин итү чаралары исемлеге

№ т/б	Урнашкан урыны	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҖӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР								
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	Жәмәгать үзәге өчен БМК	Яңа төзелеш	данә	1	+	-	Иштуган авыл жирлегенә генераль планы

3.12.5 нче таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Иштуган авыл җирлеге составына керүче торак пунктларны газ белән тәэмин итү чаралары исемлеге

№ т/б	Урнашкан урыны	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҖӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР								
1	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе	Газ белән тәэмин итү челтәрләре	Яңа төзелеш	км.	-	+	+	Иштуган авыл җирлегенең генераль планы

3.12.6 нчы таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Иштуган авыл җирлеге составына керүче торак пунктларны электр белән тәэмин итү чаралары исемлеге

№ т/б	Урнашкан урыны	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҖӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР								
1	Иштуган авыл җирлеге	ВЛ 10, 0,4 кВ	Реконструкция	км.		+	+	Иштуган авыл җирлегенең генераль планы
2	Иштуган авыл җирлеге	ТП 10/0,4 кВ	Реконструкция	-		+	+	Иштуган авыл җирлегенең генераль планы

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Иштуган авыл җирлеге составына керүче торак пунктларның аз токлы челтәрләре буенча чаралар исемлеге

№ т/б	Урнашкан урыны	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҢЭМИЯТТӨГЕ ЧАРАЛАР								
1	Иштуган авыл җирлеге	АТС-320	Житештерү куәтен арттыру белән реконструкция	данә	131	+	+	Иштуган авыл җирлегенең генераль планы

• **Гражданнар оборонасы, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чаралары**

№ т/б	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
				Беренче чират	Исәп-хисап чоры	
1	Иштуган авыл җирлеге	Сөйләм сирена жайланмаларын урнаштыру	Данә	+		Иштуган авыл җирлегенең генераль планы
2	Иштуган авыл җирлеге	Ирекле янгын сагы бүлекчәсен булдыру		+		Иштуган авыл җирлегенең генераль планы

8. ФУНКЦИОНАЛЬ ЗОНА ПАРАМЕТРЛАРЫ

4.1 нче таблица

Иштуган авыл жирлегенең генераль планы проектында кулланыла торган
функциональ зоналарның параметрлары

№ т/б	Функциональ зона исеме	Функциональ зонаның билгеләнешен тасвирлау	Функциональ зона параметрлары	Жир кишәрлекләрен функциональ зонада рөхсәт ителгән файдалану төрләренең кодлары	Урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар
1	Шәхси торак йортлар салу зонасы	- йорт янындагы жир кишәрлекләре белән аерым торучы торак йортлар; -торак төзелешенә хезмәт күрсәтү өчен кирәкле, шулай ук гражданнарның яшәвенә бәйлә капитал төзелеш объектлары	Төп төзелештәге катларның иң чик саны: 3 (мансардны да кертеп); Төзелеш коэффициенты: 0,2-0,3	2.1; 2.2; 2.3; 3.4.1; 3.5.1; 3.8.1; 3.10.1; 4.4; 5.1.3; 9.3; 11.1, 11.2; 11.3; 12.0.1; 12.0.2	Шәхси торак йортлар төзү
2	Күпфункциональ ижтимагый-эшлекле зона	административ учреждениеләр; - көнкүреш хезмәтләре күрсәтүне тәмин итүче объектлар; - кунакханә хезмәт күрсәтү объектлары; - ветеринария хезмәтләре күрсәтүне тәмин итүче объектлар; -социаль хезмәт күрсәтү объектлары; - сәүдә объектлары, базарлар - жәмәгать туклануы объектлары; -эшкуарлык һәм эшлекле идарә объектлары; - банк һәм иминият хезмәтләре күрсәтүче учреждениеләр; - эчке хокук тәртибен тәмин итү өчен кирәкле объектлар;	Төп төзелештәге катларның иң чик саны: 5 (мансардны да кертеп); Төп төзелешнең иң чик биеклеге: 20 м; Төзелеш коэффициенты: 1	2.7; 3.1.2; 3.2.2; 3.2.3; 3.2.4; 3.3; 3.4.1; 3.4.2; 3.5.1; 3.5.2; 3.6.1; 3.7.1; 3.7.2; 3.8.1; 3.8.2; 3.9.2; 3.10.1; 4.1; 4.4; 4.5; 4.6; 4.7; 4.8.1; 5.1.1; 5.1.2; 5.1.3; 9.3; 11.1, 11.2; 11.3; 12.0.1; 12.0.2	-Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендәге проектлана торган ижтимагый үзәк составында жәмәгать туклануы, көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиеләре, банк бүлеге, тамашачылар залы, мәктәп каршындагы балалар ижаты түгәрәкләре; -Иштуган тимер юл аерылышы бистәсендә сәүдә предприятиесе

№ т/б	Функциональ зона исеме	Функциональ зонаның билгеләнешен тасвирлау	Функциональ зона параметрлары	Жир кишәрлекләрен функциональ зонада рөхсәт ителгән файдалану төрләренен кодлары	Урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар
3	Махсулаштырылган ижтимагый төзелеш зонасы	- медицина хезмәте күрсәтү объектлары; - дини файдаланудагы биналар һәм корылмалар; - мәгариф һәм агарту объектлары; - мәктәпкәчә, башлангыч һәм урта гомуми белем бирү объектлары, мәгариф түгәрәкләре; - мәдәният объектлары, мәдәни-ял итү эшчәнлегенә объектлары; - күңел ачу чараларын оештыру өчен билгеләнгән объектлар; - спорт объектлары; - күргәзмә-ярминкә эшчәнлеген башкару өчен билгеләнгән объектлар;	Төп төзелештәге катларның иң чик саны: 5 (мансардны да кертеп); Төп төзелешнең иң чик биеклеге: 20 м; Төзелеш коэффициенты: 0,8	3.2.1; 3.2.2; 3.2.3; 3.2.4; 3.3; 3.4.1; 3.4.2; 3.4.3; 3.5.1; 3.5.2; 3.6.1; 3.7.1; 3.7.2; 3.8.1; 3.8.2; 3.9.2; 3.10.1; 4.1; 4.5; 4.6; 4.7; 5.1.2; 5.1.3; 11.1; 11.2; 11.3; 12.0.1; 12.0.2	-
4	Житештерү зонасы	Жир асты байлыктарын табу, аларны эшкәртү, сәнәгать ысулы белән әйберләр ясау максатларында капитал төзелеш объектларын урнаштыру	Билгеләнми	1.15; 2.7.1; 3.1.1; 3.3; 3.9.1; 3.9.2; 3.9.3; 4.1; 4.4; 4.5; 4.6; 4.9; 4.9.1.1; 4.9.1.3; 4.9.1.4; 6.0; 6.2.1; 6.3; 6.3.1; 6.4; 6.5; 6.6; 6.7; 6.8; 6.9; 6.9.1; 6.11; 6.12; 7.3; 7.6; 11.1, 11.2; 11.3; 12.0.1; 12.0.2	V куркыныч класслы сәнәгать житештерүенен перспективалы үсеше мәйданы
4	Инженерлык инфраструктурасы зонасы	- элемент объектлары, почта бүлекчәләре; - мәгълүматны саклау һәм эшкәртү объектлары; - торбауткәргеч транспорт;	Билгеләнми	2.7.1; 3.1.2; 3.9.1; 6.7; 11.1, 11.2; 11.3; 12.0.1; 12.0.2	-
5	Транспорт инфраструктурасы зонасы	- хезмәт автотранспортын саклау өчен даими яисә вакытлыча гаражлар, тукталышлар урнаштыру; - юл сервисы объектлары; - кешеләр яисә йөкләр ташу өчен кулланыла торган төрле юллар һәм корылмалар урнаштыру;	Билгеләнми	2.4; 2.7.1; 3.1.1; 3.9.1; 4.9.1.1; 4.9.1.2; 4.9.1.3; 4.9.1.4; 7.1.1; 7.1.2; 7.2.2; 7.2.3; 7.3; 7.4; 7.6; 11.1, 11.2; 11.3; 12.0.1; 12.0.2	-

№ т/б	Функциональ зона исеме	Функциональ зонаның билгеләнешен тасвирлау	Функциональ зона параметрлары	Жир кишәрлекләрен функциональ зонада рөхсәт ителгән файдалану төрләренен кодлары	Урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар
6	Авыл хужалыгы предприятиеләре нең житештерү зонасы	IV һәм V класслы хәвефлектәге авыл хужалыгы житештерүе объектлары; - санитар-яклау зонасы проектын эшлэгәндә һәм эшкәрткәндә алдынгы технологик чишелешләрдән файдалану шартында авыл хужалыгы житештерүе һәм башка куркынычлык класслары объектлары; - авыл хужалыгы продукциясен беренчел һәм тирән эшкәртү өчен кулланыла торган биналар, корылмалар урнаштыру; - машина-транспорт һәм ремонт станцияләре, авыл хужалыгы техникасы өчен ангарлар һәм гаражлар, сүәтем башнялары, трансформатор станцияләре һәм авыл хужалыгы алып бару өчен кулланыла торган башка техник жайланмалар урнаштыру;;	Төзелеш коэффициенты: 0,8	1.3; 1.5; 1.8; 1.9; 1.10; 1.11; 1.12; 1.13; 1.14; 1.15; 1.17; 1.18; 2.7.1; 3.9.1; 3.10.1; 4.4; 4.6; 4.9.1.1; 4.9.1.3; 6.9; 6.9.1; 6.12; 11.1, 11.2; 11.3; 12.0.1; 12.0.2	-
7	Ял итү зонасы	- ял итү һәм туризм өчен урыннар булдыру; базаларны, чатыр лагерьларын урнаштыру; - табигатьне саклау һәм табигатьне торгызу буенча кирәкле чараларны гамәлгә ашыру;	Билгеләнми	3.6.2; 3.9.1; 5.1.3; 5.2; 9.1; 11.1, 11.2; 11.3; 12.0.1; 12.0.	-

№ т/б	Функциональ зона исеме	Функциональ зонаның билгеләнешен тасвирлау	Функциональ зона параметрлары	Жир кишәрлекләрен функциональ зонада рөхсәт ителгән файдалану төрләренең кодлары	Урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар
8	Урманнар зонасы	- яклау урманнарын карау; - саклау урманнарында рөхсәт ителгән башка хужалык эшчәнлеге, тыюлыкларда табигать ресурсларыннан файдалану режимын үтәү, аеруча кыйммәтле булган жирләрнең үзенчәлекләрен саклау; -- агачны һәм агач булмаган урман ресурсларын әзерләү, беренчел эшкәртү һәм чыгару эшчәнлеге; - урманнарны саклау һәм торгызу;	Билгеләнми	Билгеләнми	-
9	Зиратлар зонасы	- күмү урыннарын урнаштыру	Билгеләнми	3.1.1; 3.9.1; 11.1, 11.2; 11.3; 12.0.1; 12.0.2; 12.1	-
10	Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр зонасы (урман парклары, парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, шәһәр урманнары)	- гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр; - урман парклары; - парклар; - бакчалар; - скверлар; - бульварлар;	яшелләндерүнең минималь дәрәжәсе: 65%	3.6.2; 3.9.1; 12.0.1; 12.0.2	Гомуми файдаланудагы яшел территорияләр
11	Махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы	- торак пунктларда коелган орлыклардан тишелеп чыккан яшел үсентеләр; - гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр; - урам-юл челтәре;	Билгеләнми	12.0.1; 12.0.2; 12.3	
11	Акваторияләр зонасы	- су объектлары;	Билгеләнми	Билгеләнми	-
12	Башка зоналар	гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре; - урам-юл челтәре	Билгеләнми	12.0.1; 12.0.2; 12.3	-

¹. Билгеле бер функциональ зонада урнаштыру өчен планлаштырыла торган федераль әһәмияттәге барлык объектлар, региональ әһәмияттәге объектлар, жирле әһәмияттәге объектлар, линия объектларыннан тыш, гамәлгә кертелә.

**“Татарстан Республикасының пространство мәгълүматлары фонды”
дәүләт бюджет учреждениесе**

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ИШТУГАН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ
ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫ**

**Генераль план проектын нигезләү материаллары
Әйләнә-тирә мохитне саклау
Аңлатма язуы**

Казан 2020

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы
Иштуган авыл жирлегенең генераль планы
ПРОЕКТЫ СОСТАВЫ

№ т/б	Атамасы	бит/битлә р номеры
1 Том Генераль план		
Текст материаллары		
1	Территориаль планлаштыру турында Нигезләмә	29
График материаллар		
2	Жирлекнең жирле әһәмиятгә объектларын планлаштырып урнаштыру картасы М1:10000	1/1
3	жирлек составына керүче торак пунктларның чикләре (шул исәптән төзелә торган торак пунктларның чикләре) картасы М1:10000	2/1
4	Жирлекнең функциональ зоналары картасы М1:10000	3/1
Кушымта		
5	Торак пунктлар чикләре турында белешмәләр	7
Том 2 Генераль планын нигезләү буенча материаллар		
Текст материаллары		
1	Аңлатма язуы	95
2	Әйләнә-тирә мохитне саклау. Аңлатма язуы	38
График материаллар		
3	Жирлек территориясен заманча файдалануның картасы М1:10000	1/1
4	Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы янаган территорияләр, гражданнар оборонасы чаралары картасы М1:10000	2/1
5	Инженерлык инфраструктурасы картасы М1:10000	3/1
6	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар картасы (гамәлдәге урыны) М1:10000	4/1
7	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар картасы (проект тәкъдире) М1:10000	5/1

ЭЧТӨЛӨК

1. ТЕРРИТОРИЯНЕҢ ТАБИГЫЙ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ	125
1.1 Рельеф һәм геоморфология	125
1.2 Геологик төзелеш	125
1.3 Тектоника һәм сейсмиклык	125
1.4 Файдалы казылмалар	125
1.5 Гидрогеологик шартлар	126
1.6 Өске сулар	126
1.7 Климат характеристикасы	126
1.8 Ландшафтлар, туфрак катламы, хайваннар һәм үсемлекләр дөнъясы	130
1.9 Куркыныч инженер-геологик процесслар һәм күренешләр	131
2. ӘЙЛӘНӘ-ТИРӘ МОХИТНЕҢ ХӘЗЕРГЕ ТОРЫШЫН БӘЯЛӘУ.....	131
2.1 Атмосфера һавасының торышын бәяләү	131
2.2 Су ресурсларының торышын бәяләү.....	132
2.3 Җир ресурсларының торышын бәяләү.....	133
2.4 Җитештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү.....	133
2.5 Зиратлар белән вәзгыять.....	134
2.6 Акустик режим. Радиацион-гигиена торышы һәм электр магнит нурланышы.....	134
2.7 Яшелләндерелгән территорияләрнең торышын бәяләү	134
2.8 Хайваннар һәм үсемлекләр дөнъясының торышын бәяләү	134
2.9 Халык сәламәтлеге өчен хәвеф-хәтәрне бәяләү	135
3. УРМАН ФОНДЫ ҖИРЛӘРЕ	135
4. ФАЙДАЛЫ КАЗЫЛМА ЯТМАЛАРЫНЫҢ ТАУ БҮЛЕКЛӘРЕ	138
5. АЕРУЧА САКЛАНА ТОРГАН ТАБИГЫЙ ТЕРРИТОРИЯЛӘР	138
6. ТЕРРИТОРИЯНЕ КУЛЛАНУНЫҢ МАХСУС ШАРТЛАРЫ БУЛГАН ЗОНАЛАР	138
6.1 Җитештерү һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары.....	138
6.2 Автомобиль юлларының юл буе полосалары, тимер юлларның саклау зонасы, аэродром яны территориясе	141
6.3 Магистраль яки сәнэгать торбаүткәргечләренә (газүткәргечләр, нефть үткәргечләр һәм нефть продуктлары үткәргечләре, аммиак үткәргечләр) кадәр минималь ераклык зоналары	141
6.4 Магистраль һәм промысел торбаүткәргечләренә (газүткәргечләр, нефть үткәргечләр һәм нефть продуктлары үткәргечләренә, аммиак үткәргечләренә) саклау зоналары	142
6.5 6кВ көчәнеше һәм аннан да күбрәк көчәнеше һава электр линияләренә сак зоналары	143
6.6 Су саклау зоналары, яр буе яклау полосалары һәм яр буе полосалары, балык хужалыгы тыюлыклары зоналары.....	144
6.7 Су басу зоналары.....	147
6.8 Эчә торган һәм хужалык-көнкүрешне су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары	147
6.9 Дәвалау-савыктыру урыннарын, курортларны һәм табигый дәвалау ресурсларын санитар (тау-санитар) саклау округы	150
6.10 Саклана торган объектлар зоналары, саклана торган хәрби объектлар зоналары, хәрби объектларның саклау зоналары	150
6.11 Әйләнә-тирә мохитнең торышын күзәтү стационар пунктларының сак зоналары	150
6.12 Махсус сакланылучы табигать территорияләренә (дәүләт табигать тыюлыгы, милли парк, табигать паркы, табигать һәйкәленең) саклау зоналары	150
7. ТЕРРИТОРИЯЛӘРНЕ ТОТРЫКЛЫ ҮСТЕРҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР	151
7.1 Атмосфера һавасын саклау чаралары	151

7.2	Жир өсте һәм жир асты суларын саклау һәм алардан нәтижәле файдалану чаралары	151
7.3	Жир ресурсларын саклау һәм алардан нәтижәле файдалану чаралары.....	152
7.4	Житештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү системасын оптимальләштерү чаралары	152
7.5	Халыкны физик йогынтылардан яклау чаралары.....	152
7.6	Объектларны житештерүне һәм урнаштыруны оптимальләштерү чаралары	152
7.7	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарны оештыру һәм алардан файдалану режимын үтәү чаралары	153
7.8	Территориянең табигый-экологик каркасын булдыру чаралары	153
7.9	Махсус сакланылучы табигать территорияләреннән файдалану режимын үтәүгә юнәлдерелгән чаралар	153
7.10	Махсус сакланылучы табигать территорияләрен оештыру чаралары	153
7.11	Хайваннар һәм үсемлекләр дөньясын саклау гамәлләре	153
7.12	Халыкны табигый характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чаралары	154
7.13	Территориянең санитар-эпидемиологик торышын һәм халыкның сәламәтлеген оптимальләштерү чаралары	155
8.	ФАЙДАЛАНЫЛГАН ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ.....	156
9.	КУШЫМТАЛАР.....	160

1. ТЕРРИТОРИЯНЕҢ ТАБИГЫЙ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ

1.1 Рельеф һәм геоморфология

Саба муниципаль районының Иштуган авыл жирлеге территориясе Кама алды геоморфология районында урнашкан, аның рельефы югары тигезлекне (калкулык) тәшкил итә. Авыл жирлеге Мишә һәм Кенә елгаларының су бүлү территориясендә урнашкан.

Биеклекләрнең абсолют билгеләре
140 дан 204,2 м га кадәр житә.

Рельефның минималь билгеләре авыл жирлегенә көньяк-көнчыгыш өлешендә - Мишә елгасы үзәннәдә, максималь дәрәжәдә – урманнар зонасында күзәтелә. Жир өслегенә гомуми авышлыгы төньяктан көньякка таба юнәлгән. ^{Жир өстенең уртача авышлыгы зурлыгы 2°}.

Территориядә урманнар күп булуы аркасында, авыл жирлегендә чокырлар юк [43].

1.2 Геологик төзелеш

Иштуган авыл жирлегенә геологик төзелешендә Пермь һәм дүртенче катламнар катнаша.

Дүртенчел ясалмалар элювиаль, элювиаль-делювиаль, аллювиаль генетик типларны үз эченә ала.

Элювиаль һәм элювиаль-делювиаль ясалмалар тышлык рәвешендә субүләрдә һәм субүләрдә янындагы сөзәклекләрдә таралган, шулай ук елга үзәннәре сөзәклекләре нигезендә шлейфлар барлыкка китерә.

Аллювиаль катламнар Мишә елгасының биек тугаен жибәрәләр.

1.3 Тектоника һәм сейсмиклык

Иштуган авыл жирлеге территориясе төрле юнәлештәге блоklarның фундамент тәне ярылу нәтижәсендә барлыкка килгән Төньяк-Татар жыелмасының Кукмара өслегенә туры китерелгән. Блок массивларының тектоник хәрәкәте удмурт ярылышы барлыкка килүгә бәйле, аның характерлы билгесе 3 км тирәнлектәге ватылу зонасы буенча фундаментны төшерүдән гыйбарәт.

В картасы нигезендә (В - сейсмик куркыныч дәрәжәсе, 5% ка тигез) СП 14.13330.2018 "Сейсмик районнарда төзелеш. СНиП II-7-81 Актуальләштерелгән редакциясе Иштуган авыл жирлеге территориясе MSK-64 шкаласы буенча 6 балл жир тетрәүләренә интенсивлыгы булган зонага керә, Россия Федерациясе территориясендә ОСР-2015 Гомуми сейсмик районлаштыруның С (1%) картасы нигезендә, жир тетрәүләренә ешлыгы 7 баллга тигез булган зонага керә.

1.4 Файдалы казылмалар

«Россия федераль геология фонды» ФДБУ сайтында бастырылган файдалы казылмалар ятмалары майданнарының цифрлы чикләре картасы буенча Иштуган авыл жирлеге территориясендә углеводород чималы һәм гомумтаралган файдалы казылма ятмалары ачыкланмаган. [40].

Жир асты сулары эчә торган һәм хужалык-көн күрешне су белән тәмин итү чыганаclarы сыйфатында файдаланыла.

1.5 Гидрогеологик шартлар

Гидрогеологик районлаштыру нигезендә Иштуган авыл жирлеге территориясе көнчыгыш-Рус катлаулы артезиан бассейны чикләрендә икенче тәртип структурасы сыйфатында бүлөп бирелгән Кама-Нократ артезиан бассейнының көньяк-көнбатыш өлешендә урнашкан.

Геологик төзелеш үзенчәлекләрен, явым-төшем калынлыгы токымнарының литологик-фациаль составын исәпкә алып, тасвирлана торган территориянең геологик киселешендә гидрогеологик су төшү комплекслары һәм горизонтлар аерып чыгарыла:

1. - Дүртенче су йөртүчән аллювиаль горизонт (aQ);
2. - су үткәргеч локаль-су йөртүчән уржума карбонат-терриген комплексы (P_{2ur});
3. - Су йөртүчән югары Казан терриген-карбонат комплексы (P_{2kz2}).

Скважиналар белән су йөртүчән югары Казан терригена-карбонат комплексы файдаланыла. Жир асты сулары ярыкланган вак күкертле комлыкларына, известнякларга, мергельлөргә һәм долматларга туры китерелгән. Скважиналарның чагыштырма дебиты 0,3-0,5 л/с дан 2,2 л/с га кадәр һәм аннан да күбрәк тәшкил итә. Өске өлештә төче сулар таралган (минерализация 0,2-0,6 г/л). Комплекстагы суларны тукландыру атмосфера явым - төшемнәрен инфильтрацияләү хисабына, шулай ук – югары һәм түбән булган су горизонтларыннан су арту хисабына башкарыла. Суларның бушатылуы югары һәм түбән булган су горизонтларына чышмәләр рәвешендә локаль ярылган зоналар аша бара.

1.6 Өске сулар

Жирлек территориясендә зур булмаган ясалма сулыклар бар. Жирлекнең көньяк-көнчыгыш чиге буйлап Мишә елгасы ага, көньяк чиктә ике су агымы - Мишә елгасы буенда 2 тәртип кушылдыгы башлана [43] .

1.7 Климат характеристикасы

Иштуган авыл жирлеге территориясенә климат характеристикасы Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы мәгълүматларыннан файдаланып төзелгән. Якын метеостанция Арча шәһәрендә урнашкан.

Авыл жирлеге уртача континенталь климат зонасында урнашкан, кышын салкын, жәен жылы һәм житәрлек явым-төшемле. Кояшлы көннәр елына⁻²⁶⁰, 1 см²гә территория 90 какал жылылык ала.

Нормада уртача еллык һава температурасы +4,7°Сны тәшкил итә.

Явым-төшемнең еллык күләме уртача 544 мм тәшкил итә, елына чагыштырма дымлылык - 77%. Явым-төшемнең иң күп өлеше елның жылы вакытында, үсемлекләрнең вегетация чорында ява, салкын чорда уртача 115 мм туры килә.

Алмашынучан болытлы һава, нигездә, уртача зурлыктагы болытлар.

Декабрьдә максималь чагыштырма дымлылык күзәтелә һәм 90% тәшкил итә. Кар капламын билгеләүнең күпьяеллык датасы - 19 ноябрьдә. Кыш ахырына туфрак 151 см тирәнлектә туңа. Кар капламы март башында 34 см биеклеккә житә. Күпьяеллык кар яву датасы - 13 апрель. Кыш ноябрь уртасыннан апрель уртасына кадәр дәвам итә. Тотрыклы кар япмасы булган көннәр саны - 153; салкын булмаган чор озынлыгы 122 көн тәшкил итә.

1.7.1 нче таблицада карала торган территориянең төп климат характеристикалары китерелгән.

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иштуган авыл жирлегенең
төп климат характеристикалары

Айлар/климат Характеристикалар	I	II	III	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.		X.	XI.	XII.	Ел
Һаваның уртача температурасы, °С	-9,4	-11,3	-1,7	1,4	13,5	16,9	20,9	18,4	12,4		3,9	-7,2	-7,9	4,7
Һаваның максималь температурасы, °С	1,2	2,6	5,8	20,8	28,4	29,3	31,9	33,4	24,3		13,8	6,7	0,7	33,4
Һаваның минималь температурасы, °С	-26,1	-26,5	-12	-16,1	1,8	3,5	11,9	6,9	0,6		-3,6	-19,7	-22,8	-26,5
Суммар кояш радиациясе, МДж/м^2	113	220	467	650	840	873	875	695	486		267	127	84	475
Явым-төшемнең уртача күләме, мм	53,1	17,2	32,6	39,1	44,6	52,8	96,3	38,9	54,8		36	33,7	44,4	544
Һаваның чагыштырма дымлылығы, %	86	81	83	73	63	69	71	67	76		82	84	90	77
Су парының сыгымалылығы, мб	2,2	2,2	3,1	6,0	8,7	12,3	14,9	13,8	9,9		6,5	4,2	2,8	7,2
Туендыруның житмәве (мб)	0,4	0,4	0,6	2,3	6,3	9,3	8,6	7,0	4,0		1,4	0,6	0,4	3,4
Кояш балкышы озынлыгы, сәгатьләр	39	71	136	195	262	308	296	265	165		69	40	34	1880
Кояшсыз көннәр саны	18	13	7	4	2	0	1	1	5		12	18	21	102
Гомуми болытлы һава, баллар	7,5	6,8	6,6	5,9	5,7	5,4	5,5	5,7	6,5		7,9	7,8	7,8	6,6
Жилнең уртача тизлеге, м/с	4,8	4,6	4,7	4,1	4,4	3,7	3,4	3,5	4,0		4,5	4,5	4,8	4,2
Күк күкрәү белән көннәрнең уртача саны				0,5	3	6	7	5	1					23
Бураннар белән көннәрнең уртача саны	11	9	9	1	0,05						0,6	4	9	44

Яз озын, июнь уртасына кадәр дэвам итә һәм яңгырлы салкын һәм жылы чорларның чиратлашуы белән характерлана.

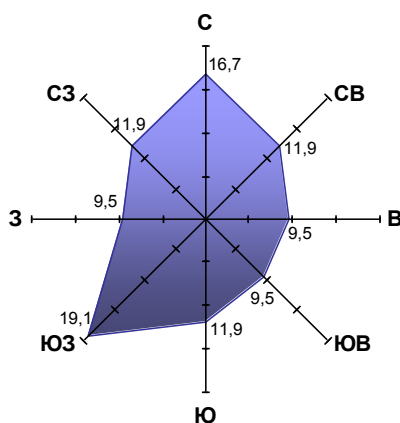
Жэй - жылы, июльнең уртача температурасы $+20,9^{\circ}\text{C}$. Максималь температура $+31,9^{\circ}\text{C}$ гәжитә. Жэй көне төньяк жылләре өстенлек итә.

Көз сентябрьдә килә һәм тотрыксыз һава торышы белән характерлана.

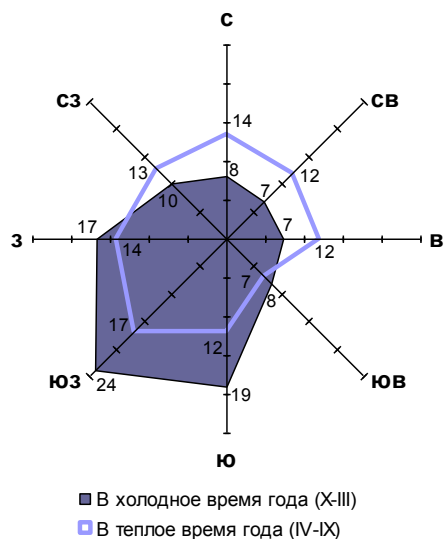
Күпьяеллык күрсәткечләр буенча беренче кырау 24 сентябрьдән, фактта - 12 октябрьдән, туфракта - 11 сентябрьдән билгеләп үтелә. Күпьяеллык мәгълүматлар буенча соңгы кыраулар 19 майда билгеләп үтелә, фактта - 27 апрельдә һавада һәм 18 майда туфракта.

Жилнең уртача тизлеге $4,2$ м/сек тәшкил итә, аерым очракларда тизлек $12-15$ м/сек га житә, елына бер-ике тапкыр $20-25$ м/сек га кадәр көчәю күзәтелә. Уртача еллык киселештә Көнъяк чирек жылләре өстенлек итә. (1.7.1 рәсем).

1.7.1 нче рәсем. Роза ветров («Татарстан Республикасының Гидрометеорология һәм әйләнә-тирә мохитне күзәтү идарәсе» ФДБУ мәгълүматлары буенча) Иштуган авыл жирлеге территориясе өчен

1.7.2 нче рәсем. Ел фасыллары буенча жыл юнәлешләренең кабатлануы, Иштуган авыл жирлеге территориясе өчен

Атмосфера күренешләрәннән көзгә чорда, нигездә, томан өстенлек итә, жәйгә чорда - яшенле яңгырлар һәм боз ява. Кайвакыт май аенда һәм сентябрь башында иртә яшенле яңгырлар ява башлый. Бозлавык-туңдырма көз азагынан яз уртасына кадәр билгеләнә.

1.8 Ландшафтлар, туфрак катламы, хайваннар һәм үсемлекләр дөньясы

Ландшафтлар

Иштуган авыл жирлегә территориясә бореаль Төньяк семигумид ландшафт зонасы, тайга ландшафт зонасы, Кукмара калкулыгы ландшафт районы чикләрендә, чүп үләннәре булмаган Урал бие киң яфраклы-ак чыршы-чыршы (имән-юкә) һәм нарат урманнары (нарат культураларын өстенләштерәләр) белән якты-соры урман һәм агач-көлсу туфракларда урнашкан. Урынның делювиаль-солифлюкцион һәм өлешчә элювиаль-делювиаль катламнарда формалашкан авышлык һәм үзәнлек типлары табигый-территориаль комплексның өстенлекле типлары булып тора.

Урман хужалыгы тибы ландшафт Иштуган авыл жирлегә территориясенә төп өлешен алып тора һәм эксплуатацияләү һәм яклау урманнарыннан гыйбарәт.

Ландшафтның сәнәгать-селитеб функциональ тибы Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе, житештерү һәм коммуналь предприятиеләр территорияләрен үз эченә ала.

Туфрак япмасы

Иштуган авыл жирлегә территориясен ачык соры туфраклар алып тора. Туфраклар калкулыкларга, яссы таулыкка һәм су бүлүче сөзәклекләргә нигезләнгән. Дүртенче урман, делювиаль балчыклы туфракларда, элювиаль комнарда, балчыкларда һәм балчыклы туфракларда якты соры туфраклар формалашкан.

Гумус горизонты аз күәтле - 15-20 см, гумусның эчтәлегә 1,5-3% тан 5 % ка кадәр үзгәрәп тора.

Хайваннар һәм үсемлекләр дөньясы

Татарстан Республикасы территориясен геоботаник зоналарга бүлү буенча Иштуган авыл жирлегә катнаш (тайга) урманнар зонасында урнашкан. Авыл

жирлегендә урманнар зонасы 2579,5212 га,
бөтен территориядән 92,7% тәшкил итә.

Чыршы, чыршы-нарат урманнары, ак чыршы һәм карагай, имән һәм юкә - имән урманнары, өрәңге һәм карама, куак-үләннәр һәм төрле үләннәр белән бергә үсә.

Татарстан Республикасының Кызыл китабына кертелгән үсемлек төрләрәнән Саба муниципаль районында очрый: куык -яфрак, зур яфраклы күрән, кыр кашкарые үләне, жыерчыклы песи борчагы, урман чәе, ике яфраклы төнге миләүшә,киң яфраклы цинна, тубалбаш.

Иштуган авыл жирлеге территориясендә куян, сусар, бурсык, америка чәшкесе, сукур тычкан, бүре, поши, кабан, тиен, селәүсен, төлке; кошлардан: көртлек, миләш чыпчыгы, соры көртлек, кимерүчеләрдән: урман тычканы, кыр тычканнары, хомяк; синантроп төрләрәнән: кара яр карлыгачы, кара карга, йорт чыпчыгы, саескан, чәүкә, соры карга, күгәрчен һ. б. очрыйлар.

Саба муниципаль районы территориясендә Татарстан Республикасының Кызыл китабына кертелгән, ә атап әйткәндә, сирәк очрый торган һәм юкка чыгу куркынычы астында булган 26 төр хайван очрый:

- 5 төр имезүчеләр: ике төсле күнтөк, көрән озын колаклы ярканат, ак куян, гади очкын, көрән аю.

- кошлар - 17 төр: кече күлбога, соры каз, кыр саз карчыгасы, болын саз карчыгасы, гади шөпшәашар, каракош, гади торымтай, клинтух, урман күгәрчене,колаклы ябалак, ак ябалак, саз ябалагы, чырайсыз йонлы аяклы ябалак, чыпчык битле ябалак, тукран, соры каракош, эрбет ябалдашы,

Рептилия классы - 1 төр: гади кара елан

- умырткасызлар - 3 төр: язгы калкан, аполлон, зәңгәр орден тасмасы

1.9 Куркыныч инженер-геологик процесслар һәм күренешләр

Иштуган авыл жирлегендә халык иминлегенә һәм жирлек инфраструктурасына турыдан-туры яисә читләтеп йогынты ясаучы карстоклы күренеш күбрәк таралган.

2. ӘЙЛӘНӘ-ТИРӘ МОХИТНЕҢ ХӘЗЕРГЕ ТОРЫШЫН БӘЯЛӘУ

2.1 Атмосфера һавасының торышын бәяләү

Иштуган авыл жирлегендә атмосфера һавасының шактый пычрану чыганакалары юк, бу авыл жирлеге территориясенә урман хужалыгы ягыннан үзләшүе белән аңлатыла.

Жирлекнең атмосфера һавасы торышына йогынты ясаучы бердәнбер предприятие - кытай таякчыклары эзерләү заводы (IV класслы куркыныч объект, аның санитар-яклау зонасы 100 м тәшкил итә) һәм Иштуган тимер юл аерылышы бистәсенә төньяк чиге буенда урнашкан гамәлдә булмаган асфальт-бетон завод. Кытай таякчыклары эзерләү заводының санитар-яклау зонасына бистәнең шәхси участкалары, мәктәп, балалар бакчасы элэгә. Завод эше вакытында тузан һәм башка вак кисәкчеләр һавага чыгарыла.

Иштуган авылы жирлегендә атмосфера һавасын пычрату чыганагы булып «Әхмәдуллин»

крестьян-фермер хужалыгының мөгеzле эре терлекләр фермасы тора, ул Иштуган авылының көнчыгыш өлешендә урнашкан. (IV класслы куркыныч объект).

Атмосфера һавасы торышына автотранспорт йогынты ясый.

Иштуган авыл жирлеге территориясен «Лесхоз - Иштуган» һәм «Олыяз-Иштуган» IV техник категорияле региональ әһәмияттәге автомобиль юллары һәм жирле әһәмияттәге автомобиль юллары кисеп үтә.

Моннан тыш, жирлекнең төньяк өлешендә Горький тимер юлы тармагы уза.

Юл техникасы ягулык яндырганда газ белән күкерт, углерод, азот, альдегидларны аерып чыгара.

2.2 Су ресурсларының торышын бәяләү

Жир өсте һәм жир асты су объектларының торышын бәяләү

Ясалма сулыкларда суның сыйфатын күзәтү алып барылмый. Жирлекнең көньяк чиге буйлап Мишә елгасы ага, өске агым урманлы территорияләрдән башкарыла.

Гамәлдәге эчә торган һәм хужалык-көнкүрешне су белән тәэмин итә торган чыганаclarның торышын бәяләү

Иштуган авыл жирлегендә халыкны эчә торган һәм хужалык-көнкүрешне су белән тәэмин итү максатларында жир асты суларының түбәндәге скважиналары кулланыла:

- бистә чигеннән 90 м көнчыгышта урнашкан 12 нче номерлы скважина Иштуган торак пункттын су белән тәэмин итү чыганагы булып тора һәм «Торак-коммуналь хужалыкның Шәмәрдән күптармаклы житештерү предприятиесе» ААЖнеке;

- бистә чигеннән көньяк-көнбатышка таба 70 м ераклыкта урнашкан 11 нче номерлы скважина «Торак-коммуналь хужалыкның Шәмәрдән күп тармаклы житештерү предприятиесе» ААЖ кулында һәм янғын ихтыяжлары өчен файдаланыла;

- 11 нче номерлы скважинадан төньякка таба 260 м ераклыкта урнашкан скважина Иштуган торак пункттын су белән тәэмин итү чыганагы булып тора.

«Торак-коммуналь хужалыкның Шәмәрдән күп тармаклы житештерү предприятиесе» ААЖ заказы буенча жир асты чыганаclarынан суның лаборатор тикшеренүләре уздырыла. Контроль нәтижәләре күрсәткәнчә, үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасында суның сыйфаты 2.1.4.1074-01 СанПиН билгеләгән таләпләргә туры килә.

2.3 Жир ресурсларының торышын бәяләү

Жирлек территориясенә шактый өлеше урман фонды жирләренә туры килә.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 23 декабрендәге 3056-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган «Татарстан Республикасы территориясендә, федераль законнарда билгеләнгән очрактан тыш, башка максатларда файдалану рәхсәт ителми торган аеруча кыйммәтле продуктив авыл хужалыгы жирләре исемлегенә» ярашлы рәвештә, авыл жирлегенә территориясендә әлегә төр жирләр юк.

Техноген йөкләнешне автомобиль юллары янындагы туфрак капламы кичерә, ягъни бу пычрану локаль таралуга ия.

Туфрак катламына автотранспорт двигательләреннән зыянлы каты калдыклар, аерым алганда, кургаш кушылмалары тәэсир итә, алар явым-төшемнәр белән жир өстенә төшә.

Авыл жирлегенә себер түләмәсе үлэт базасының санитар-яклау зонасына элгә, бу исә себер түләмәсен кузгатучы бәхәснә актив яисә юкка чыккан үзлекләрен торгызырга сәләтле булуын да кире какмый.

2.4 Житештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү

Житештерү һәм куллану калдыкларын барлыкка китерү чыганакалары - торак сектор, социаль инфраструктура объектлары, авыл хужалыгы объектлары.

Каты коммуналь калдыкларны (алга таба – ККК) жыюны «Торак-коммуналь хужалыгының Шәмәрдән күптармаклы житештерү предприятиесе» ААҖ башкара. 100%Жирлектә КККны туплау майданчыклары юк, һәр кеше барлыкка килгән калдыкларны капчыкларга тутыра.

Биологик калдыкларны жыю һәм алып китүне махсус жиһазландырылган транспорт чарасы ярдәмендә «Торак-коммуналь хужалыкның Шәмәрдән күп тармаклы житештерү предприятиесе» ААҖ башкара.

Кадастр номеры 16:35:220112:2 булган жир кишәрлегендә урнашкан 25 нче ветеринария-санитария карточкасы номеры булган биотермик чокыр бетерелде (2017 елның 11 ноябрәндәге 30 номерлы акт).

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты Баш ветеринария идарәсенә 2019 елның 16 октябрәндәге 913 номерлы хаты белән, "Аларга карата муниципаль районнар һәм Чаллы шәһәре округының жирле үзидарә органнарына дәүләт вәкаләтләре бирелә торган себер түләмәсе үлэт базлары һәм биотермик чокырлар исемлегендә, жирлек территориясендә биотермик чокырлар һәм себер түләмәсенә үлэт базлары юк.

Тирес монның өчен җайлаштырылмаган урыннарда фермалар территориясендә туплана һәм басуларга 2.3.1 п. нигезләмәләрен үтәмичә генә чыгарыла. СП 1.2.1170-02 «Гигиена, токсикология, санитария. Агрохимикатларның куркынычсызлыгына гигиеник таләпләр», алар нигезендә туфракны азот һәм башка туклану элементлары белән баету өчен кулланыла торган тирес һәм тавык тизгә беренчел зарарсызландыруга (термик киптерүгә,

комплеклаштыруга һ.б.) дучар ителергә, гамәлдәге норматив документлар таләпләренә туры килергә, патоген микрофлорасы булмаска тиеш..

2.5 Зиратлар белән вәзгыять

Иштуган авыл жирлеге территориясендә торак төзелеше янындагы торак пункт чикләрендә урнашкан бер зират бар (6).

2.6 Акустик режим. Радиацион-гигиена торышы һәм электр магнит нурланышы

Иштуган авыл жирлеге территориясендә радиация шартлары табигый (табигый) һәм ясалма радиация чыганаclarы йогынтысында формалаша. Авыл жирлеге территориясендә радиация-гигиена вәзгыятьте тотрыклы дип характерлана.

Электр магнит нурланышы чыганагы булып электр тапшыру линиясе тора, аларның санитар аермасы аларның саклау зонасы белән туры килә. 10 кВ югары тизлекле линияләр торак пункт территориясенә керә һәм Ленин урамы буйлап участоклар буенча торак йортларга килә.

Тавыш чыгаруның төп чыганаclarы булып Кытай таякчыclarы эзерләү заводы, «Казан-Кукмара» тимер юлы тора. «Лесхоз - Иштуган», «Олыяз-Иштуган» төбәк юллары Иштуган тимер юл аерылышы бистәсеннән 400 м ераклыкта урнашкан һәм аннан урман массивы белән аерылган.

2.7 Яшелләнделергән территорияләрнең торышын бәяләү

Хәзерге вакытта жирлекне яшелләнделерү системасы саклагыч һәм эксплуатацияләү урманнарыннан, болыннардан, саклагыч урман полосаларыннан, куаклыclarдан һ.б.дан гыйбарәт. Жирлекнең торак пунктларында гомуми файдаланудагы яшелләнделерү зонасы бүленми.

Махсус билгеләнештәге яшел территорияләр төбәк юллары буйларында, авыл хужалыгы жирләрендә һәм су агымнарының су саклау зоналары чикләрендә урнашкан жил саклау, су һәм туфрак саклау эһәмиятендәге үсентеләр тарафыннан тәкъдим ителгән.

2.8 Хайваннар һәм үсемлекләр дөньясының торышын бәяләү

Татарстан Республикасы Саба районы буенча аучылык ресурсларына кертелгән хайваннар саны (Дәүләт аучылык реестрыннан өземтә) 2.7.1 нче таблицада китерелде.

2.8.1 нче таблица

Татарстан Республикасы Саба районы буенча аучылык ресурсларына кертелгән хайваннар саны (Дәүләт аучылык реестрыннан өземтә)

Хайваннар	Саны, төре
Тояклы хайваннар*	
Кабан	41
Поши	402

Аюлар	
Соры аю	4
Йонлы хайваннар*	
Төлке	201
Селәүсен	1
Бурсык	19
Урман сусары	100
Чәшке	22
Ак куян	231
Соры куян	1130
Европа кондызы	264
Тиен	701
Ондатра	407
Кошлар**	
Тәлләтәвеч	30
Соры көртлек	616
Божыр	192
Гади кыр тавыгы	3025
Кыр үрдәге	1588
Чүрәкәй	1141

*Тояклы, кыйммәтле йонлы хайваннарның, аюларның саны 2019 елның 31 августына китерелгән.

** Кошларның саны 2019 елның 31 мартына китерелде.

Антропоген йөкләнешне «Лесхоз - Иштуган» һәм «Олыяз-Иштуган» төбәк юллары буйлап урнашкан урманнар, шулай ук «Казан-Кукмара» тимер юл белән бүленгән биоценозлар да кичерә.

2.9 Халык сәламәтлеге өчен хәвеф-хәтәрне бәяләү.

Кытай таякчыкларын әзерләү заводы, ферма, торак төзелеше янында урнашкан «Казан-Кукмара» тимер юлы һәм себер түләмәсенең үлэт базы халыкка тискәре йогынты ясый.

Санитар саклау зоналарының өченче поясы чикләрендә ягулык-майлау материалларын тутырганда скважиналарда жир асты суларын химик пычрату куркынычы бар.

3. УРМАН ФОНДЫ ЖИРЛӘРЕ

Иштуган авыл жирлегенең урман фонды 2641,9502 гектар мәйданны били, бу барлык авыл жирлегенең 95,0 % ын тәшкил итә.

Иштуган авыл жирлеге территориясендә «Саба урманчылыгы» ДКУнең Шәмәрдән кишәрлеге урманчылыгының урманнары урнашкан.

Иштуган авыл жирлеге чикләрендә урнашкан урман фонды саклагыч урманнардан һәм эксплуатация урманнарыннан гыйбарәт.

Саклагыч урманнар, әйләнә-тирә мохитне саклау, су саклау, саклау, санитар-гигиена, сәламәтләндрү һәм башка файдалы функцияләре саклау максатларында, аларны саклау урманнарының максатчан билгеләнеше һәм алар башкара торган файдалы функцияләр белән бер үк вакытта файдалану шарты белән бер үк вакытта урманнардан файдаланып үзләштерелергә тиеш.

Жирлек территориясендә саклагыч урманнар - табигать һәм башка объектларны саклау функцияләрен башкаручы урманнар - гомуми файдаланудагы тимер юллары, гомуми файдаланудагы федераль автомобиль юллары, Россия Федерациясе субъектлары милкендә булган гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буенда урнашкан урманнарны саклау полосалары.

Эксплуатацион урманнар агач әзерләү өчен билгеләнгән. Мондый урманнар урманнарның файдалы вазыйфаларын саклауны тәмин итеп, югары сыйфатлы агач һәм башка урман ресурсларын, аларны эшкәртү продуктларын тотрыклы һәм максимал Һәтижәле алу максатларында үзләштерелергә тиеш.

Урман фонды жирләре буенча мәгълүмат һәм әлеге жирләрдән файдалануга карата законнарның гомуми таләпләре 3.1.1 һәм 3.1.2 нче таблицаларда китерелгән.

3.1.1 нче таблица

Иштуган авыл жирлеге территориясендә урнашкан урман фонды жирләре

Участок исеме	БДКМРга белешмәләр	Участоктан файдалану режимын фактта үтәү
"Саба урманчылыгы " ДКУ Шәмәрдән участок урманчылыгы жирләре	16:35:220116:2 16:35:000000:943, 16:35:000000:936, 16:35:000000:947, 16:35:000000:960, 16:35:000000:362 16:35:000000:941 16:35:000000:360 16:35:000000:359 16:35:000000:356 16:35:000000:354 16:35:000000:479 16:35:000000:351 16:35:000000:970 16:35:000000:363 16:35:000000:364 16:35:000000:356 16:35:0000:970 һәм башкалар.	үтәлә

3.1.2 нче таблица

Иштуган авыл жирлеге территориясендә урнашкан урман фонды жирләреннән файдалануның хокукый режимы

Зона исеме	Участоктан файдалануның хокукый режимы	Дәлилләү (норматив документлар)

Эксплуатация урманнары	<p>Эксплуатация урманнарында түбәндәгеләр рөхсәт ителә:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. агач эзерләү; 2. сагыз эзерләү; 3. агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыю; 4. азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үсемлекләрен жыю; 5. аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру; 6. авыл хужалыгын алып бару; 7. фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыру; 8. рекреацион эшчәнлекне гамәлгә ашыру; 9. урман плантацияләре төзү һәм аларны эксплуатацияләү; 10. урман жиләк-жимеш, жиләк, декоратив үсемлекләр, дару үләннәре үстерү; 11. жир асты байлыklarын геологик өйрөнү, файдалы казылмалар ятмаларын эшкәртү эшләрен башкару; 12. сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектлары, шулай ук гидротехник корымалар һәм махсуслаштырылган портлар төзү һәм эксплуатацияләү; 13. электр тапшыру линияләрен, элемтә линияләрен, юлларны, торбаүткәргечләрне һәм башка линия объектларын төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү; 14. агач һәм башка урман ресурсларын эшкәртү; 15. дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру; <p>урманнар урнашкан жирләренә максатчан билгеләү нигезендә урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау, яңадан торгызу.</p>	РФ Урман кодексының 25 мaddәсе 04.12.2006 № 200-ФЗ	
Саба урманчылыгының саклау урманнары	Урман кодексының 25 ст. белән рөхсәт ителгән барлык төрләре дә рөхсәт ителә, сагыз эзерләүдән, урман плантацияләрен булдырудан, агачны һәм башка урман ресурсларын эшкәртүдән тыш	Саба урманчылыгының урман хужалыгы регламенты, раслаулар. ТР Урман хужалыгы министрлыгының 2019 елның 19 декабрендәге 113 номерлы боерыгы белән	
	Гомуми файдаланудагы тимер юллары, РФ субъектлары милкендә булган гомуми	Гомуми файдаланудагы тимер юллары, Россия Федерациясе субъектлары милкендә булган гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буенда урнашкан урманнарның саклау полосалары; 1) яклау урманнары	Саба урманчылыгының урман хужалыгы регламенты, раслаулар. ТР Урман хужалыгы

	файдаланудагы федераль автомобиль юллары буенда урнашкан урманнарны саклау полосалары	2) ОЗУ	министрлығының 2019 елның 19 декабрендәге 113 номерлы боерыгы белән
	Табигать һәм башка объектларны саклау функцияләрен башкаручы урманнар	Гомуми файдаланудагы тимер юллар буйлап урнашкан урманнарда түбәндәгеләр тыела: 1) урман-парк зоналары; 2) шәһәр урманнары; 3) ОЗУ; 4) яшел зоналар.	Саба урманчылығының урман хужалыгы регламенты, раслаулар. ТР Урман хужалыгы министрлығының 2019 елның 19 декабрендәге 113 номерлы боерыгы белән

4. ФАЙДАЛЫ КАЗЫЛМА ЯТМАЛАРЫНЫҢ ТАУ БҮЛЕКЛӘРЕ

«Россия федераль геологик фонды» ФДБУ сайтында бастырылган файдалы казылмалар ятмалары мәйданнарының цифрлы чикләре картасы нигезендә, Иштуган авыл жирлегә территориясендә углеводород чималы һәм гомумтаралган файдалы казылмалар ятмалары ачыкланмаган; чикләрендә халыкны хужалык-эчәр сулары белән тәмин итү өчен жир асты сулары чыгарыла торган һәм [40] фермалары булган жир асты байлыкларының лицензияле участогы файдаланыла.

5. АЕРУЧА САКЛАНА ТОРГАН ТАБИГҖЙ ТЕРРИТОРИЯЛӘР

Иштуган авыл жирлегә чикләрендә махсус сакланучы табигать территорияләре юк (22].

6. ТЕРРИТОРИЯНЕ КУЛЛАНУНЫҢ МАХСУС ШАРТЛАРЫ БУЛГАН ЗОНАЛАР

6.1 Житештерү һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары

Жирлек территориясендә IV һәм V класслы хәвефлелектәге объектлар урнашкан. Булган объектларның санитар-яклау зоналары турындагы мәгълүматлар һәм санитар-яклау зоналары режимын үтәү турындагы мәгълүмат 6.1.1 нче таблицада китерелгән. Объектларның санитар-яклау зонасын куллану регламентлары 6.1.2 нче таблицада китерелгән.

6.1.1 нче таблица

Иштуган авыл жирлегә территориясендә урнашкан житештерү һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары

Объект исеме	ССЗ төре (ориентлашу, исәп-хисап,	ССЗ күләме, м	ССЗ, объект турында БДКМРна	Нигезләү: (норматив документлар)	Объектның ССЗ режимын
--------------	-----------------------------------	---------------	-----------------------------	----------------------------------	-----------------------

	ачыкланган)		белешмэлэр		үтәү
Авыл хужалыгы житештерүе объектлары гамәлдәге					
Гамәлдәге					
«Әхмәдуллин» КФХ	Ориентик юнәлешле	100	16:35:08010 1:174	СанПиН 2.2.1/2.1.1200- 03, 7.1.11	ССЗна торак төзөлөшө эләгә
Нефть чыгару һәм эшкәртү сәнәгате предприятиеләре һәм объектлары					
Гамәлдәге					
Кытай таякчылары әзерләү заводы	Ориентик юнәлешле	100	16:35:080101:259	СанПиН 2.2.1/2.1.1200- 03 сәг.7.1.5	ССЗна торак төзөлөшө, балалар бакчасы, мәктәп эләгә
Нефть чыгару һәм эшкәртү сәнәгате предприятиеләре һәм объектлары					
Планлаштырылган					
V класслы куркыныч сәнәгать производствосын перспективалы үстерү мәйданчыгы	Ориентик юнәлешле	50	Кадастр номеры 16:35:220119:3 булган жир кишәрлегендә	СанПиН 2.2.1/2.1.1200- 03 сәг.7.1.11.	ССЗна скважина эләгә
Транспорт инфраструктурасы объектлары					
Тимер юл	ориентик юнәлешле	100	-	СП 42.1330.2011 пос. 8.20	ССЗна өлөшчә торак төзөлөшө эләгә
Күмү урыннары					
Зират	Ориентик юнәлешле	50	16:35:080101:103	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200- 03	ССЗна торак төзөлөшө эләгә
Үлэт базлары					
Кукмара районы Нырын авыл жирлегендәге себер түләмәсе үлэт базы	Ориентик юнәлешле	1000	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200- 03	Үтәлә

6.1.2 нче таблица

Иштуган авыл жирлеге территориясендә урнашкан
санитар-яклау зоналарыннан файдалану регламентлары

Зона исеме	Зонадан файдалануның хокукый режимы	Дәлилләү (норматив
------------	-------------------------------------	--------------------

		документлар)
Санитар-саклау зонасы	<p>Түбәндәгеләрне урнаштыру рөхсәт ителми:</p> <ul style="list-style-type: none"> – торак йортлар, аерым торак йортларны, ландшафт-рекреация зоналарын, ял итү зоналарын, курортлар, шифаханәләр һәм ял йортлары территорияләрен, бакчачылык ширкәтләре һәм коттедж төзелешләре территорияләрен, күмәк яисә индивидуаль дача һәм бакча участкаларын, шулай ук яшәү тирәлеге сыйфатын нормалаштыра торган башка территорияләрне дә кертеп; – спорт корылмалары, балалар мәйданчыклары, мәгариф һәм балалар учреждениеләре, гомуми файдаланудагы дөвалау-профилактика һәм савыктыру учреждениеләре; – дарулар, дару чаралары һәм (яисә) дару рәвешләре, фармацевтика предприятиеләре өчен чимал складлары һәм ярымпродуктлар житештерү объектлары; сәнәгатьнең азык-төлек тармаклары объектлары, азык-төлек чималы һәм азык-төлек продуктларының күпләп складлары объектлары, эчәр суларны эзерләү һәм саклау өчен суүткәргеч корылмалар комплекслары. <p>Авария хәлендәге дежур персонал өчен торак булмаган биналар, вахта ысулы буенча эшләүчеләр өчен биналар, идарә итү биналары, конструктор бюролары, административ билгеләнештәге биналар, фәни-тикшеренү лабораторияләре, поликлиникалар, ябык типтагы спорт-савыктыру корылмалары, мунчалар, кер юу корылмалары, сәүдә һәм жәмәгать туклануы объектлары, мотельләр, кунакханәләр, гаражлар, жәмәгать һәм индивидуаль транспортны саклау өчен мәйданчыклар һәм корылмалар, янғын деполары, жирле һәм транзит коммуникацияләр, ЛЭП, электр подстанцияләре, нефть һәм газ үткәргечләре, техник су белән тәмин итү өчен артезиан скважиналары, техник су белән тәмин итү өчен су суыгу корылмалары, техник канализация канализация станцияләре, су белән тәмин итү станцияләре, АЗС, су белән тәмин итү корылмалары урнаштыру.</p>	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
Зиратларның санитар-яклау зонасы	<p>Зиратларның санитар-яклау зоналары, биналар һәм жирләү өчен билгеләнгән корылмалар территорияләрендә, дини объектлардан һәм жирләү йортларыннан тыш, әлеге объектларга хезмәт күрсәтү белән бәйлә булмаган биналар һәм корылмалар төзү рөхсәт ителми.</p> <p>Санитар-саклау зоналары территориясе планлаштырылган, төзекләндерелгән һәм яшелләндерелгән булырга, транспорт һәм инженерлык коридорлары булырга тиеш.</p>	СанПиН 2.1.2882-11
Тимер юлларның санитар аермасы	<p>Санитар-яклау зоналарында, тимер юлга бүлөп бирелгән полосадан тыш, автомобиль юллары, гаражлар, автомобиль стоянкалары, складлар, коммуналь-көнкүреш билгеләнешендәге учреждениеләр урнаштыру рөхсәт ителә. Санитар-яклау зонасы мәйданының 50%ыннан да ким булмаган өлеше яшелләндерелгә тиеш.</p>	СП 42.1330.2011
Себер түләмәсе үлөт базы	<p>Себер түләмәсенә туфрақ учаклары тирәсендә санитар-яклау зонасы билгеләнә, аның күләме жирлек үзәнчәкләрен һәм күздә тотылган эшләр төрән исәпкә алып билгеләнә.</p> <p>Санитар-яклау зоналарында нинди дә булса хужалык эшчәнлегә алып бару (шул исәптән торак,</p>	СП 3.1.7.2629-10 "Себер түләмәсен профилактикалау" (раслаулар). Россия Федерациясе Баш дәүләт санитария табибының 2010

	ижтимагый, сәнәгать яисә авыл хужалыгы биналары һәм корылмалары төзү, көтүлекләр, чөчүлекләр, яшелчә бакчалары, су эчертү, грунтны үзләштерү һәм йөртү белән бәйлә эшләр башкару) тыела.	елның 13 маендагы 56 номерлы карары белән) СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
--	--	---

6.2 Автомобиль юлларының юл буе полосалары, тимер юлларның саклау зонасы, аэродром яны территориясе

Жирлек территориясе буенча “Лесхоз - Иштуган” һәм “Олыяз-Иштуган” IV категорияле төбәк юллары уза. ССЗ проектлары автомагистраль юллар өчен генә эшләнә, Иштуган бистәсендә андый юллар юк.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2008 елның 1 декабрдәгә 841 номерлы карары нигезендә IV категорияле төбәк юлларыннан юл кырые полосасы 50 м тәшкил итә.

Төбәк эһәмиятендәгә автомобиль юлларының юл буе полосалары чикләрендә жир участокларыннан (жир кишәрлекләреннән) файдалануның аерым режимы билгеләнә, аның буенча гомуми файдаланудагы автомобиль юлларының юл буе полосаларында капитал корылмалар төзү тыела, түбәндәгеләр искәрмә булып тора:

- мондый автомобиль юлларына хезмәт күрсәтү, аларны төзү, реконструкцияләү, капитал ремонтлау, ремонтлау һәм тоту өчен билгеләнгән объектлар;

- Россия Федерациясе Эчке эшләр министрлығының Юл хәрәкәте иминлеге дәүләт инспекциясе объектлары;

- юл сервисы объектлары, реклама конструкцияләре, мәгълүмати щитлар һәм күрсәткечләр;

- инженерлык коммуникацияләре [24].

Шулай ук авыл жирлеге территориясе буенча «Казан-Кукмара» Горький тимер юлының гомуми файдаланудагы тимер юлы да уза. Тимер юлларның санитар-яклау зонасы 100 м тәшкил итә, «СП 42.13330.2011 «СНиП 2.07.01-89* Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 09 июлендәгә 559 номерлы карары белән расланган “Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы” нигезендә Иштуган авыл жирлеге “Балтач” аэродромының аэродром яны территориясе чикләренә керә.

6.3 Магистраль яки сәнәгать торбаүткәргечләренә (газүткәргечләр, нефть үткәргечләр һәм нефть продуктлары үткәргечләре, аммиак үткәргечләр) кадәр минималь ераклык зоналары

Иштуган авыл жирлеге читендә, аннан төньякка таба магистраль газүткәргечләр уза.

Углеводород чималы магистраль торбаүткәргечләре өчен СП 36.13330.2012 "Магистраль торба үткәргечләр" нигезендә минималь ераклык билгеләнә СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03 «Санитар-яклау зоналары һәм предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар классификациясе» Жирлек

читендә, аннан төньякка таба үтүче магистраль торбаүткәргечләр өчен минималь ераклык зоналары 300-350 м тәшкил итә.

Торбаүткәргечләрнең картографик материалларда урнашуы якынча, торбаүткәргечләрнең төгәл урнашуын проект документациясе стадиясендә ачыкларга кирәк. Минималь ераклыктагы зоналардан файдалану регламентлары 6.3.1 нче таблицада китерелә.

6.3.1 нче таблица.

Иштуган авыл жирлегендә, аннан төньякта урнашкан магистраль торбаүткәргечләргә кадәр минималь ераклыктагы зоналардан файдалану регламентлары.

Зона исеме	Зонадан файдалану режимы	Норматив документлар
Минималь ераклык зоналары	<p>Түбәндәгеләрне урнаштыру рөхсәт ителми:</p> <ul style="list-style-type: none"> - торак пунктлар; - дача йортлары булган коллектив бакчалар; - аерым сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләрен; - кошчылык фабрикалары, теплица комбинатлары һәм хужалыклары; - айдалы казылмаларны эшкәртү карьерлары; - автомобильләр өчен гаражлар һәм ачык тукталышлар; - кешеләр күпләп жыела торган аерым биналар (мәктәпләр, хастаханәләр, балалар бакчалары, вокзаллар һ.б.); - тимер юл станцияләре; аэропортлар; елга портлары һәм пристаньнары; гидро-, электростанцияләр; I-IV класслы елга транспортының гидротехник корымалары; - суүткәргечләрнең чистарту корымалары һәм насос станцияләре; - 1000 м³ дан артык күләмдә саклана торган жиңел кабынып китүчән һәм янучан сыеклыклар һәм газлар складлары; автомобильләргә ягулык салу станцияләре һ.б. 	<p>СП 36.13330.2012 "СНИП 2.05.06-85*. Магистраль торбаүткәргечләр"</p>

6.4 Магистраль һәм промысел торбаүткәргечләренә (газүткәргечләр, нефть үткәргечләр һәм нефть продуктлары үткәргечләренә, аммиак үткәргечләренә) саклау зоналары

Углеводород чималы магистраль торбаүткәргечләре өчен саклау зоналары РФ Хөкүмәтенә 2008 елның 8 сентябрендәге 1083 номерлы карары нигезендә билгеләнә. Объектларның саклау зоналарыннан файдалану регламентлары 6.4.1 нче таблицада китерелгән.

6.4.1 нче таблица

Иштуган авыл жирлегендә, аннан төньякка таба урнашкан магистраль торбаүткәргечләрнең сак зоналарыннан файдалану регламентлары.

Зона исеме	Зонадан файдалануның хокукый режимы	Нигезләү: (норматив документлар)
Саклау зоналары	<p>Сак зоналарында түбәндәгеләр тыела:</p> <ul style="list-style-type: none"> - контроль-үлчәү һәм контроль-диагностика пунктларын, кисәтү язучыларын, магистраль 	<p>РФ Хөкүмәтенә 2017 елның 08 сентябрендәге 1083 номерлы карары</p>

	<p>газүткәргечләрнең урнашу урынын тану һәм сигнал билгеләрен күчерү, күмү, зарарлау һәм жимерү;;</p> <ul style="list-style-type: none"> - элементә кабель линияләрендә хезмәт күрсәтә торган көчлөү пунктларының ишекләрен һәм люкларын, линия арматурасы узеллары коймаларын, электрохимик саклану жайланмалары ишекләрен, линия һәм карау коелары люкларын ачарга, краннар, задвижкалар ачарга һәм ябарга, элементә, энергия белән тәмин итү, магистраль газүткәргечләр телемеханика жайланмаларын кертергә һәм өзәргә;; -- чүпкеләр оештырырга, сыек һәм коррозия-агрессив матдәләр һәм ягулык-майлау материалларын агызырга;; -теләсә нинди материалларны, шул исәптән ягулык-майлау материалларын туплау яки теләсә нинди материалларның саклагычларын урнаштыру;; - магистраль газүткәргечен жимерүдән саклый торган яр саклау, су чыгару корылмаларына, Жир һәм башка корылмаларга (жайланмаларга) зыян китерергә;; - якорьга суднолар һәм йөзү объектларын, диңгез имезүчеләрен табу, су биологик ресурсларын тоту (тоту) кораллары белән балык тоту, агуланган якорь-чылбыр белән йөзү;; - су объектларының төбөн һәм ярларын үзгәртү белән бәйлә тирәнәйтү һәм башка эшләр башкару, магистраль газүткәргеч объектына техник хезмәт күрсәтү өчен кирәкле эшләрдән тыш; -бәрү-импульссыз жайланмалар һәм ярдәмче механизмнар кулланып эшләр башкару, йөкләр ташлау; - эшчәнлектән тыш рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашырырга, учаклар ягырга һәм ут чыганакларын урнаштырырга; - сак зоналарын коймалау һәм киртәләү; - нинди дә булса биналар, корылмалар урнаштырырга; - магистраль газүткәргечкә санкцияләnmәгән тоташтыруны (тоташтыруны) тормышка ашырырга. 	
--	---	--

6.5 кВ көчәнеше һәм аннан да күбрәк көчәнеше һава электр линияләренең сак зоналары

Иштуган авыл жирлегенең торак пунктларын электр белән тәмин итү «Лесхоз - Иштуган» һәм «Олыяз-Иштуган» автомобиль юллары, КТП һәм электр тапшыру линияләренең бүлү челтәре аша 10 кВ электр үткәргеч линиясе ярдәмендә гамәлгә ашырыла.

6.5.1 нче таблица

Иштуган авыл жирлеге территориясендә урнашкан электрүткәргечләрнең һава линияләренең сак зоналары

Объект исеме	Сак зонасы күләме,	БДКМРга белешмәләр	Дәлилләү (норматив документлар)	Зонадан файдалану режимын фактта үтәү
--------------	--------------------	--------------------	---------------------------------	---------------------------------------

	м			
Линия 10 кВ ф.06 ПС Шәмәрдән - 1	10	Зона 16.35.2.60	09.04.2015 № 36-0/36 жир төзелеше эше 09.04.2015 "Электр челтәре объектлары саклау зоналарын билгеләү һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан участоклардан файдалануның махсус шартлары турында" 2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы карары	Сак зонасына торак төзелешләре эләгә.

6.5.2 нче таблица

Иштуган авыл жирлегә территориясендә урнашкан электр линияләренә һава саклау зоналарыннан файдалану регламентлары

Зона исеме	Зонадан файдалануның хокукый режимы	Дәлилләү (норматив документлар)
Саклау зоналары	<p>Электр тапшыру линияләренә сак зонасында эксплуатацияләүнең куркынычсызлыгын һәм өзлексез булуын боза алырлык яки алар барышында кешеләргә карата куркыныч туарга мөмкин булган гамәлләр уздыру тыела. Аерым алганда, түбәндәгеләр тыела:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ягулык-майлау материаллары саклагычларын урнаштырырга; – чүпкеләр ясарга; – шартлату эшләрен башкарырга; – ут кабызырга; – ачы һәм коррозия матдәләренә һәм ягулык-майлау материалларын ыргытырга һәм аларны агызырга; – чыбыкларга таяну һәм аларга чит предметларны якынайту, шулай ук терәкләргә менү; – давыл вакытында яки экстремаль һава шартларында электр тапшыру һава линияләренә сак зонасында булырга яки анда эшләр башкарырга. <p>Һава электр линияләренә саклау зонасы чикләрендә бу линияләренә кулланучы оешма ризалыгыннан башка төзелеш, монтаж һәм су сиптерү эшләрен башкару, агач утырту һәм кисү, азык, ашамалар, ягулык һәм башка материаллар туплау, йөк төялгән яисә юл өслегеннән йөксез гомуми биеклегә 4 м дан артык булган машиналар һәм механизмнар өчен йөрү тыела.</p>	<p>«Электр челтәре хужалыгы объектларының сак зоналарын билгеләү һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан кишәрлекләрдән файдалануның махсус шартлары турында» 2009 елның 24 февралендәге 160нчы номерлы карары</p>

6.6 Су саклау зоналары, яр биек яклау полосалары һәм яр биек полосалары, балык хужалыгы тыюлыклары зоналары

Жирлекнең көньяк чиге янында ике су агымы башлана, көньяк-көнчыгыш чиге янында Мишә елгасы ага, ясалма сулыклар бар.

Авыл жирлеге чикләренә керә торган су агымнарын саклау зоналары турындагы белешмәләр 6.6.1 нче таблицادا китерелгән.

6.6.1 нче таблица

Иштуган авыл жирлеге территориясендә урнашкан су саклау зоналары, яр бую яклау полосалары һәм яр бую полосалары

Объект исеме	Саклау зонасы төре	Зона күләме, м	БДКМРга белешмәләр	Нигезләү: (норматив документлар)	Зонадан файдалану режимын фактта үтәү
Мишә елгасы	Яр бую полосасы	20	юк	6 ст. Су кодексы	Үтәлә
	Яр бую саклау полосасы	50	16.35.2.35	6 ст. Су кодексы	
	Су саклау зонасы	200	16.35.2.29	65 ст. Су кодексы	
Мишә елгасы кушылдыклары	Яр бую полосасы	5	юк	6 ст. Су кодексы	Үтәлә
	Яр бую саклау полосасы	50	юк	65 ст. Су кодексы	
	Су саклау зонасы	50	юк	65 ст. Су кодексы	

6.6.2 нче таблица

Иштуган авыл жирлеге территориясендә су саклау зоналарыннан, яр бую яклау полосаларыннан һәм яр бую полосаларыннан файдалану регламентлары

Зона исеме	Зонадан файдалануның хокукый режимы	Нигезләү: (норматив документлар)
Яр бую полосасы	Һәр граждан , хәрәкәт итү һәм анда булу өчен,шул исәптән һәм спорт балыкчылыгы һәм йөзү чараларын жәлеп итү өчен,гомуми файдаланудагы су объектларының яр бую полосасыннан файдаланырга хокуклы (механик транспорт файдаланудан тыш).	РФ Су кодексы
	Яр бую полосасы чикләрендә жир кишәрлекләрен хосусыйлаштыру тыела.	РФ Жир кодексы
Яр бую саклау полосасы	Яр бую саклау полосалары чикләрендә су саклау зонасы өчен билгеләнгән чикләүләр белән беррәттән түбәндәгеләр тыела: жирләрне сөрү; -юыла торган грунтларның өемнәрен урнаштыру; - авыл хужалыгы терлекләрен көтү һәм алар өчен жәйге лагерьялар, ванналар оештыру	РФ Су кодексы

<p style="text-align: center;">Су саклау зонысы</p>	<p>Су саклау зоналары чикләрендә түбәндәгеләр тыела:</p> <ul style="list-style-type: none"> – туфракның уңдырышлылыгын көйләү максатларында агып төшүче сулардан файдалану; – зиратларны, үлөт базларын, житештерү һәм куллану калдыкларын күмү урыннарын, химик, шартлаткыч, агулы матдәләрне, радиоактив калдыкларны күмү пунктларын урнаштыру; – зарарлы организмнарга каршы көрәш буенча авиация чараларын гамәлгә ашыру; – транспорт чараларының (махсус транспорт чараларынан тыш) хәрәкәте һәм туктап торуы, моңа юлларда һәм юлларда каты өслекле махсус жиһазландырылган урыннарда аларның хәрәкәте һәм туктап торулары керми; – машинага ягулык салу станцияләрен, ягулык-майлау материаллары складларын урнаштыру (моңа, әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге кануннар һәм Су кодексы таләпләрен үтәгән очракта, транспорт чараларын техник карау һәм ремонтлау өчен кулланыла торган техник хезмәт күрсәтү станцияләрен, ягулык-майлау материаллары складларын портлар, суднолар төзү һәм суднолар ремонтлау оешмалары, эчке су юллары инфраструктурасы территорияләрендә урнаштырылган очраklar керми); – пестицидларның һәм агрохимикатларның махсулаштырылган саклагычларын урнаштыру, пестицидлар һәм агрохимикатлар куллану; – агынты суларны, шул исәптән дренаж суларны агызу; – гомумтаралган файдалы казылмаларны разведкалау һәм чыгару (гомумтаралган файдалы казылмаларны разведкалау һәм чыгару файдалы казылмаларның башка төрләрен разведкалау һәм чыгаруны гамәлгә ашыручы жир асты байлыкларынан файдаланучылар тарафыннан тау бүлемтекләренең жир асты байлыклары һәм (яисә) геологик бүлемтекләренең жир асты байлыклары турындагы РФ законнары нигезендә бирелгән чикләрдә, 1992 елның 21 февралендәге РФ Канунының 19.1 статьясы нигезендә расланган техник проект нигезендә гамәлгә ашырылган очраklarдан тыш). N 2395-I "Жир асты байлыклары турында"). <p>Су саклау зоналары чикләрендә, су объектларын пычранудан, чүпләнүдән, ләм утырудан һәм сулыкларны саегудан саклауны тәэмин итә торган корылмалар белән су кануннарына һәм әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге кануннарга ярашлы рәвештә, мондый объектларны проектлау, төзү, реконструкцияләү, эксплуатациягә кертү, хужалык һәм башка объектларны эксплуатацияләү рөхсәт ителә. Су объекттын пычранудан, чүпләнүдән, ләм утырудан һәм суларны ярлыландырудан саклауны тәэмин итә торган корылма төрен сайлау әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге кануннар нигезендә билгеләнгән пычраткыч матдәләр, башка матдәләр һәм микроорганизмнарны ташлауның мөмкин нормативларын үтәү зарурлыгын исәпкә алып гамәлгә ашырыла.</p> <p>Су объектларын пычранудан, чүпләнүдән, ләм басудан һәм суларны ярлыландырудан саклауны тәэмин итә торган корылмалар дигәндә түбәндәгеләр аңлашыла:</p> <ul style="list-style-type: none"> – үзәкләштерелгән су чыгару системалары (канализацияләр), явым-төшем суларын агызу өчен үзәкләштерелгән су чыгару системалары; – агып төшүче суларны үзәкләштерелгән су чыгару системаларына (шул исәптән яңгыр суларын, кар суларын, инфильтрация, су сиптерү һәм дренаж суларын) жибәрү (агызу) корылмалары һәм системалары, әгәр алар шундый суларны кабул итү өчен билгеләнгән булса; – агып төшүче суларны (шул исәптән яңгыр суларын, 	<p style="text-align: center;">РФ Су кодексы</p>
---	--	--

	<p>кар суларын, инфильтрация, су сиптерү һәм дренаж суларын) чистарту өчен аларны чистартуны әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнар һәм Су кодексы таләпләре нигезендә билгеләнгән нормативлардан чыгып тәэмин итүче локаль чистарту корылмалары;</p> <p>– житештерү һәм куллану калдыкларын жыю корылмалары, шулай ук агып төшүче суларны (шул исәптән яңгыр суларын, кар суларын, инфильтрация суларын, су юу һәм дренаж суларын) су үткәрни торган материаллардан ясалган приемникларга чыгару (агызу) корылмалары һәм системалары.</p> <p>Су саклау зоналары чикләрендә урнашкан һәм агып төшүче суларны чистарту корылмалары белән жиһазландырылмаган гражданның бакчачылык, яшелчәчелек яисә дача коммерциягә карамаган берләшмәләре территорияләренә карата, аларны мондый корылмалар белән жиһазландырган һәм (яисә) үзәкләштерелгән системаларга тоташтырган мизгелгә кадәр, әйләнә-тирә мохиткә пычраткыч матдәләр, башка матдәләр һәм микроорганизмнар керүне булдырмый торган су үткәрни торган материаллардан ясалган приемниклар куллану рөхсәт ителә.</p>	
--	--	--

6.7 Су басу зоналары

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 29 августындагы 1625-р номерлы (2019 елның 16 февралендәге 301-р номерлы үзгәрешләре белән) күрсәтмәсе нигезендә Югары Симет авыл жирлегенә торак пунктлары «Су басу (су басу) ихтималы булган зоналарга элэгүче Татарстан Республикасы торак пунктлары исемлегенә» кертелмәгән.

Жирле үзидарә органнары мәгълүматлары буенча, жирлек территориясендә су басу һәм су басу зоналары юк, елгалар торак пункттан ерак һәм су басу чорында [18] куркыныч тудырмый.

6.8 Эчә торган һәм хужалык-көнкүрешне су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары

Халыкның хужалык-эчә торган максатлары өчен кулланыла торган скважиналар өчен Татарстан Республикасы Экология министрлыгы [36] боерыклары белән расланган санитар саклау зоналары проектлары эшләнә.

Су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары турында мәгълүмат беренче, икенче һәм өченче пояслар, аларны куллану регламентлары һәм фактик торышы буенча 6.8.1 һәм 6.8.2 нче таблицаларда бирелгән.

6.8.1 нче таблица

Иштуган авыл жирлеге территориясендә урнашкан эчә торган һәм хужалык-көнкүрешне су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары

Зона билгеләнә торган объект исеме	Санитар саклау зоналары, м			Мәгълүматлар чыганагы	БДКМР га белешмә ләр	Зонадан файдалану режимын фактта үтәү
	1 пояс	2 пояс	3 пояс			

<p>11 нче номерлы скважина (бистәнең көньяк-көнбатыш чите)</p> <p>Иштуган авылында янгын ихтияжлары өчен Иштуган авылындагы 12 скважина (бистәнең көнчыгыш ягы)</p>	R=30	R=30	R=339	<p>«Татарстан Республикасы Саба районнда гигиена һәм эпидемиология үзәге» ФДССУ филиалы</p> <p>№ 3984-3987от 23.07.2007</p>	<p>ЗСО-3 16.35.2.5 32</p> <p>ЗСО-2 16.35.2.5 79</p>	<p>ЗСО-3 чикләрендә торак корылмалары һәм кулланылмый торган асфальт-бетон заводы территорияләре урнашкан.</p>
<p>Иштуган торак пункттын су белән тәэмин итү өчен Иштуган авылындагы 12 скважина (бистәнең көнчыгыш ягы)</p>	R=30	R=30	R=323	<p>3984-3987 номерлы «Татарстан Республикасында а гигиена һәм эпидемиология үзәге» ФДССУ филиалы</p> <p>23.07.2007</p>	<p>ЗСО-3 16.35.2.5 42</p> <p>ЗСО-2 16.35.2.5 68</p>	<p>ЗСО-3 чикләрендә торак корылмалары, «Әхмәдуллин» КФХ урнашкан</p>
<p>Явлаштау авылындагы чишмә</p>			<p>Агым буенча өскә таба R=4,700 агым буенча аска таба 47 м., үзәк өлешендә өскә килгә 716м.</p>	<p>Саба муниципаль районы, Явлаштау авыл жирлеген, Явлаштау авылы</p>	<p>16.35.2.5 44</p>	<p>Үтәлә</p>
<p>Алан Елга авылы янындагы чишмә</p>			<p>Агым буенча өскә таба R=1,706 агым буенча аска таба 51 м., үзәк өлешендә өскә килгә 993 м.</p>	<p>Саба муниципаль районы Шекше авыл жирлеген</p>	<p>16.35.2.6 18</p>	<p>Үтәлә</p>
<p>Илбәр авыл жирлеген янындагы чишмә</p>			<p>Агым буенча өскә таба R=5,636 агым</p>	<p>Саба муниципаль районы- Эзмә авыл жирлеген</p>	<p>16.35.2.6 03</p>	<p>Үтәлә</p>

			буенча аска таба 62 м., үзэк өлешенд э киңлеге 1,023 м.			
Өтернэс авыл жирлеге янындагы чишмэ			Агым буенча өскэ таба R=5,937 агым буенча аска таба 59 м., үзэк өлешенд э киңлеге 1,247 м.	Саба муниципаль районы, Эзмэ авыл жирлеге	16.35.2.4 93	Үтөлэ
Илэбэр авыл жирлеге янындагы чишмэ			Агым буенча өскэ таба R=5,495 агым буенча аска таба 99 м., үзэк өлешенд э киңлеге 1,445 м.	Саба муниципаль районы, Шекше авыл жирлеге	16.35.2.5 04	Үтөлэ

6.8.2 нче таблица

Иштуган авыл жирлеге территориясендэ урнашкан эчэргэ яраклы һәм хужалык-көнкүрешне су белән тээмин итү чыганаclarын санитар саклау зоналарыннан файдалану регламентлары

Зона исеме	Зонадан файдалануның хокукый режимы	Нигезлэу: (норматив документлар)
Санитария саклау зонасы	<p>I пояс чикләрендэ югары көпшәле агачлар утырту рөхсәт ителми, суүткәргеч корылмаларны эксплуатацияләүгә, реконструкцияләүгә һәм киңәйтүгә турыдан-туры катнашы булмаган барлык төзелеш төрләре, шул исәптән төрле билгеләнештәге торба үткәргечләр салу, торақ һәм хужалык-көнкүреш биналарын урнаштыру, кешеләр яшәве, агулы химикатлар һәм ашламалар куллану рөхсәт ителми.</p> <p>Биналар, икенче пояс территориясендэ санитар режимны исәпкә алып, ЗСОның 1 нче поясыннан читтэ урнашкан агынты суларны якын көнкүреш яки житештерү канализациясе</p>	<p align="center">СанПиН 2.1.4.1110-02 «Су белән тээмин итү чыганаclarын һәм эчэргэ яраклы суүткәргечләрне санитар саклау зоналары» 2002 ел</p>

	<p>системасына яки жирле чистарту корылмалары станцияләренә агыза торган канализация белән жиһазландырылырга тиеш</p> <p>Санитария саклау зоналары 2 нче һәм 3 нче пояслар чикләрендә түбәндәге очрақларда тыела: туфрак капламын бозуга бәйле яңа скважиналар бораулау һәм яңа төзелеш (Роспотребнадзор Идарәсенәң ТО белән мәжбүри килештергәндә башкарыла); эшләнгән суларны жир асты офыкларына утырту һәм каты калдыкларны жир асты байлыкларын эшкәртү; ягулык-энергетика газлары, агулы химикатлар һәм минераль ашламалар, промсток тупланмалары, шламосаклагычлар һәм башка объектлар урнаштыру; жир асты суларын химик пычрату куркынычын тәмин итә торган объектларны урнаштыру; мондый объектларны урнаштыру 3 нче пояс чикләрендә жир асты суларын саклаганда гына, жир асты суларын махсус саклаганда, жир асты суларын йөрткән вакытта махсус чаралар башкарылганда гына рөхсәт ителә, жир асты суларын саклаганда, жир асты суларын пычратучы һәм минераль ашламалар складлары, жир асты суларын, шламосаклагычлар һәм башкалар.</p>	
	<p>Шулай ук II пояс чикләрендә жир асты суларын микроб пычрату куркынычын китереп чыгара торган зиратларны, үлэт базларын, ассенизация кырларын, фильтрлау кырларын, тирес саклагычларны, силос траншеяларын, терлекчелек һәм кошчылык предприятиеләрен һәм башка объектларны урнаштыру; ашламалар һәм агулы химикатлар куллану; төп файдаланудагы урманнарны кисү тыела.</p>	

6.9 Дәвалау-савыктыру урыннарын, курортларны һәм табигый дәвалау ресурсларын санитар (тау-санитар) саклау округы

Жирлек территориясендә элге объектларның төрләре юк.

6.10 Саклана торган объектлар зоналары, саклана торган хәрби объектлар зоналары, хәрби объектларның саклау зоналары

Мәгълүматларның ачык чыганақларына караганда, Иштуган авыл жирлеге территориясендә саклана торган объектлар, саклана торган хәрби объектлар юк.

6.11 Әйләнә-тирә мохитнең торышын күзәтү стационар пунктларының сак зоналары

Иштуган авыл жирлеге территориясендә әйләнә-тирә мохитне күзәтүнең стационар пунктлары юк (44).

6.12 Махсус сакланылучы табигать территорияләренәң (дәүләт табигать тыюлыгы, милли парк, табигать паркы, табигать һәйкәленәң) саклау зоналары

Жирлекнең көньяк чиге буйлап, жирлек территориясенә кермичә, «Мишә елгасы» табигать һәйкәле уза. Табигать һәйкәле янындагы сак зона ачыкланмаган.

7.ТЕРРИТОРИЯЛӘРНЕ ТОТРЫКЛЫ ҮСТЕРҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР

Жирлектә килеп туган хәлне анализлау йомгаклары буенча, жирлекнең югарыда телгә алынган проблемаларын хәл итүгә юнәлдерелгән түбәндәге объектлы-юнәлешле чаралар эшләнде, шулай ук территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналардан файдалану режимын тәртипкә китерү, гомумән һәм тулаем алганда, экологик хәлне савыктыруга, халыкның экологик иминлеген тәмин итүгә, территориянең табигатьтән нәтижәле файдалануын һәм экологик тотрыклы үсешен тәмин итүгә юнәлдерелгән чаралар эшләнде.

7.1 Атмосфера һавасын саклау чаралары

"Әхмәдуллин» КФХ майданчыкларының якынча санитар-яклау зоналары, Кытай таякчыкларын эзерләү заводы торак пунктта торак секторны ябалар, шуңа күрә әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты чыганакалары тирәсендә махсус билгеләнештәге яшелләндерү буенча эшләр башкарырга кирәк, әлеге объектларга карата законнарда билгеләнгән тәртиптә санитар-саклау зоналарын билгеләргә кирәк.

Яна производствоны V класслы куркынычлык классына кадәр планлаштырганда, гамәлдәге асфальт-бетон заводы территориясендә кирәкле табигатьне саклау документациясен проект стадиясендә эшләргә кирәк.

Барлык фермалар өчен дә тирес туплау урынын оештырырга кирәк. Тиресне бетерү һәм тирес куллануга эзерлек системаларын технологик проектлау нормалары нигезендә (НТП 17-99) тирес саклау урыны торак һәм терлекчелек корылмаларына карата жил исә торган якта һәм рельефтан түбәнрәк булган яктан аерып бирелә. Мөгезле эре терлекләр фермасы һәм Кытай таякчыклары эзерләү заводы өчен санитар-саклау зоналарын нигезләү проектларын да рациональ рәвештә башкарырга кирәк, бу нәтижеләр буенча санитар-саклау зоналарын кыскарту мөмкин.

7.2 Жир өсте һәм жир асты суларын саклау һәм алардан нәтижәле файдалану чаралары

Эчә торган һәм хужалык-көнкүрешне су белән тәмин итү чыганакаларын - скважиналарны саклауга аерым игътибар бирергә кирәк. Санитария саклау зонасының өченче поясы чикләрендә эшчәнлек алып бару режимы бозылган.

11 нче номерлы скважинадан төньякта 260 м ераклыкта урнашкан скважинаны санитар саклау зоналары проектын эшләргә кирәк.

«Әхмәдуллин» КФХ фермасы өчен агып төшүче суларны чыгару схемасын эшләргә кирәк, аның нигезендә терлекләргә тоту өчен бинада канализация системасы тирес чыгару схемасы белән бәйләнгән булырга тиеш. Басуларга чистартылмаган агынты суларны агызуга юл куймаска, юлларның каты өслеген оештырырга, чүп контейнерлары урнаштыру өчен майданчыклар булдырырга кирәк.

Физик тузган саен су белән тәмин итү челтәрләрен алыштыру тәкъдим ителә. Үзәкләштерелгән ташландык суларны агызу системасы булмаганда, хужалык-көнкүреш юынты суларны жыю әйләнә-тирә мохиткә пычраткыч матдәләр, башка матдәләр һәм микроорганизмнар килүне булдырмый торган су

үткэрэ торган материаллардан эзерлэнгән приемникларга башкарылырга тиеш. Агынты суларны чыгару даими рәвештә башкарылырга тиеш.

7.3 Жир ресурсларын саклау һәм алардан нәтижәле файдалану чаралары

Гамәлгә яраксыз асфальт-бетон заводы территориясендә жирләрне рекультивацияләү таләп ителә. Рекультивация дәрәжәсе планлаштырылган житештерү төрөнә бәйле.

Себер түләмәсен кузгатучының активлыгын ачыклау максаты белән Себер түләмәсе үлэт базы территориясенә һәм аның санитар-яклау зонасына микробиологик мониторинг үткәрергә кирәк.

7.4 Житештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү системасын оптимальләштерү чаралары

Ферма территориясендә тирес туплау урынын оештырырга, шулай ук алдан зарарсызландыру чараларын үткәрергә кирәк. Түбән урыннарда, бигрәк тә кар һәм яңгыр сулары белән су басуга дучар булган урыннарда, шулай ук су чыганакалары янында тирес саклау урыннары төзү рәхсәт ителми. Саклау урыны әйләндереп алынган һәм яшелләнделгән булырга тиеш. Агынты суларны эшкәртү, зарарсызландыру, саклау һәм куллану өчен эзерләү корылмалары терлекчелек биналарыннан 60 км ераклыкта ферма һәм комплекслар коймаларыннан читтә урнаштырыла. Озак вакыт тотканнан соң (5.8 п. ССР баш дөүлэт санитария табибы тарафыннан расланган терлекчелек предприятиеләре өчен санитария кагыйдәләре 31.12.1987 № 4542-87 нигезендә 12 ай дәвамында тирес кырларга чыгарылырга мөмкин.

Каты коммуналь һәм биологик калдыкларны үз вакытында фермалардан жырга кирәк. Халык ягыннан калдыкларны туплау кагыйдәләрен үтәү таләп ителә, фермалар житәкчелеге ягыннан су үткәрми торган контейнерларда каты коммуналь калдыкларны туплауны оештырырга кирәк.

Кукмара районы Нырбин авыл жирлегә территориясендә урнашкан Себер түләмәсе үлэт базының санитар-яклау зонасына керүче туфракларга һәм грунт суларына лаборатор контроль оештырырга киңәш ителә.

7.5 Халыкны физик йогынтылардан яклау чаралары

10 кВ югары вольтлы линияләр торак пунктлар территориясенә керә һәм торак корылмалар буйлап бакчаларга бара, эмма сак зонасы режимы саклана.

«Казан-Кукмара» тимер юлы ягыннан урнашкан торак корылмаларны тавыштан саклау өчен махсус билгеләнешле яшел үсентеләр белән әйләндереп алырга кирәк.

7.6 Объектларны житештерүне һәм урнаштыруны оптимальләштерү чаралары

Житештерү объектларын агып төшүче суларны читкә чыгару системасы белән тәмин итәргә кирәк. Санитар-яклау зоналары чигендә пычраткыч матдәләр концентрациясен контрольдә тотарга кирәк.

Гамәлдәге зиратның санитар-яклау зонасы чикләренә өлешчә торак йортлар элэгүе сәбәпле, зират территориясенә үсүнә юл куярга ярамый. Шуннан соңгы күмүләрне зиратларның факттагы чикләре чикләрендә башкаралар.

Жилнең өстенлек итүче юнәлешен һәм гамәлдәге һәм планлаштырыла торган санитар-яклау зоналарын исәпкә алып, яңа торак төзелеше объектларын дәрәжә урнаштырырга тәкъдим ителә. Себер түләмәсе үлән базаның СЗЗ режимын үтәргә кирәк.

7.7 Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарны оештыру һәм алардан файдалану режимын үтәү чаралары

Туфракка пычраткыч матдәләр элэгү мөмкинлеген булдырмау максатларында яңа производство урнаштырганда су алу скважиналарын санитар саклау зоналарының өченче пояс режимын сакларга кирәк.

Торак пункт чикләренә кадәр житештерүне үстерүнең перспектив майданчыгынан алып торак пункт чигенә кадәр 90 м чамасы ераклыгы булганлыктан, әлеге территориядә сәнәгатьнең бары тик V класслы куркынычыгына урнаштырылырга мөмкин.

Барлык тискәре йогынты объектлары өчен санитар-яклау зоналарын билгеләргә кирәк.

Су белән тәэмин итүнең барлык чыганаclarы санитария саклау зоналары проектларына ия булырга тиеш.

7.8 Территориянең табигый-экологик каркасын булдыру чаралары

Иштуган авыл жирлегендә урманчылыкның югары дәрәжәдә булуы әлеге территориянең шартларын аеруча уңай дип тасвирлый.

7.9 Махсус сакланылучы табигать территорияләреннән файдалану режимын үтәүгә юнәлдерелгән чаралар

Жирлек чикләрендә махсус сакланыучы табигать территорияләре юк.

7.10 Махсус сакланылучы табигать территорияләрен оештыру чаралары

Жирлек чикләрендә махсус сакланыучы табигать территорияләрен оештыру каралмаган.

7.11 Хайваннар һәм үсемлекләр дөньясын саклау гамәлләре

Үсемлекләрнең һәм хайваннарның урман төрләре яшәү урыны шартларының төрлеләгән саклап калу өчен, урманнарны эшкәрткәндә төп биотоплар - зур булмаган майдан участкалары саклана, алар кисүләргә кагылмый һәм биотөрлелекне саклау өчен мөһим әһәмияткә ия. Аларның булуы урман тирәлеген кисүләрдә торгызуга ярдәм итә. Бу объектлар тере организмнарның сирәк очрый торган һәм зәгыйфь төрләренә потенциал яшәү урыннары булып тора. Төп биотоплар исемлеге Саба урманчылыгының урман хужалыгы регламентында билгеләнде.

“Хайваннар дөньясы турында” 1995 елның 24 апрелдәге 52-ФЗ номерлы Федераль законның 22 статьясы (18.02.2020г.), хайваннар дөньясы объектларын

миграцияләү юлларын саклауны тәмин итүче чараларны гамәлгә ашыру өлешендә, “Саба урманчылыгы” ДКУ урман массивында үсемлекләрнең һәм хайваннарның урман төрләрен яшәү шартларының төрлелеген саклау өчен, урман секларын эшкәрткәндә төп биотоплар - зур булмаган майдан участкалары саклана, алар кисүләргә кагылмый һәм биотөрлелекне саклау өчен мөһим әһәмияткә ия. Аларның булуы урман тирәлеген кисүләрдә торгызуга ярдәм итә. Бу объектлар тере организмнарның сирәк очрый торган һәм зәгыйфь төрләренә потенциал яшәү урыннары булып тора. Төп биотоплар исемлеге Саба урманчылыгының урман хужалыгы регламентында билгеләнде.

“Хайваннар дөньясы турында” 1995 елның 24 апрелендәге 52-ФЗ номерлы Федераль законның 22 статьясы нигезендә (18.02.2020ел редакциясе), хайваннар дөньясы объектларын миграцияләү юлларын саклауны тәмин итүче чараларны гамәлгә ашыру өлешендә “Саба урманчылыгы” ДКУ урман массивында гомуми файдаланудагы тимер юллар аша биокүчешләрне күздә тотарга кирәк.

Жирлек территориясендә предприятиеләрне һәм корылмаларны проектлаганда объектның үсемлекләр һәм хайваннар дөньясына йогынтысын бәяләүгә игътибар итәргә кирәк һәм кирәк була калса, саклау чараларын карарга кирәк.

Жирлек территориясендә предприятиеләрне һәм корылмаларны эксплуатацияләгәндә һәм проектлаганда хайваннар дөньясы һәлак булу куркынычын булдырмау һәм кыскарту чараларын күрергә кирәк. Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Житештерү процессларын башкарганда хайваннар дөньясы объектларының үлемен булдырмау, шулай ук транспорт магистральләрен, торбаүткәргечләрне, элемент һәм электр үткәргечләрен эксплуатацияләгәндә хайваннар дөньясы объектларының үлемен булдырмау таләпләрен раслау турында» 1996 елның 13 августындагы 997 номерлы карары, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Житештерү процессларын башкарганда, шулай ук Татарстан Республикасы территориясендә транспорт, торбаүткәргечләр, элемент һәм электр тапшыруы линияләрен эксплуатацияләгәндә хайваннар дөньясы объектларының үлемен булдырмау буенча таләпләр турында» 2000 елның 15 сентябрендәге 669 номерлы карары нигезендә.

7.12 Халыкны табигый характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чаралары

Халыкны табигый характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау буенча махсуслаштырылган чаралар үткәру таләп ителми.

Территорияне табигый характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чаралары «Территориянең инженерлык эзерлеге чаралары» 4.13 пунктында жентекләбрәк каралган, ә урман янгыннарын кисәтү чаралары «Гражданның оборонасы буенча чаралар исемлеге, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләргә кисәтү чаралары» 4.14 пунктында язылган. Анда Иштуган авыл жирлегенә генераль планын нигезләү буенча материалларның аңлатма язуы каралган.

7.13 Территориянең санитар-эпидемиологик торышын һәм халыкның сәламәтлеген оптимальләштерү чаралары

Санитар-яклау зоналарыннан файдалану режимнарын үтәү, житештерү предприятиеләре өчен санитар-яклау зоналарының исәп-хисап чикләре проектларын үтәү; эчәр су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары таләпләрен үтәү һәм хужалык-эчәр суларының сыйфатын лаборатор тикшереп тору; локаль чистарту корылмалары урнаштыру; ферма, заводлар калдыклары белән дәрәс эш итү, үлэт базларын бетерү территориянең санитар-эпидемиологик торышын яхшыртуга һәм халык сәламәтлегенә уңай йогынты ясарга ярдәм итәчәк.

8. ФАЙДАЛАНЫЛГАН ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ

1. Татарстан Республикасы Ландшафтлары. Региональ ландшафт-экология анализы / Ермолаев О.П., Игонин М.Е., Бубнов А.Ю., Павлова С.В. - Казан: «Слово». - 2007. - 411 б.

2. Татарстан Республикасының Кызыл китабы: хайваннар, үсемлекләр, гөмбәләр/ ред. А. И. Щеповских Казан: Табигать: Стар, 1995. - 454 б.

Фонд материаллары

3. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының жирле үзидарә органнары һәм Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Иштуган авыл жирлегә тарафыннан бирелгән башлангыч мәгълүматлар.

4. Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр кертү),ТР Министрлар Кабинетының 2020 елның 9 июлендәге 569 номерлы карары белән РАСЛАНГАН.

5. Саба муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы, раслаулар. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының 2012 елның 19 декабрдәге 165 номерлы карары

Башлангыч мәгълүматлар

6. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының жирле үзидарә органнары һәм Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Иштуган авыл жирлегә тарафыннан бирелгән башлангыч мәгълүматлар.

7. «Татарстан Республикасының пространство мәгълүматлары фонды» ДБУ адресына «Саба район ветеринария берләшмәсе»нең 2020 елның 10 гыйнварындагы 8 номерлы хат

Норматив документлар исемлеге

8. "Шәһәр төзелеше кодексы" 2004 елның 29 декабрдәге 190 номерлы федераль закон

9. «Су кодексы» 2006 елның 3 июлендәге 74 номерлы Федераль закон

10. «Урман кодексы» 2006 елның 4 декабрдәге 200 номерлы Федераль закон

11. «Хайваннар дөньясы турында» 95 елның 24 апрелдәге 52 номерлы Федераль закон

12. "Жир кодексы" 2019 елның 27 декабрдәге 136 номерлы Федераль закон

13. «Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7 номерлы Федераль закон

14. "Жир асты байлыктары турында" 1992 елның 21 февралдәге 2395-1 номерлы Федераль закон

15. «Халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турында» 1999 елның 30 мартындагы 52 номерлы Федераль закон
16. Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2009 елның 24 февралендәге 160нчы номерлы «Электр челтәре хужалыгы объектларының саклау зоналарын билгеләү һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан кишәрлекләрдән файдалануның махсус шартларын билгеләү тәртибе турында» карары
17. «Урында су саклау зоналары чикләрен һәм су объектларының яр буе яклау полосалары чикләрен билгеләү кагыйдәләре» 2009 елның 10 гыйнварындагы 17 номерлы Россия Федерациясе Хөкүмәтенен карары
18. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының "Язгы ташу чорында су басу (су басу) ихтималы зоналарына элэгүче Татарстан Республикасы торақ пунктлары исемлеге" 2019 елның 16 февралендәге 301-р номерлы карары
19. ТАССР Министрлар Советының 1978 елның 10 гыйнварындагы 25 номерлы карары
20. «Татарстан АССР Министрлар Советының, Татарстан ССР Министрлар Кабинетының һәм Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының махсус сакланылучы табигать территорияләре мәсьәләләре буенча аерым норматив хокукый актларына үзгәрешләр кертү турында» 2005 елның 29 декабрендәге 644 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары
21. «Аеруча кыйммәтле продуктив авыл хужалыгы жирләре исемлеге» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 23 декабрендәге 3056-р номерлы карары
22. «Татарстан Республикасында махсус сакланылучы табигать территорияләренен дәүләт реестрын раслау һәм Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының махсус сакланылучы табигать территорияләре мәсьәләләре буенча аерым карарларына үзгәрешләр кертү турында» 2009 елның 24 июлендәге 520 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары
23. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының "Язгы ташу чорында су басу (су басу) ихтималы зоналарына элэгүче Татарстан Республикасы торақ пунктлары исемлеге" 2019 елның 16 февралендәге 301-р номерлы карары
24. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Гомуми файдаланудагы автомобиль юлларының бүленгән полосалары һәм юл буе полосалары» 2008 елның 1 декабрендәге 841 номерлы карары
25. 2010 елның 28 декабрендәге 820 номерлы СП 42.13330.2011 «СНиП 2.07.01-89*. Шәһәр төзелеше. Россия Федерациясе Региональ үсеш министрлыгының 2010 елның 28 декабрендәге 820 номерлы боерыгы белән расланган "Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү".
26. СП 131.13330.2012 "СНиП 23-01-99. Төзелеш климатологиясе".
27. СП 14.13330.2018 "СНиП II-7-81. Сейсмик районнарда төзелеш Актуальләштерелгән редакция".
28. СП 116.13330.2012 "СНиП 22-02-2003. Территорияләр, биналар һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженер саклау. Төп нигезләмәләр»

29. СП 1.2.1170-02 «Гигиена, токсикология, санитария. Агрохимикатларның иминлегенә гигиена таләпләре»

30. СанПиН 2.1.4.1110-02 «Эчәр өчен билгеләнгән су белән тәмин итү чыганаclarын һәм суүткәргечләрне санитар саклау зоналары».

31. СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03 «Санитар-яклау зоналары һәм предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар классификациясе»

32. СНиП 2.07.01-89 Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү

33. Биологик калдыкларны жыю, утильләштерү һәм юкка чыгару буенча ветеринария-санитария кагыйдәләре, раслаулар. РФ баш дәүләт ветеринария инспекторы 04.12.1995 ел

34. Магистраль торбаүткәргечләрне саклау кагыйдәләре 1992 елның 22 апрелендәге Дәүләт шәһәр техник күзәтчелеге карары

35. Саба урманчылыгының урман хужалыгы регламенты. Татарстан Республикасы Урман хужалыгы министрлыгының 2019 елның 19 февралендәге 113-ОС номерлы боерыгы белән расланган

Табигатьне саклау документлары исемлеге

36. 2008 елда ТР буенча Роспотребнадзор идарәсенә Саба районындагы территориаль бүлеге башлыгы белән килештерелгән «Шәмәрдән ТКХ МПП " ААЖнең 1 нче Жир асты байлыктары кишәрлегендә су алу зоналарын санитар саклау зоналарын оештыру проекты.

37. Санитар-эпидемиологик һәм эксперт бәяләмәләре

38. Үләт базын бетерү акты

39. Жир асты байлыктарынан файдалануга лицензияләр

Интернет-ресурслар

40. «Россия федераль геология фонды» ФДБУнең файдалы казылмалар ятмалары майданнарының цифрлаштырылган чикләре картасы <https://rfgf.ru/info-resursy/karta-otsifrovannyh-granits>

41. Татарстан Республикасы Экология һәм табигый ресурслар министрлыгының <https://ecokarta.tatar.ru> сайтында бастырылган Татарстан Республикасы Экология һәм табигый байлыктар министрлыгының экологик картасы

42. <https://pkk.rosreestr.ru> сайтында бастырылган ачык кадастр картасы

43. <https://geobridge.ru/maps> сайтында бастырылган топографик карта

44. <http://www.tatarmeteo.ru/ru/ru/gidrologiya/gidrologicheskaya-set.html>

сайтында бастырылган гидрологик күзәтүләр челтәре

45. http://fp.crc.ru/doc/?oper=s&type=max&text_prodnm сайтында бастырылган проект документациясенә санитар-эпидемиологик бәяләмәләр реестры

46. Кулланучылар һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсенең рәсми сайты http://16.rospotrebnadzor.ru/678?p_id.

47. Татарстан Республикасы Дәүләт комитетының биологик ресурслар буенча рәсми сайты <https://ojm.tatarstan.ru/>

9. КУШЫМТАЛАР

1 кушымта

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының Баш ветеринария
идарәсенә 2020 елның 10 гыйнварындагы 8 номерлы хаты

ГЛАВНОЕ УПРАВЛЕНИЕ
ВЕТЕРИНАРИИ
КАБИНЕТА МИНИСТРОВ
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
Государственное бюджетное учреждение
«САБИНСКОЕ РАЙОННОЕ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ
ВЕТЕРИНАРНОЕ ОБЪЕДИНЕНИЕ»
422060, п.г.т. Богатые Сабы, ул. М.Джалиля, 2
Тел. (8843)622-30-93. Факс (8843)622-30-93
E-mail: SABA.VET@tatar.ru

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
МИНИСТРЛАР КАБИНЕТЫНЫҢ
БАШ ВЕТЕРИНАРИЯ
ИДАРӘСЕ
«САБА РАЙОНЫ ДӘУЛӘТ
ВЕТЕРИНАРИЯ БЕРЛӘШМӘСЕ»
Дәүләт бюджет оешмасы
422060, Б.Сабасы ш.т.п., М.Жәлил ур., 2
Тел. (8843)622-30-93. Факс (8843)622-30-93
E-mail: SABA.VET@tatar.ru

Исх. № 8

От 10.01.2020 г.

Информация

Государственное бюджетное учреждение «Сабинское районное государственное ветеринарное объединение» сообщает что на территории Иштуганского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан:

- Сибирезвенных скотомогильников, биотермических ям и их санитарно-защитных зон отсутствуют.

ИО начальника ГБУ
«Сабинское РГВО»

Ганиев З. Р.